

Liber quintus de diuinis officijs tam nocturnis quam diurnis in genere incipit. R.

Agitur in exo. xxv. capi. in fine. dominū dixisse ad moysen. Omnia fac secundum exemplar quod tibi in monte monstratum est quo circa cōformari nos conuenit illi celesti iherusalem. que dominum laudare iubetur. et que sicut ait apostolus ad galathas quareo desurfum est et mater nostra est presertim in laudando deum. Juxta illud super muros tuos iherusalem cōstieui custodes. qui tota die et tota nocte non cessabant laudare nomen domini. Et in apoca. quarto capitulo habetur quod animalia requiem non habebant die et nocte. Sanctus sanctus sanctus. et Veruntamen militans ecclesia imitare plene nequit triumphantem. quia sicut legitur in libro sapiencie capitulo. ix. Corpus quod corrumpitur aggrauat animam. nequimus enim infirmitate nostra prepediente in singulis. xij. diei horis iugiter diuinis insistere laudibus. quoniam necesse habet homo aliquando necessarijs corporis intendere. Juxta illud gen. ca. pitulo tercio. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. et ideo facimus quod possumus. certis diei naturalis horis deum laudando. Unde esdras propheta. populum israeliticum de babilonica captiuitate reuersum. docuit deum laudare quater in nocte et quater in die. vt vnumquodque quatuor elementorum. ex quibus homo constat. per competentes horas obsequiose offerat creatoris videlicet de nocte in vespertinis. in completorio. in nocturnis. in diluculo. scilicet in laudibus matutinis. De die vero in prima. in tercia. in sexta. in nona horis. Vespertinum officium igitur quod est cuiuscumque officij inicium. ad noctem pertinere probatur quod secundum ysaie libro etimologiaz dicitur a vespere stella. que surgit nocte oriente. Verum dauid inquit. Sepcies in die laudem dixi tibi. Et rursus. media nocte surgebam ad cōfitemendum tibi. et cetera. Quem ordinem concilium a gathen. approbat et sancta ecclesia seruat. quoniam nocturnum officium media nocte canitur. Relique vero. septem canonicis horis de die dicuntur. videlicet laudes matutine que olim in auroa dicebantur licet hodie cum nocturnis coniungantur. prima. tercia. sexta. nona. vespere. completorium. que septem hore vocantur canonicis. quasi regulares. quia regulariter a sanctis patribus obseruatae sunt. Nam canon grece regula dicitur latine. Misse autem oblatio propter tanti sacramenti excellenciam. quod in ea conficitur. fuisse per alias laudes est. et est laus per se. nec sub numero comprehenditur aliarum propter quod et in hoc opere tractatum per se optinet specialem. quāuis nonnulli asseruerunt illam fore de officio tercie sue none pro eo quia in his duobus horis solet regulariter celebrari. Sane nocturnum of-

ficiū tempus miserie quo genus humanum a diabolo tenebatur obsessum representat. Diurnum vero. nostre redemptionis et liberationis per christum solem iusticie facte tempus significat qui claritate sue diuinitatis tenebras nostras illuminauit et a seruitute dyaboli nos eduxit. Quia ergo tantum bonum dono septiformis gracie spiritus sancti adepti sumus. merito septies laudem deo cantamus. Secundo quia dies naturalis representat vniuscuiusque etatem non quam quilibet homo habet. sed quam si non peccasset haberet. Que naturalis dies septem habet varietates. Prima est infancia que per matutinas laudes representatur. Secunda puericia que per primam. Tercia adolescencia que per terciam. Quarta iuuentus que per sextam. Quinta senectus que per nonam. Sexta senium que per vespertas. Septima decrepita etas siue finis vite nostre que per completorium designatur. In his iteo singulis etatibus creatorem nostrum super iudicia iusticie sue laudare debemus. De infancia beatus nicolaus nobis ostenditur in exemplum. qui quarta et sexta feria virtute abstinentie materna vbera non suggebat nisi semel in die. De alijs quoque etatibus satis liquet. Tercio quia secundum salomonem. Sepcies in die cadit iustus per negligenciam. ideo merito septies vt per orationis vigilanciam resurgere valeat. diuinus debet subsidium inuocare. Quarto quia numerus septenarius vniuersitatis est. Ceterum cum duodecim hore diei attribuantur. in quibus omnibus laudandus esset dominus. Quare in quatuor tantum diei horis in ecclesia psallitur. Respondeo cum in singulis horis vt premissum est diuinis iugiter insistere laudibus nequeamus. quod in alijs minus fit. in prima in tercia in sexta in nona horis suppletur. In eorum namque qualibet dicuntur tres psalmi. et sic in quatuor horis numerus psalmodum respondet numero horarum. Et quilibet psalmus continet versuum octonarios octauam resurrectionis significantes de quibus sub titulo de completorio dicitur. Per octonarios siquidem in his horis psallimus quia de resurrectionis gloria exultamus. Rursus in qualibet ipsarum horarum dicitur ter super psalmos. gloria patri et cetera. vt quot diei hore nobis pro corporis sustentatione ad laborandum necesse sunt totiens in ipsis horis gloria patri dicatur. vt per hoc in dei seruicio. omni hora nos esse monstremus. Si quidem tres glorificationes que sunt in hora prima indicant nos esse in dei famulatu in prima secunda et tercia horis. Et tres que sunt in tercia. nos protegiunt in quarta quinta et sexta horis. Tres quoque que sunt in sexta. nos muniunt contra insidias diaboli in septima octaua et nona horis. Non vero cum suis glorificationibus nos protegit in decima vndecima et duodecima horis. Posset etiam in competenter dici quod sub prima due hore competuntur. videlicet ipsa prima et secunda. Sub tercia tres scilicet ipsa tercia. quarta et quinta. Sub sexta similiter tres scilicet ipsa sexta septima et octaua. Sub nona due. scilicet ipsa nona et decima.

Vespera vero representant vntedimam et comple-
torium duodecimam. Sed in premissis sex diei ho-
ris videlicet in prima tertia sexta nona et vespere et
completorio. Ideo specialiter deum laudamus et no-
m in secunda. quarta. quinta. septima. octava. deci-
ma. quia ille in aliquibus pre alijs sunt privilegia-
te. prout in principio tractatus cuiuslibet earum
ostenditur. propter quod merito in illis diuinum ce-
lebratur officium. **M**empe in nocte christus est co-
prehensus. mane illusus. et hora prima gentibus
traditus. tertia flagellatus et vere cruce fixus.
Sexta cruce affixus. **M**ona mortuus. **V**ndecima de
cruce depositus. **I**n duodecima sepultus. **I**tem in
nocte spoliavit infernum. **M**ane surrexit. **I**n pri-
ma hora marie apparuit. **T**ercia de monumento re-
deuntibus obuiauit. **S**exta iacobo. **M**ona petro.
Vespera duobus euntibus in emaus. scripturas a-
peruit. et se manifestauit. **I**n completorio aposto-
lis. pax vobis dixit. et cum eis manducauit. **H**as
autem horarum laudes qualiter exsoluere debeamus
ostendit. **B**ernhardus dicens. fratres mei imolantes
hostiam laudis iungamus verbis sensum. sensui af-
fectum. affectui exultationem. exultationi ma-
ritatem. maturitati humilitatem. et humilitati liber-
tatem. **P**reterea diuine psalmodie. ideo a prima.
tertia. sexta. et nona. et non ab alijs nomen sumpse-
runt. ut per eas dei seruitium agamus quoniam
paterfamilias commemoratur in euangelio. exisse
in illis conducere operarios in vineam suam. que
sanctam significat ecclesiam. **S**unt etiam qui di-
cunt morem cantandi tertiā sextam et nonam fu-
isse a danielle sumptum. qui intellecto quod nabuchod-
onosor statuum rex esset. quam omnibus adorandam
preceperat intrauit domum suam et apertis fenestris
ter in die genua flectebat versus iherusalem quod
Iheronimus exponens dicit hinc habet ecclesiasti-
ca tractatio quod ter in die sunt genua flectenda. sci-
licet in tertia sexta et nona. **I**nclusum quodq;
horis beatam virginem mariam laudare debemus. sci-
licet in nocturnis siue matutinis quia tali hora que
dam stella apparet in celo. que tremontana voca-
tur. cuius ductu naute perueniunt ad portum. et
ipsa beata virgo est stella tremontana. quia si eam
digne laudauerimus. nos qui sumus in hoc seculo
ducimur ad portum salutis. **I**tem in prima nam tunc
apparet quedam stella que byana vocatur postquam
sequitur sol. **E**t ipsa beata virgo est vere stella bya-
na que verum solem scilicet christum nobis porta-
uit qui illuminat totum mundum. **I**tem in tertia.
Mam hora tertia consueuimus esurire. et ipsa por-
tauit panem verum scilicet christum cum quo est
omnis facietas. **I**tem in sexta quia illa hora ma-
gis feruet et calefacit sol et ipsa laudanda et rogan-
da est ut nos frigidus calefaciat in caritate per so-
lem christum quem genuit. **I**tem in nona quia illa
sol declinat ad occasum et ipsa iuuat nos et prote-
git cum ad occasum id est ad senectutem declina-
mus. **I**tem in vespere. quia tunc incipit dies finire
et ipsa laudatores suos in hora mortis defendit. **I**tem
in completorio. **M**am tali hora dies est completa.

et ipsa in completorio vite nostre pro nobis inter-
cedit. et in eterna tabernacula recipi facit. vbi com-
pletum est gaudium electorum. **O**fficium beate ma-
rie instituit vrbanius papa cantari ut dicitur in ti-
tulo de tempore aduentus. **N**octurnale autem
officium nobis ad memoriam reducit tempus ab a-
dam vsq; ad noe. **M**atutinale tempus a noe vsq;
ad abraham. **P**rima tempus ab abraham vsq; ad
moysen. **T**ercia a moysen ad dauid. **S**exta tempus
a dauid vsq; ad aduentum christi. **M**ona tempus se-
quens vsq; ad secundum aduentum quando veniu-
rus est rediens vicem pro abditis. **P**er vespere
recolimus sabbatum id est requiem animarum post
exitum a corporibus vsq; ad diem iudicij. **P**er com-
pletorium vero recolimus repletum numerum et
consumatum gaudium sanctorum. quod comple-
bitur in die magne festiuitatis. quando benedicti p-
cipient regnum dei. **I**n hac igitur parte de officijs
ecclesiasticis in genere tractare intendimus. videli-
cet de his que in officio cuiuslibet ecclesie dicuntur

De nocturnis. **D**e laudibus.
De matutinis. **D**e prima. **D**e
De tertia. **D**e sexta. **D**e nona
De vespere. **D**e completorio

Et autem officium secundum **I**sidorum
proprius vel congruus actus vnius-
cuiusq; persone secundum mores cluita-
tis vel institute professionis. **A**lia nam
habent instituta monachi. **A**lia canoni-
ci. **A**lia heremite. et sic de reliquis. **E**t dicitur officium
secundum **I**heronimum in libro de officijs. ab efficiente
quasi officium ab officio efficiis vna littera in aliam
propter decorem sermonis mutata. **V**nicuiq; ete-
nim conuenit suum efficere officium. **V**el secun-
dum **I**sidorum officium dicitur ut quisq; illa agat
que nulli officiant sed omnibus profunt. **C**eterum
in ecclesia generaliter nil canendum aut legendum
est quod a sancta romana ecclesia canonizatum et
approbatum expresse aut per pacientiam non sit.
In primitiua tamen ecclesia diuersi diuersa que-
q; pro suo velle cantabant dummodo quod canen-
bant ad dei laudem pertinere. **Q**uedam tamen offi-
cia obseruabantur ab omnibus ab inicio constituta.
vel ab ipso christo ut oratio dominica vel ab a-
postolis ut symbolum. **S**uccedentibus vero tempo-
ribus quia ecclesia dei propter hereses scissa est.
Theodosius imperator hereticorum extirpatur. ro-
gauit **D**amasum papam. ut per aliquem prudentem
et catholicum virum ecclesiasticum faceret officium
ordinari. **V**nde idem papa precepit **I**heronimo presbi-
tero. tunc in bethleem cum paula eustochio et alijs vir-
ginibus moranti. qui prius sub septem apostolicis ro-
me vixerat. quatenus officium ecclesie ordinaret. **V**e-
nanus nouerat linguas hebraicam. grecam. caldaicam et
latinam. quod ille obtemperans fecit. **O**rdinauit ita-
que quantum de psalmis in dominica die. quantum in
secunda feria et quantum in tertia feria. et sic tem-
peps legeretur. euangelia quoque et epistolas et

49
cetera que de nouo et veteri testa. in ecclesia
leguntur preter cantum. magna ex parte ordinavit
quod opus expletum item iter dominus romanus
misit et a damaso papa canonisatum est et preceptum
a cunctis ecclesijs obseruari et appropriatum est
pi damaso propter auctoritatem suam quaz inter
posuit. Consequenter et beatus gregorius et ge
lasius. orationes et canones addiderunt et lectionibus
et euangelijs. Responsoria coaptauerunt.
Gradualia vero. Tractus et alleluia ambrosio
gelasius et gregorius. ad missam cantari institu
erunt. Plerique quoque alij doctores ecclesie. ali
qua alia super addidisse noscunt. Sancti etenim pa
tres. non simul omnia ad beatorum officij perti
nencia. sed diuersa diuersis temporibus ordina
uerunt. Unde et missa inceptio tres habuit va
rietates. Aliquando enim a lectione inchoaba
tur. prout fit hodie in sabbato factio. Postea ce
lestinus papa pater ad missa introitum dici institu
it. Gregorius vero introitus cum cantu ordinavit. Le
gitur in vita beati eugenij quod dum adhuc officij
um ambrosianum magis quam gregorianum ab
ecclesia seruaretur. Adrianus papa. concilium
conuocauit ubi statutum est quod gregorianum debet
vniuersaliter obseruari ad quod. Carolus impera
tor omnes clericos minis et supplicijs per diuer
sas puincias cogebat. libros ambrosiani offi
cij comburens. Beatus vero eugenius. ad con
cilium quoddam propter hoc conuocatum veniens
muenit ipsum concilium per tribum iam solutum indu
cens dominum papam quod omnes prelatos qui con
cilio interfuerant et iam per tres dies recesserant
reuocaret. Concilio igitur iterum congregato
omnium patrum fuit una sententia quod missale am
brosianum et gregorianum super altare beati petri
apostoli poneretur plurimorum episcoporum sigil
lis munita et fores ecclesie clauderentur et ipa
eota nocte orationi insisterent ut dominus per a
liquod signum indicaret quod horum magis ab ec
clesia seruari vellet. sicque per omnia factum est.
Mane igitur ecclesiam intrantes vtrunque
missale super altare apertum inuenerunt. vel ut
alij asserunt missale gregorianum penitus disso
lutum et huc illucque dispersum inuenerunt. Am
brosianum vero solummodo apertum super altare
in eodem loco ubi positum fuerat inuenerunt quod
signo edocti sunt diuinitus. gregorianum offi
cium per totum mundum dispergi. ambrosianum
vero tantum in sua ecclesia obseruari deberet.
et sic usque hodie obseruatur. Siquis enim tempore
karoli imperatoris officium ambrosianum pre
cipue dimissum est. et gregorianum imperiali au
toritate plurimum adiuuante diuulgauit. Am
brosianus enim multa instituit iuxta ritum gre
corum ut dicebat infra ubi de primis agitur. Ut
autem mulce morientes abigantur et mens oran
tis serenetur. ut digne cum deo loquatur et ut
si mente non orauerit. dominus in furore non ira
scatur. sed misereatur. Deo laudabili consuetu
dine inductum est ut sacerdos ante canonicarum

horarum incia. et in fine dominicam orationem
et ante horas. Beate marie. et in fine Ave maria.
et voce submissa premitat. In concilio geru
ten. de con. di. v. id semper statutum est. ut etiam
post singulas horas dicat. ne diabolus de corde
sacerdotis rapiat. si quod boni ibi seminat. est. Unde
in primitiua ecclesia post qualibet horaz alta vo
ce absque alia oratione dicebat. quod adhuc eccle
sia lateranensis dicitur obseruari. Quidam etiam in
fine horarum dicunt. Dominus det nobis suam
pacem. De hac dominica oratione sub prima et
sub vespere dicitur. Quia vero dominus ait
in euangelio. Sine me non potestis facere quic
quid. Ideo in singulis diurnis horis sacerdos incl
pit. Deo in adiutorium meum intende. et singu
le finiuntur per deo gratias. et sic incium et fi
nis referuntur ad idem scilicet ad deum. qui est al
pha et omega id est principium et finis. xxxv. di. ab ex
ordio. Dicendo igitur. Deus in adiutorium me
um intende. Mater ecclesia inuitat omnes Iu
illud. Venite filij audite me. quod ite ieroductum
est quoniam dum archa domini ad portandum
leuabatur dicebat moyses. Exurge deus id est
exurge fac. et dissipentur inimici tui et fuge
ant qui oderunt te a facie tua. Sic et sacerdos
noster dicit. Deus in adiutorium meum intende
hoc est presta michi auxilium in resurgendo a
peccatis. et contra varios inimicos qui tuam cir
cundant ecclesiam. Per arcam enim intelligitur
ecclesia. que usque in finem circumbabitur a perse
cutoribus. siue apertis. siue occultis. sicut met
arca ab inimicis circumbabatur. Orat ergo sa
cerdos ne inimici prevalere valeant. aliquos a ce
tu fidelium per astuciam forsitan sepando. Cum
enim persecutio iuste fit a leone id est a diabolo.
imperi id est manifeste seuiente vel adoratione.
id est a diabolo. in insidijs id est occulte perseque
te. omnes clamant. Deus in adiutorium meum in
te. Preterea cum secundum apostolum in dei nomine
omnia facienda sint. merito est ab eo inchoan
dum. Circa hoc notandum est quod contingit tri
bus modis peccare videlicet corde. ore et opere.
Ideoque tribus diuersis modis hore inchoantur
videlicet completorium per conuertere nos deo con
tra peccatum cordis. Nocturne per domine la
bia mea aperles contra peccatum oris. Alie vero
omnes diei hore. per deus in adiutorium meum.
contra peccatum operis. Et quoniam in peccato
cordis et oris est aliquid operis. ite in omnibus
horis tam nocturnis quam diurnis dicit. Deo in
adiutorium meum intende. contra peccatum operis.
Monachi vero dicunt. primo in nocturnis. De
us in adiu. me. in te. et postea domine labia mea
aperies. quia sine adiutorio dei. nec cor. nec labia
ad ipsius laudem aperire valeant. Jo. xv. Sine
me nichil potestis facere. Interea vero sacer
dos cum dicit. Deus in adiutorium meum intende
signo crucis se munit. ad effugandam illius vir
tute. quamlibet diaboli versuciam et potestatem
valde enim timet signum crucis. Unde christo

Ubique demones signum crucis viderint. fu-
 giunt timentes baculum quo plagam acceperunt
 Stephanus quoque papa ait. Numquid non omnia
 crismata id est sacramenta que cum crismatis vn-
 ctione prestantur sacerdotalis ministerij crucis
 figura id est signo perficiuntur. Numquid bap-
 tismatis vnda sine cruce sanctificata peccata re-
 laxat. et ut cetera pretereamus sine crucis signa-
 culo quis sacerdotij gradus ascendit. Baptisan-
 dus quoque signo crucis signatur in fronte et in
 pectore. De profundo quidem crucis misterio
 dicitur in sexta parte sub ti. de pasce. et hic
 etiam aliqua supponamus. Sane crux domini
 multipliciter fuit in veteri testamento prefigu-
 rata. Legitur siquidem quod moyses ad mandatum
 domini eneam serpentem erexit in palo in deser-
 to pro signo. quem aspicientes qui percussi fue-
 rant a serpentibus illico sanabantur. quod ipse
 christus exponens inquit in euangelio. Sicut moyses
 exaltauit serpentem in deserto ita exaltari oportet
 filium hominis. ut omnis qui credit in ipsum
 non pereat. sed habeat vitam eternam. Legitur
 etiam quod cum ioseph applicuisset. manassen et ef-
 fraym ad iacob statuens maiorem ad dexteram
 et minorem ad sinistram ut eis secundum ordi-
 nem benediceret. Iacob manus mutans id est
 in modum crucis cancellans dextram posuit super
 caput effraym minoris. et sinistram super caput
 manasse maioris. et dixit Angelus qui eruit me
 de cunctis malis. benedicat pueris istis etc. Item
 moyses ait. Die ac nocte erit vita nostra pectus
 et videbitis et cognoscetis. Christus enim nocte fu-
 it in cruce pendens quia tenebre facte sunt ab ho-
 ra sexta usque ad nonam. Quod etiam fuerit pen-
 dens certum est. Rursum legitur ezechielis ix.
 Ezechiel audiuit dominum dicentem ad virum
 vestitum lineis. habentem attamen scripto-
 ris ad renes. transi per mediam civitatem. et si-
 gna thau in frontibus virorum dolencium et ge-
 mencium. Post hec dixit septem viris. Transite
 per mediam civitatem. et percutite omnem super
 quem non videbitis thau. nemini parcat oculus
 vester. Item iterum. Congregato omnes gentes
 et erit eis in signum thau. Item alibi. Et erit pri-
 cipatus eius super humerum eius. Christus enim
 portavit super humeros crucem in qua trium-
 phavit. Iohannes quoque vidit angelum ascendente ab
 ore solis. habentem signum dei vivus. et clama-
 bat voce magna quatuor angelis. quibus datum
 est nocere terre et mari. Nolite nocere ter-
 re et mari neque arboribus quousque signem ser-
 uos dei in frontibus eorum. Item lignum missum
 in marath. aquas dulcoravit amaras. et ab lig-
 num missum in iordanem. Ferrum quod incidit
 rat enatauit. hoc est lignum vite in medio pabi-
 si de quo sapiens protestatur. Benedictum lignum
 per quod fit iusticia. quoniam regnavit a ligno
 deus. Hoc ergo crucis signo se armat ecclesia
 in pectore et in fronte. significans crucis miste-
 rium esse cor et credendum et manifeste ore con-

fitendum Per hoc enim signum confunditur civitas
 diaboli et triumphat ecclesia. Terribilis ut ca-
 stroz acies ordinata. Juxta illud. Terribilis
 est locus iste etc. Et alibi. Vbi civitatem ma-
 gnam sanctam iherusalem novam etc. Augustinus tamen
 dicit. quod nulla scriptura nova. testa. vel veteris do-
 cet fideles crucis signaculo insignari. Est au-
 tem signum crucis tribus digitis exprimentum quod
 sub invocatione trinitatis imprimitur. De qua
 propheta ait. Qui appendit tribus digitis molem
 terre. Pollex tamen supereminet quoniam totam fidem
 nostram ad deum unum et trinum referimus et
 mox post ipsam invocationem trinitatis potest dici
 versus ille. Fac mecum domine signum in tuo
 num ut videant qui me oderunt et confundantur
 quoniam tu domine adiuisti et consolatus es me.
 Iacobite vero afferentes sicut et euticiani. vnam
 tantum naturam scilicet diuinam esse in christo. si-
 cut vna est persona. vno tantum digito se signa-
 re dicuntur. quorum error in canonibus extir-
 patur. Verum quidam signant se a fronte de-
 orsum in quo illud exprimitur misterium quod in-
 clinavit deus celos et descendit in terram. Descen-
 dit quidem ut nos de terra leuaret in celum. Deinde
 de a dextra ad sinistram. Primo ut eterna que per dex-
 tram temporalibus que per sinistram significantur
 preferenda designent. Secundo ad notandum quod christus
 de iudeis transiit ad gentes. Tercio quia christus
 a dextra id est a patre veniens. diabolum qui per
 sinistram significatur. in cruce peremit. Vnde. Exi-
 ui a patre et veni in mundum. Alij vero signum
 crucis a sinistra produunt in dexteram. fulti au-
 tem illa. Egressus est a patre. excursus usque
 ad inferos. recursus ad se deum dei. Incipiunt
 enim se signare a parte superiori que patrem sig-
 nificat. descendunt quoque ad inferiorem que mun-
 dum designat. Deinde a sinistra parte que infer-
 num producit ad dextram. que celum significat.
 Nam christus descendit de celo in mundum de mun-
 do ad infernum. ab inferno ascendit in celum.
 ubi sebit ad dextram dei patris. Secundo hoc fa-
 ciunt ad insinuandum quod de miseria transire debemus
 in gloriam. et de vicijs que per sinistram ad
 virtutes que per dextram significantur. ut legi-
 tur in euangelio. Matthei. nam et christus de morte
 transiit ad vitam. Tercio quia christus a temporalibus
 ad eterna per fidem crucis nos eleuat. Con-
 siderandum autem est. quod quia sinistra producit
 in dextram. seipsos et alios pariter consignat.
 Sed tunc super illos signum crucis a dextera in
 sinistram producit quia non designant eos quasi
 vertentes dorsum. sed quasi faciem presentantes
 sed et cum super alios principaliter signum cru-
 cis imprimunt. etiam seipsos a sinistra in dextram
 sed alios a dextera in sinistram consignat. Sa-
 ne regulariter in omnibus euangelicis verbis
 debemus facere signum crucis. ut in fine euan-
 gelij. simboli dominice orationis. Gloria in ex-
 celsis deo. Sanctus sanctus. Agnus dei. Benedi-
 ctus dominus deus israel. Magnificat et Nunc

dimittis. et in principio horarum. et in fine misse
 quando sacerdos dat benedictionem. et etiam ubi
 cunctis de cruce vel crucifixo merito fit. que etiam
 omnia stando sicut et euangelium audire debemus.
 In omni etiam actu nostro signum crucis
 facere debemus. Unde ambrosius. Ad omne actu
 incessum ut manus impingat in cruce. Et ad
 uerte quoniam crucis figura quadruperta est
 vel propter quatuor elementa que in nobis vicia
 ta. christus sua passione curauit vel propter homi-
 nes quos ex quatuor partibus orbis ad se tra-
 xit. Juxta illud. Si exaltes fueris a terra. omnia
 traham ad meipsum. vel et hęc quadratura per-
 tinet ad maiestatem. habet enim longitudinem
 latitudinem. sublimitatem et profundum. Profun-
 dum est acumen quod terre infigitur. Longitudo
 est inde ad brachia. Latitudo est in expansione
 Altitudo seu sublimitas est a brachijs ad caput.
 Profundum significat fidem que est posita in fun-
 damento. Altitudo spem que est reposita in celo
 Latitudo caritatem. que est ad sinistram et ad mi-
 nicos extenditur. Longitudo perseverantiam que
 sine fine concluditur. De hoc dicitur in vi. parte
 sub ti. de pasceue. De signo crucis quod fit in prin-
 cipio et in fine euangelij dictum est in quarta p-
 te sub ti. de euangelio. Post deus in adiutori-
 um meum intende. et statim in singulis horis
 subicit. Gloria patri. et. Sicut erat. et. Quod
 duos versus beatus iherosolymus scripsit inter opuscu-
 la que pape damaso misit. et ipsius rogatu idem
 damasus illos in fine psalmoz carari instituit
 ipsum tamen versus. Gloria patri in cena sino-
 bus dicitur edidisse. quia enim dominus dixit ad
 huc te loquere. Ecce assu ibo quasi iam nos in-
 tellexerimus exauditos esse. gratiarum actioes
 trinitati tribuimus dicentes. Gloria patri et. In
 exequijs tamen mortuorum. nec deus in adiuto-
 nec gloria patri dicimus quia in illis. saluatoris
 exequias imitamus. in quibus hęc cessat prout
 in sequenti parte sub ti. de quinta feria cene do-
 mini dicitur. Similiter post unumquemque psal-
 mum dicitur. Gloria patri et. quia versus iste co-
 eius trinitatis simplex laus est psalmus namque
 bona operationem significat. qua finit a merito
 deo gloria danda est. qui pro omni opere bono
 laudandus est et nunc et semper sicut laudandus
 erat in principio quando celum et terram creauit.
 Sicut enim sibi soli laus est de creatione celi et
 terre. sic et ei soli laus est de omni opere bono
 nunc et semper in premissis quidem versu. Sicut
 erat in principio. et multiplicium temporum vari-
 etas demonstratur. videlicet in sicut erat in prin-
 cipio. et in et nunc presens. in et semper. futu-
 rum et eternum. et in secula seculorum. longitudo
 magna. Unde origenes. Quociens secula seculorum
 nominatur. fortasse licet nobis ignotus. tamen
 a domino statutus aliquis terminus indicatur.
 Legitur quod Iherbrandus prior hamiacensis. factus
 papa gregorius. Dum in minoribus agens lega-
 tionis officio fugeretur. Archiepiscopus. Ebreduin-

de simonia accusatus. et accusatores omnes con-
 rumpentem. ita ut conuinci non posset miracu-
 lose conficit. precepit enim illi ut diceret versus
 gloria patri. et. Ille vero licet expedite diceret
 gloria patri. tamen et spiritui sancto proferre non
 poterat quippe quia in spiritum sanctum peccauit
 rat. Reatum ergo suum confessus et depositus
 mox expedite et spiritui sancto pronunciauit. Et
 nota quod gloria patri dicitur. xxij. vicibus in no-
 cturnis festiuitatum. prout dicitur in sexta par-
 te sub ti. de quinta feria cene domini. quod fit in
 honorem. xij. apostolorum qui sunt. xij. hore diei
 idest christi. a vero sole illuminate. et sunt duodecim
 hore. noctem. idest ecclesiam illuminantes qui
 dominum glorie in nocte huius seculi predica-
 uerunt. Tullius dicit. quod gloria est freques de
 aliquo fama cum laude. Ambrosius dicit. quod glo-
 ria est clara cum laude noticia. Augustinus di-
 cit in. v. de ciuitate dei de gloria seculi. quod gloria
 est iudicium hominum. tene de hominibus iudica-
 cium. Et post gloria patri subicitur alleluia de
 quo sub ti. de prima dicitur. Pymni quoque tam-
 ex institutione. Gelasij pape. quam ex approba-
 cione concilioz tholetani et agathensis. in singu-
 lis diuinis officijs canuntur. Est autem pymnus gre-
 ce. latine laus dei cum cantico vel vox humana
 in laudem dei metrico composita. Canticum vero
 est exultatio mentis. habita de eternis. in voce
 humani prumpens. quia vero psalmi sunt pymni
 Unde et psalterium dicitur liber pymnoz. Item in
 quibusdam ecclesijs pymnos non cantant. quod
 tamen approbandum non est quoniam non sine cau-
 sa sunt a sanctis patribus instituti. et preterea
 non omnis pymnus psalmus est et quando nil
 operando. deum cum mentis exultatione laudamus
 propter quam laudem exprimentem pymnus cantat
 Psalmi vero opera bona significant. ut infra di-
 cetur. Illud autem notandum est quod in diuinis
 officijs pymni preecedunt psalmi. In nocturnis vero. s. in
 vespers completorio et laudibus. matutinis e-
 conuerso. dies enim pertinet ad spirituales qui ha-
 bent gaudium conscientie. non ad penitentes qui
 habent remorsum conscientie. illos exultatio ducit
 in operatione quibus dicitur. Cantate ei canticum
 nouum. bene psallite ei in iocundatione. Istos pro
 operationem oportet venire ad exultationem.
 Idcirco in diuinis officijs pymni preecedunt psalmi.
 In nocturnis vero conuerso. In vespers autez
 et in prima quo loco pymni canentur ibi dicitur
 Rursus stans pymnos cantamus. in erectioe corpo-
 rum ostendentes quod in laudando deum. corda sur-
 sum erecta habere debemus. Veruntamen nisi
 mens consonet lingue. certum est vocem quantum
 libet clamorosa domino non placere. differencia
 ergo est inter psalmum pymnum et canticum. Nam in
 psalmi opera in pymno laus. in catico mentis exulta-
 cio intelligitur. De quo dicitur sub ti. de laudibus
 matutinis. De his tribus dicit apostolus ad colo-
 nj. in psalmis et pymnis et canticis spiritualibus
 cantantes et psallentes in cordibus vestris dominus

et in his tribus varietatibus omne genus musicorum accipi potest prout iam dicitur In nouo testamento hilari pictauiensis episcopus primus ymnorum carmine floruit et post eum Ambrosius itaque ymni ambrosiani dicuntur quia eius tempore plurimum in ecclesia mediolani cantari ceperunt. Postea vero in ecclesijs occidentibus quecumque carmina in dei laudem dicuntur ymni vocantur. Augustinus dicit in li. confessionum quod cum ambrosius a iustina imperatrice ariziana profugia damnata persecutione pateret et intra ecclesiam cum plebe catholica insidijs vrgeret instituit ymnos et ps. secundum morem orientalem decantari ne populus meroris tebio contatesceret quod ad omnes fuit postmodum deriuatum. Et aduertit quod in quibusdam ecclesijs ymnus natalis domini et festorum illius septiane sub eodem cantu dicuntur. Ratio est quoniam sicut membra ad caput sic sancti se habent ad christum a quo sicut a capite influencie eterne beatitudinis participare noscuntur. quare igitur hoc in choro exitit in eius natiuitate et consummatum in resurrectione quia tunc cyrographus damnationis deletus est et reseratum celum quod tot annis manserat clausum. Postea eo precepte tempore solennitates sanctorum sub cantu solennitatis christi rationabiliter recolunt. Hoc autem non contingit in cantu ymnorum paschalis tris in quo significat quod sanctorum gloria in ipsis nondum totaliter est perfecta propter appetitum resurrectionis corporum suorum et ideo ipsi christo nondum totaliter conformantur. Antiphona quoque in singulis horis ex institutione beati ambrosii dicuntur pro eo quod beatus ignacius tercius a beato petro antiochenus episcopus audisse legitur in tripartita historia super quendam motem angelorum choros antiphonas canentes inde enim greci primo antiphonas composuerunt et eas cum psalmis in choro quasi in coena cantari ordinauerunt qui mos ad vniuersas transiit ecclesias. ut iam vbiq; antiphona decantentur. Dicuntur autem antiphona respectu ad psalmodiam cui respondent sicut et responsoria respectu ad historiam unde et antiphona dicitur quasi ante psalmum sonans inchoatur enim ante psalmum qui opus significat ipsa vero significat caritatis copulam seu mutuam dilectionem sine qua opus non potest et per quam opus incipit merito esse. Recte igitur secundum eius tonum melodia psalmi informatur quia dilectio opera nostra informat et secundum hoc dicitur ab antiphona quod est contra et phanos quod est sonus quia psalmos secundum melos eius inchoatur et manus operatur secundum quod caritas igniculo excitatur. psalmus autem antiphona intersmiscetur quia fides per dilectionem operatur. vnde ante ps. imperfecte et post perfecte dicitur quia caritas in via imperfecte habetur seu hic inchoatur sed in patria per bona opera que hic ex caritate fiunt perficitur. Juxta illud Isai. Vniuit domus

nus cuius ignis in sion et cinis in iherusalem. In preceptis tamen festiuitatibus etiam ante psalmum perfecte dicitur ad notandum quod in illis perfectiores in bonis operibus nos exhibere debemus. Inchoatur quoque ab vno vnius chori et finitur a pluribus vniuersis choris. Primo quia caritas a viro sepe christo incipit et in membris eius consumatur ab ipso sicut ipse dicit in euangelio. Iohannis. Mandatum nouum do vobis etc. Deus enim prius dilexit nos. Vnde et nos communiter dilectioni eius correspondere debemus. Secundo ad notandum quod vox predicatorum que semper ad vnitatem tendit nos monet ut quod vnusquisque singulariter operando acquirit alteri per dilectionem porrigat vti vnus abscit in scolis et alii seminat in campo tempore fructus doctor seminandi doctrinam porrigat et factor doctori panem.

Ceterum antiphona post psalmos communiter ab omnibus cantatur quia de dilectione commune gaudium surgit. Cantatur etiam a duobus choris alternatim. Ad notandum mutuam dilectionem siue caritatem que in paucioribus quibus duobus consistere nequit. Coniungit ergo antiphona duos choros ut caritas per bonum opus coniungat duos fratres. Isidorus dicit in li. vi. et bimo. quod antiphona grece interpretatur latine vox reciproca quia duo chori siue vno ad vnum recipiendo vicissim melodiarum cantum alternant quasi duo seraphim duosque testamenta inuicem sibi edelamancia. Vnde clerici antiphonas cantantes non vertunt vultus ad altare sed se adinuicem versis vultibus respiciunt. quod genus canendi greci adiuuuisse eradunt. Est itaque antiphona quedam cantilena diuinis laudibus ad recreationem inserta. Nichil enim amplius caritate recreat animos que quia modulando cantantis iocunditate significat. Juxta illud psalmi ste psallite sapienter. Tunc enim iocunditas sapientia est cum de deo est. Tunc etiam manus subpennis sunt. Ezechiel. i. et in puer. Beatus vir qui inuenit sapientiam et qui affluit prudentia quia qui habet iocunditatem mentis de eternis. defacili affluit prudentia id est bonis operibus quibus sibi prouidet in futuro. Vel secundum moysen antiphona est quedam vox qua sibi inuicem angeli collocuntur. Sex autem antiphona que dicuntur feriatis ante ps. nocturnales dicuntur de psalmis sumuntur et bonorum operum perfectionem vel sex opera misericordie designant quoniam senarius numerus perfectus est. Ille vero que dicuntur super benedictus in laudibus et super magnificat in vesperis de euangelij dierum in quibus dicuntur sumuntur exceptis illis que in quinta feria dicuntur. prout dicitur in vi. parte sub. v. feria secunde dominice. xl. Rursus in quibusdam ecclesijs in fine antiphona fit neuma seu iubilus. quia beatus populus qui scit iubilationem. Est autem neuma seu iubilus ineffabile gaudium seu mentis exultatio habita de eternis. Itaque in diebus ieiuniorum et afflictionum non debent fieri nec in iudicio

eitharizari. et fit neuma in vinea et finali littera
 antiphone. **A**d norandum quod laus dei ineffabilis
 et incoprensibilis est ineffabile namque gaudium p
 neuma significatum. quod hic per gustatur. nec peni
 tus exprimi. nec penitus taceri valet. quod merito
 ecclesia verbis omittis iubilando cum neuma. quasi
 in admirationem profertur. ac si dicat que vox. que po
 terit lingua retexere. et Verba enim hic non suf
 ficiunt nec intellectus capit nec amor etiam di
 cere sinit. **Q**uis enim plene enarraret quod oculus
 non vidit. nec auris audiuit. nec in cor hominis
 ascendit. **N**eumatizatio ergo expressius quodam
 modo sine verbis dicitur. quasi per verba innuat quantum
 sit illud celi gaudium ubi verba cessabunt. et om
 nes omnia sciens. **P**er quia perfectorum tan
 tum iubilus est et in magnis solennitatibus non
 tam maiores quam etiam minores exultant inde est
 quod in quibusdam ecclesiis in quibus neuma non
 dicitur. vox non significatiua in vocem signifi
 catiuam conuertitur. quia loco iubili et neume
 trophi et sequencie decantantur ad quas laudes et
 minores et maiores passim admittuntur. et ideo
 communit ab omnibus decantantur. In quibus an
 tiphonis dicitur neuma seu iubilus et quia hoc
 potius fit in tempore paschali. dicitur sub ti. de
 laudibus matutinis. **J**ubilus autem diuersa signifi
 cat et in diuersis locis in eodem respectu se
 pe fit prout dicitur in sexta parte sub natali. **I**n
 te neuma que fit super alleluia in quarta parte
 sub alleluia dictum est. **I**tem in quibus antiphon
 nis dicitur alleluia in sequenti parte sub festo
 natalis dicitur. **E**t nota neuma neume sine. p. et
 in feminino genere est iubilus de quo dictus est
Sed pneuma pneumatice graece scriptum per. p
 in neutro genere est spiritus sanctus utrunque
 tamen pro feminino sepe ponitur in scripturis
Sane neume que in missa fiunt repitant gau
 dium. que potius fieri solent in. e. ut in kyrie. vel
 in a. ut alla. qua in alijs vocalibus. **A**d notan
 dum gaudium spirituale quod nobis restitutum est
 in partu virginis. cui facta est mutatio huius
 nominis eua in aue dicente angelo. **A**ue maria
 et. et ibi mutans nomen eue. **S**ignificatio namque
 huius nominis eue manserat usque ad angeli salu
 tationem. **I**lla autem significatio a. et eue nascen
 tes infantes exprimit. **N**am femina nascens pro
 fere. e. masculus vero a. v. ver. **E**t dicitur e. vel a.
 quotquot nascuntur ab eua. **I**lle ergo neume non
 significant dolorem quem nobis attulit trasgres
 sio a. et eue prout quibus scripserunt sed gaudium
 nobis in promissa saluatione virginis restitutum
Rursum considerandum est quod fere vbiunque in
 cantu scribitur iherusalem neuma producit. ut
 celestis iherusalem iubilatio figuretur. exem
 plum habetur in alleluia. **T**er decet quod cantant
 dominica decima post penthecoste. **I**tem etiam
 est. quociens alleluia duobus versibus insignis
 mus ut de stola duplici gaudeamus. **E**xemplum est
 in alla. **P**ascha nostrum quod dicitur in die resur
 rectionis et in alleluia. **A**ngelus domini quod

dicitur in sexta feria tunc sequenti. **V**erumque alla
 duos habet versus. prout gradualia antiqua ostē
 dunt et sic de alijs. **I**n quibusdam tamen festiui
 tatibus quidam versiculi in nocturnis antiphon
 nas precebunt. de quo in sequenti parte sub do
 minica de trinitate dicitur. **P**ost antiphonas
 in singulis horis diurnis et nocturnis ex insti
 tutione **D**amasi pape. psalmi ad antiphonam simplici
 nam canuntur et significat psalmi boni et diuina
 operatio. **V**nde dicitur in psalterio de cecordo psal
 lau tibi. **I**n tali enim instrumento psallebat in
 nuens quod in psalterio spirituali spiritu viuifica
 to per fidem de tenemus psallere deo. decem legis
 mandata implendo. **I**pse autem damasus in
 stituit ut chori in duas partes diuisi psalmos can
 nerent alternatim. **E**t dicitur psalmi alterna
 tim. ad notandum alternam sanctorum ad bene
 operandum exhortationem. **P**roficiat namque tribus.
 confusi et quasi in chorea dicebantur. **I**deoque san
 cti patres ordinauerunt ut alternatim dicerent
 id est una pars chori unum versum. et altera.
 alium diceret. quod beatus ignaceus primum sta
 tuisse fertur in ecclesia antiochena. pro eo quod in
 visione audiuit angelos antiphonatis psalmos
 psallentes. **D**e hoc etiam dictum est in prima parte
 sub ti. de ecclesia. **D**icuntur etiam alternatim. ad
 notandum quod alter alterius onus ferre debet.
Psalmos quoque stando dicimus ad ostendendum
 quod stantes in bonis operibus vincimus. **D**um enim
 populus israel cum amalech pugnabat quam
 diu moyses manus leuabat populus vincebat.
 quando vero manus dimittebat. populus vince
 batur. **E**leuatio igitur ad standum significat me
 tis nostre deuotionem. ut statu corporis. mentis
 affectione in mostremus videlicet nos paratos
 esse siue ad domandum carnem. siue ad exercici
 um operis. **L**ectiones vero que sunt doctrina no
 stra in silencio et sedendo audimus. quoniam doctri
 nam sedendo et quiescendo recipimus. **V**nde eccle
 siasticus. Sapienciam scribe in tpe ocij. et qui mi
 noratur actu percipiet eam. **E**t iteque verba sapien
 cie in silencio et quiete discuntur. **E**t propterea ait
Erit cultus iusticie silicium. **S**anctos quoque sta
 tes oramus. significantes eos in perpetua leti
 tia fore. **J**uxta illud. **S**tates erant pedes nostri
 in aeri. **S**ane in diurnis horis. sex psalmi dicuntur
 per quos sex opera misericordie denotantur. qui
 bus in vinea domini laborantes intendere debent
 que si pie et mundo corpore exerceamus. a seru
 tute diaboli liberati ad libertatem vite puenimus
 et retributionem diuini tenarij recipimus. **V**erum
 tamen sub tribus glorificationibus dicuntur ad
 insinuandum fidem sancte trinitatis. ad quam di
 uina sunt opera referenda. **I**n vespere vero quin
 que dicuntur. prout ibi dicitur. **E**t sunt psalmi horum
 inuariabiles prout sub completorio dicitur.
Illud quoque pretermittendum non est quod vni
 atque idem psalmus in varijs festiuitatibus can
 tatur pro eo quia ibi versus pertinentes ad illas
 inueniuntur. verbigracia in natiuitate cantantur

p̄a. **C**ruentis. p̄ter versum illum. **S**peciosus
 forma cantamus etiam illum in festo virginū
 p̄ter versum. **A**dducuntur regi virgines. 7c.
 et etiā in festo apostolorū p̄ter versum. **P**ro pa-
 tribus tuis 7c. **J**em ps. **Q**uare fremuerūt cā-
 tantur in natiuitate p̄ter versum. **D**ominus dix-
 it ad me et in passione domini p̄ter versum. **A**sti-
 terunt reges terre. et sic de alijs. **P**roterea vnū
 et idem vocabulum sepe diuersimode accipitur v̄
 bigracia hoc nomen templū significat corpus
 ebusti vt ibi. **S**oluite templum hoc aliquando si-
 gnificat templū materiale. inde est q̄ psalmū
 illum. **M**agnus dominus et cantamus in na-
 tiuitate p̄ter versum illum. **S**uscipimus deus 7c
 intelligimus em̄ ibi de templo corporis. **C**anta-
 mus etiam eundem psalmum in purificatione et
 ibi accipimus de materiali templo in quo fuit e-
 adem die presentatus. **D**e psalmodia tam no-
 cturna quam diurna in suis locis dicitur. **E**t
 nota scdm̄ **H**eronymū. **Q**uod melior est quinq̄
 psalmodum cum cordis puritate et serenitate
 spūali et hilaritate decantatio. quā totius psalte-
 rij cum anxietate cordis atq̄ tristitia modula-
 cio. **P**ostremo notandum est q̄ psalmi gradu-
 ales sunt. xv. qui signati sunt p̄ quindecim gra-
 dus quibus ascendebatur ad templum salomo-
 nis quod erat in monte. **D**os quindecim gradus
 vocant quidā canticum graduū eo q̄ in quolibet
 premisso quindecim graduū. singuli psalmi
 decantabatur. et hoc verbū graduum casus
 genitiui ē. **D**e dictis gradibus dictū est in pri-
 ma parte sub ti. de altare. **S**ignificati sunt etiā
 dicti. xv. psalmi. per alios quindecim gradus.
Ezechielis. quibus visum est ei ascendi in ciuita-
 tem dei. de quibus habetur **E**zechielis. xl. vbi
 primo habetur de septem gradibus et postea de
 viij. **T**empe quindenarius numerus ostendit ex nu-
 mero septenario et octenario. **S**eptenarius re-
 fertur ad vetus test. quia antiqui. vij. diem. vij.
 mensem et. vij. annum celebrabant. **O**ctenarius
 ad nouum testamentū refertur p̄ter refurre-
 ctionē dominicā que octauo die facta est. **Q**uin-
 decim ergo psalmos psallimus. ostendentes q̄
 veriusq̄ testamēti p̄cepta obseruare debemus.
 primi quinq̄ psalmi quinq̄ corporis sensus. per
 quos peccamus significāt. et ideo in aliquo il-
 lozum non dicitur. **G**loria patri. q̄ illa peccata
 que p̄ quinq̄ sensus corporis committuntur nobis
 nō deo imputare debemus. **S**ed dicit post illos
 Requiem eternā. quoniam in illis pro defunctis
 oramus. ac si quis dicat. oramus dñe ne p̄ pec-
 catis illis. que committuntur corporis sensib⁹. vita
 negetur eterna. sed p̄ dei misericordiaz requies
 cedatur eterna. **I**n sequentibus decem psalmis
 nobis et nostris proximis et congregationibus et
 prelatibus dei misericordiam implozamus. et glo-
 ria patri subiungimus quia q̄ a cathena peccā-
 torum absolui mur. q̄ te deum toto corde p̄qui-
 rim⁹. q̄ tuum decalogum obseruam⁹ nō nobis
 dominus nō nobis. s̄ nomini tuo gloria exhibit⁹

Rursus numerus. x. ex septenario et ternario cō-
 stat. **T**ernarius ad p̄cepta prime tabule. que
 ad deum spectāt. **S**eptenari⁹ vero ad p̄cepta
 secunde tabule. que ad proximum spectāt referē
 ac si dicat q̄ decalogus obseruatur p̄ deum est

Versiculi etiam in singulis dicuntur horis.
Legitur in libro numeri. q̄ dū archa domini q̄
 ecclesiam figurabat in tabernaculo reponēbat
 dicebat moyses Reuertere domine ad multitu-
 dinem filiorū israel. **S**ane reuersio domini ad
 israel nihil aliud est. q̄ vt reuerti facerz isra-
 hel ex toto corde ad se. **D**eus em̄ cui omne tem-
 pus presens est non habet ad quos reuertatur
 et intelligitur reuertere i best fac nos reuerti
 ad te. **J**uxta illum ergo morem versiculi dican-
 tur. vt si forte mentes nostre cogitando vana p̄-
 nimio psalmodum opere deuiauerūt audito ver-
 su conuertantur. ad orientem idest ad xpm. qui
 est noster oriens. seu ad mentem secundum ver-
 sus significacionē. qui ab ipsa reuersione nomē
 traxit. **N**am dicitur a verto vertis. et inde est q̄
 dum versus dicitur ad orientem siue ad altare
 nos vertimus. **R**ecte ergo versus qui significat
 fructū bone opis alia et acuta voce dicitur. ad
 excitandum pigros qui in laudando deum et in
 intelligendo diuina torpent. vt reuertamur a
 eoz. vt vitelicet eo audito omnis cogitacio que
 forte vitendo temporalia foras exijt. reducatur
 intra nos Rursus versus nocturnal significat
 quia ab officio psalmodum siue a labore. tunc ve-
 ro reuertimur ad officia lectionum siue ad quie-
 tem. vt qui psallendo stabat nunc ad lectionem
 sedeat. **V**nde versus dicitur a vertendo **D**e hoc
 dictum est in quarta parte sub ti. de graduali

Et nota q̄ in quibusdam ecclesijs in die domi-
 nica post primam nocturnam dicit iste versus.
Memor fui nocte nominis tui dñe. post secundā
 dicitur. **M**edia nocte surgebam. **P**ost terciam.
Ex altare domine. **P**rimus siquidem versus sci-
 licet **M**emor fui 7c. ad quid ecclesia de lecto suo
 surrexit ostendit. **Q**uo vero tempore surgendū
 sit notat secundus scilicet **M**edia nocte 7c. **E**t
 ad quid surgendum sit. ostendit quod sequitur
Ad confitendum nomini tuo. **V**erum quidā
 volentes mentiri quia non surgunt in media no-
 cte. loco huius versus ponunt illum. **Q**uoniam
 tu illuminas lucernam meam domine. **Q**uod tñ
 media nocte surgendū sit. ostendit dauid dicens
Media nocte 7c. et alibi. **P**reueni in maturita-
 te et clamaui quod est idem. **N**am in maturita-
 te vnica est dictio. **V**nde et quidam libri habēt
 in maturitate. et sonat in maturitate quasi tem-
 pus non apertum operi. **A**lia tamen litera habz
Preueni i tempestate nocte. q̄ tempestatū apud
 antiquos idem erat q̄ oportunitum. a tempore
 vel a tempestate vocabulo ducto. **V**nde in anti-
 quis hystorijis sepe ita legitur. **D**oc factum est
 in illa tempestate id est in illo tempore. **V**nde in
 tempestatum vel intempestatum aiunt tempus
 in oportunitum id est nocturnis actionibus.

non oportuim. **T**ercius autem versus scilicet **E**xaltare domine etc. manifeste pertinet ad nouum testamentum in quo saluator noster secundum humanitatem fuit exaltatus. Quibusdam tamen dicunt tunc. **E**go dixi domine miserere mei. quia ab gloria que data est tempore noui testamenti non peruenitur nisi per remissionem peccatorum.

Sed queritur quare versiculi in nocturnis ante lectiones dicuntur in alijs vero horis post scilicet post capitula. Respondetur in nocturnalibus lectionibus propter earum numerositatem et magnitudinem sebere solemus. **N**e igitur propter longam sessionem aut propter lassitudinem siue oculum obliuiscamur doctrine domini quas lectiones significant cogitando forte inania aut dormiendo vel confabulando. **I**deo versus prebetur ad lectiones audiendas incitamentum. In alijs vero horis quia nec tot nec tante sunt lectiones non est necesse sedere nec versiculos permittere. **I**tem in alijs horis versus post lectiones dicuntur ad notandum quod propter interualla horarum doctrina domini non negligitur. **R**ursus versus sepe a pueris cantatur ad notandum seruicium nostrum cum innocentia prestitum domino fore gratum. **D**e versiculis qui in uesperis seu in laudibus dicuntur sub illis locis dicitur et uide quia versus debet notare aut statum temporis aut officij. **S**tatum temporis notat versus prime. **E**xurge xpe. adiuua nos ubi cum dicitur. **E**xurge inuuit incium opere. **S**imiliter in uersu tercie. **A**diutor esto meus domine ne derelinque me. **C**uius dicitur ne derelinquas me. notatur status pugne. similiter in uersiculo sexte. **D**ominus regit me et nihil michi deerit in loco palatii me col. significatur status profectus et profectiois. In uersiculo none. scilicet **A**b occultis meis munda me. d. et ab alijs. p. ser. t. status demonstratur frigiditatis dilectionis. **S**tatum quoque temporis inuunt uersiculi qui in passionem et resurrectionem cantantur. **S**ed versus uespertinalis officij. statum officij inuunt ut uespertina oratio. etc. **E**t dirigatur oratio. etc. **E**x quibus uerbis colligitur quod uespertina oratio actiatur post uersum sequitur oratio dominica et post eam preces. **D**e quibus dicitur sub nocturnis. **L**ectiones quoque in singulis horis tam nocturnis quam diurnis dicuntur. **E**t dicitur lectio quia non cantatur ut psalmus uel ymnus. sed legitur tantum. **N**am enim modulatio hic sola pronuntiatio queritur. **S**i quidem lectiones nocturnales sunt doctrina nostra. quia propter eas docentur opera nostra petoquere ad deum. optinent ergo vicem lectionum. quas doctores faciunt ad ignaros. **P**er eas quoque sanctorum opera imitantur et earum commemoratione ad dei laudem copungimur. **E**t ideo ut premium est sedendo et in silentio audiuntur. **L**ecturus autem lectionem ab libro accipens super gradum ascendit. quia doctor perfectiori uita uulgos transcendere debet. **E**t a presbitero uel episcopo benedictionem tanquam legendi licentiam postulat dicens. **I**ube

domine benedicere. pro quibus principatus ecclesie quodque nullus nisi a maiore iussus debet in ecclesia legere designatur. **E**t dicit domine et non domine quia solus deus uere dominus est. hinc est quod presbiter seu episcopus non a se benedictionem largitur sed discrete a deo postulat illam dare dicens. **B**enedictionem perpetuam tribuat nobis etc. **I**n fine uero dicit **T**u autem domine miserere etc. quia tunc sermonem ad deum dirigit qui uer e dominus est.

Rursus ideo in principio imperfecte et sine uocabulo pronuntiat. quia tunc ad imperfectum uidelicet ad hominem sermonem dirigit. **I**uxta illud prophete. **I**mperfectum meum uiderunt oculi tui quod etiam monachi communiter obseruant dicentes. **D**ominus abbas. **H**ac est consideracione. famuli dominis seruientes alterum genu tantum scilicet sinistrum flectere debent pro qua parte corporalis seruitus significatur que tantum hominibus et non spiritibus alibus debetur. sed in ecclesia utrumque genu flectendum est. non alterum tantum ne iudeis assimilemur. **M**ax et christo omne genu flectetur ad philipen. ij. c. **S**alomon quidem pro populo orans utrumque genu in terram figebat. et manus ad celum expandebat pro ut legitur. iij. r. c. viij. **E**adem etiam ratione non est acclamandum principi seculari facie recta. siue secrete sibi loquendo siue ascultando sed bene taxat ab aure sinistra capite flexo. **I**n fine uero profecte et complete pronuntiat. quia ad profectum et profecto uocabulo dignum uidelicet ad deum dirigit sermonem. **P**orro episcopo uolenti legere et dicenti. **I**ube domine benedicere. nullus minor benedicere debet. **U**nde in quibusdam ecclesijs nihil ei respondetur. **I**n alijs uero respondet unus presbiter. **O**ra pro nobis pie pater ad dominum. **E**t tunc episcopus dicit. **M**agnificate dominum cum me. **T**unc autem episcopus debet profecte pronuntiare. **I**ube domine quoniam ad deum qui profectus est sermonem dirigere intelligitur. **I**n nonnullis uero ecclesijs episcopo legere uolente sacerdos dicit. **I**ube domine benedicere et ipse episcopus dicta benedictione legit. **C**uius enim legere lectionem non sit sacerdotis uel episcopi officium. sed lecturis si nullus alius episcopus uel sacerdos affit. potest alius inferioris ordinis tanquam lecturus in persona ecclesie dicere. **I**ube domine benedicere. **E**t ipse sacerdos uel episcopus lecturum in personam christi ei reddit benedictionem uel legat absque iube domine benedicere. **I**n quibusdam ecclesijs ipse episcopus dicit. **I**ube domine. et minor cui uoluntarie in hoc se ex humilitate subicit benedicit. **L**ectione finita dicit lector. **T**u autem etc. quod neque de lectione est. neque ei continuatur. sed ille ad deum sermonem dirigens se excusat quasi dicat. **D**omine peccavi legendo. forsan modulate pronuntians cupidini laudis humane. uel captandorum humani fauoris. et audientes siliter forte peccauerunt uanis cogitationibus intententes uel a lectione audientium auerentes. **A**utem pro sed tu domine miserere nostri. **Q**uod uero respondet

a cunctis. Deo gratias non ab tu autem. sed ab
lectionem referre. Est autem vox ecclesie deo gratias
exoluentis. ac si dicat. Deus pauid nos verbis sa-
lutis que sunt cibi anime. et per huiusmodi beneficium Deo
gratias supple exolumus. Rursus pluralitas lec-
tionum. pluralitatem significat predicatorum. qui
sunt tempore gratie sicut et paucitas in profectis
raritate significat tempore legis. Sed et vicissitudo
tubines lectorum sunt successiones legatorum. qui
dum iube deum benedicere dicunt licentiam perficiendi
petunt et dum eis benedicunt. licentiam dant in quo
innuit quod nullus predicare debeat nisi missus. Quo
modo enim predicant nisi mittantur. Ipsa enim lectio
est iniuncte legationis executio. Tu autem domine
legati reuersio ubi in eo quod misericordia implo-
ratur innuit ipsum legationis vel predicationis of-
ficium. non sine alicuius vel leuis culpe puluere
peragi posse. Unde Augustinus. Verbum predicationis
securius auditur quam dicat predicator enim per terram
ambulat et difficile est ei. qui per terram ambulat.
pedes nullo puluere sordidare. et predicatorum cum
se bene predicare senserit nullus spiritus elationis erigat.
Et attende quod sicut in ecclesia duo sunt ordines
sapientes et insipientes. sic due sunt lectionum
maneries. In illis enim lectionibus que ad missam
leguntur sapientes instruuntur. in his vero que
in nocte dicuntur insipientes erudiuntur. Unde
et exponuntur. Et nota quod terminantur lectio-
nes quatuor modis. Primo generaliter per Tu
autem. Secundo in aduentu et in natiuitate et
in epiphania lectiones de psalms finiuntur per Hec
dixit dominus ouertimmi et cetera. qui in natiuitate hoc
dicunt mouentur ex illo capitulo psalms. quod tunc
legitur. primo tempore alleluata est ubi dicitur. et
in omnibus his non est auersus furor meus. et
populus meus non est conuersus. Et ideo ecclesia
hortatur in persona christi populum peccatorem
ut conuertatur. Hoc idem etiam fit propter eandem
causam. In quibusdam ecclesijs quando legitur de hie-
remia exprobrante duriciam peccatorum. qui per
penitentiam non ouertunt. Tertio modo. lectiones
que leguntur in tribus annis pasche de trenis hie-
mie finiuntur per iherusalem iherusalem ouertere et cetera
prout ibi dicitur. Quarto lectiones per defunctis
finiuntur simpliciter sine altero premissorum. In qui-
busdam tamen ecclesijs finiuntur. per beati mor-
tui qui in domino moriuntur quod sumitur ex fi-
ne cuiusdam sermonis quod Augustinus. de mortuis
compilauit. Hoc etiam nota quod in tertia nocturna
legitur euangelium et omelia euangelij eius-
dem diei. Quia tertia nocturna designat tempus
gracie in quo euangelium recitatum est et in quo
euangelica predicatio celebratur prout in tertia nocturna
dicitur. Non est etiam omittendum. quod an-
tiquis temporibus. eliminatis heresibus. que veri-
tatem trinitatis impugnabant. sancti patres ad
hoc ut sancta trinitas magis nota esset ordina-
uerunt quod nona lectio semper de trinitate lege-
retur. et nonum responsorium similiter de eodem can-
taretur. et quod etiam in prima feria missa de trinitate

dicere. quod diuini obseruato. et trinitate cum
ceteris innotescere ecclesia lectione de trinitate
omisit. Sed responsorium de trinitate et etiam alleluia
in missa in dominicis diebus vel propter solitum usum
vel propter dulcem cantellam in plerisque locis re-
tinuit. et ita nunc improprie vocatur responsorium.
quia lectioni preterenti non respondet. Diurne vero
lectiones a quibusdam eorum breues sunt lectiuncule
nuncupantur a pluribus vero capitula eo quod ut plu-
rimum de capitulis epistolarum illorum dicitur quibus
dicuntur sumuntur. Nec siquidem post per psalmos
et antiphonas in singulis horis dicuntur prout
statutum est in concilio agathani. qui modum ab
esora sumptus est ut premissum est. Et significante
capitula doctrinam. Ne enim propter psalmodiam au-
diens animus se fastidibus ingerat. sicut iudeis
quod manna fastidiebant propter quod deus in eos ser-
pentes ignitos. qui eos interficiebant. id premititur
capitulum. id est breuis lectio supra a nouo. vel veti
testamento. puocans ad deuotionem. quod fastidio contraria
est. et exhortans ad perseuerantiam in bono. Iuxta illud
hortamur vos. ne in vacuum gratias dei recipia-
tis. In nocturnis autem copiosius quam diurno
officio lectionibus vacamus. quia tunc eis au-
res liberius accomodamus. Et dicuntur huiusmodi
capitula siue exhortationes in plerisque ecclesijs
per pastorem ad domesticos et scientes. quia si-
cut ligna lignis addicimus. ut ignis magis ar-
deat. ita ignis domesticorum cordibus. ignita
pastorum verba addicuntur ut magis igniantur.
Leguntur etiam hae lectiones. sine iube domine
et absque benedictione quoniam ut plurimum episcopus
aut sacerdos. qui vicem christi gerunt. et quorum
officium tanquam maius est excitare pigros illa le-
gunt cuius proprium est licentiam et benedictionem
dare et non petere. nam maior minor benedictio et
non e contra. Nocturnales vero lectiones a mi-
noribus leguntur. ideo a superioribus licentiam et be-
nedictionem petunt. In his etiam diurnis lectio-
nibus non dicitur in fine. Tu autem. sicut fit in
nocturnalibus. quia sacerdos debet esse perfectus
et qui dyabolicis suggestibus de facili non suc-
cumbat. et quod in breui sermone. et inter familiares
vix est. quoniam vultus humani fauoris captetur.
prout quod fit in nocturnalibus lectionibus. ut pre-
missum est. respondetur tamen deo gratias. propter
causam in nocturnalibus lectionibus assignatam.
Ad hoc in capitulis horarum. officia diuidentes
per preterita laborum per sequentia. primum signifi-
camus. ideoque preterita consistunt in psalmis
sequencia in ymnis et canticis. Notandum vero
est. quod pulcherrimus mos in ecclesia inoleuit ut dicitur
in die. et quater in nocte. per singulas diurne siue
nocturne psalmodie horas. lectio una siue capi-
tulum. de veteri siue nouo testamento. dicatur. Quod
tamen ecclesie non dicitur capitulum in prima. nec in optima
tertia. Sed quia secundum hoc lectiones nostre non erunt
octo sicut et ante secundum esoram in veteri testamento.
prout premissum est. ideo ecclesie ille post primam
legunt in capitulo lectione in prima premissam

29

Dicit enim aliquis. Iste domine benedicere et
sacerdos benedicens. rñdet regularib9 discipu-
lis rñ. que secuntur. Et añ cōpletorium legunt
pretermittendam in cōpletorio scilicet. fratres
estote sobrii rñ. Vel legitur de dyalogo vñ hu-
ius. de hoc sub ti. de prima dicit. Querit au-
tē quare in nocturnalibus siue in diurnalibus
lectōnibus nō pñciatur auctor eaz. put fit
in his. que in missa leguntur. Respōdeo hij qui
semper lectōnib9 rñ diuinis obsequijs insistent
vñ sine ministris rñ domesticis ecclesie. earū aucto-
rem et ipsi lectōnibus agnoscunt. quia igitur
illi nocturnalib9 lectōnib9 assunt officijs. non
est necesse nomen auctoris exprimi lectionum.
In missa vero ideo exprimitur. quia ibi cōueni-
unt bubulci. oparij. rñ agricolē. vt si quis eoz
forte. p eo q raro talia audit. incognitam ha-
bet hystoriā audiat eius auctores. qui forte nō
est ei incognitus vt ex illi9 autoritate firmiter
insistantur verba lectionis in corde. In quibus-
dam tñ nocturnalibus lectōnibus quāq aucto-
r ipsarū exprimitur. puta in sermonibus rñ ome-
lij gregoriij. rñ augustini rñ aliorū de quo in p-
hemio septime partis dicitur. Porro in concī-
lio magocien in burgear. li. viij. c. Lapeus sta-
tutum est vt laicus in ecclesia non recitet lecti-
onem nec alleluia dicat. nisi psalmos tantum et
responsoria sine alleluia. Respōsoria quoq post
lectiones subiciuntur. cum enim per lectiones
doctrina per rñsoria vero bona opera significen-
tur. rite post lectōnes responsoria subiciuntur
quia per bona opera doctrine rñdere debemus
ne cum seruo pigro. qui pecuniam domini sui
abscondit. in tenebras exteriores mittam. Vi-
citur namq responsoriū. quia lectioni respon-
dere id est consonare debet. vt si forte lectiones
sunt de actibus apostolorū. responsoria sint si-
militer de eoz. Vnde nonum responsorij res-
pondere solet none lectioni. q olim erat de tri-
nitate. prout iam dictum est. Hoc autem fallit
in responsorijs de hystorijs que post euangeli-
um in nocturnis cantantur. que euangelicis le-
ctōnibus non respondent. De hoc etiam dictum
est in quarta parte sub ti. de graduale dicitur
quoq responsorium. quia vni cantanti. ceteri
concorditer respondent. Juxta illud apostoli-
l. cor. primo. Vt idipsum omnes dicam9 rñ nō
sint in nobis dismata. Cantant em vnus scilicet
xps rñ petrus rñ ceteri eum secuti sunt. Vel quia
choro illud cantati versus respondetur ab vno
Ichorus dicit q ytalici responsoria traherūt
que inde responsorios cantus vocant. quia alio
desingente id a'eer respōdeat. Porro responso-
ria nocturnalibus spiritualibus canticis opatur
dicuntur emz canteica quia cantantur. Sūt spiri-
tualia quia ex iubilatōne spiritualis mētis pē-
dunt. Cantantur vero vt recitatōne lectionum
ad supne patrie cōcentum. mentem nostram in-
tecent subleuari. quod etiā insinuat. Gloria pa-
tri quod in vnoq responsorio canitur. Ceteruz

271

respōsorium ab vno incipitur vt ab alijs. concī-
natur per quod fratris ad fratres exortatio
ad seruiendum deo intelligitur. Per vñ sum. ve-
ro responsorij qui totus ab vno canitur singu-
laris ad deū deprecatio denotatur. Abhuc respō-
sorium cantando quasi per cubam vocem exal-
tamus. excitando fratres ad alioz vsq adeo
vt ad laudem sancte trinitatis. pueniamus di-
cetes. Gloria patri rñ. Quandoq autē respō-
sorium tres habet versus prout in sexta parte
sub prima dominica de aduentu dicitur. Respō-
soriū quoq post versū imperfecte recantatur ad
notandum q si in monte idest in statu pfectō-
nis saluare non possumus saltem in sego: itest
alia via saluemur in statu. videlicet imperfectō-
nis. Abhuc semiplene. siue p parte repetitur.
ad notandum ea que viuētes facimus imperfecta
esse et fit primo repetitio a remotiori quo ad
finem et postea a minus remoto rñ vltimo. Glia
patri dicitur put sub dicta dominica de aduen-
tu dicitur. In festiuis vero. iterum eoz perfe-
cte repetitur ad notandum leticiam rñ perfectio-
nem sanctorū. Oratiōes similiter in singulis
hois dicuntur per quas pmissio impetranda ē
Oratio namq peticio est. Nam orare petere est
sicut exorare est impetrare. Et secundū greg.
Veracit orare ē amarus in opūctōe genicus
rñ composita verba sonare. Oratio autem dei mi-
sericordiam significat que precedit rñ subsequit
homine in bonis operibus. rñ ideo dicit in prima
cipio misse rñ in fine. Est autem vltima oratio
domini ad operarios benedictio. Quod oratio-
nes in fine dicuntur. ab actib9 sumitur aposto-
lorum. qui quando disingebatur postis genu-
bus suis orabant. Siquidem oraturus sacerdos
populum saluat dicens. Dñs vobiscum. rñ hoc
ideo vt illum animet ad orandum. pro ipso q
eius oratio sit accepta deo. quodq deus grā
suam sibi donet. Oratiōne autem finita iterum
orat dicens. Dominus vobiscum. De quo scti-
te prima dicitur. Et nota q omne off. euz pter
nocturnum. oratiōne rñ benedictōne cōcluditur
ad notandum q quia dum in hoc seculo sumus
necesse habem9 p'diteroz oratiōnibus muniti.
Et mos est q quando cum famulis dei familia-
re habemus colloquim. cum ab illis sepamur
benedictionez ab eis poscimus. In nocturnis ve-
ro hoc non fit. quia ibi non fit sepatio. sed matu-
tinum rñ matutine laudes cum eo coniunctim canū-
tur. Porro licet deus sit vbiq tamem sacer-
dos in altari rñ in diuinis officijs. debet ex insti-
tutiōne Julij pape versus orientem orare. Vñ in
ecclesijs hostiū ab occidentē habētib9 missam
celebrans in saluatione ad populum se vertit
quia quos saluat9 facit ad faciez p'sertamus
prout in quarta parte sub ti. de saluatione di-
ctum ē. Et tēde oraturus se ad orientem con-
uertit. In ecclesijs vero hostia ab orientē habē-
tib9. vt roma nulla est in saluatione necessaria
conuerso. quia sacerdos in illis celebrās semp

ad populum stat conuersus. Templum quoque salomonis et tabernaculum. Moysi leguntur ab oriente hostia habuisse. exo. xxxviii. c. Versus orientem ergo oramus. Primo memores quod ille qui est splendor lucis eterne. sedentes in tenebris illuminauit. quoniam uisitauit nos oriens ex alto. De quo legitur. Ecce uir oriens nomen eius. Cuius argumento in libro sapientie dicitur. Oportet ab ortum lucis adorare. non quod diuina maiestas localiter in oriente consistat. que potest claliter et essentialiter est ubique. Juxta illud. Celum et terram ego impleo. et propheta. Si ascendero in celum tu illic es. si descendero ad infernum ades. Sed quia deum timentibus oritur sol iusticie. qui illuminat omnem hominem ueniens in hunc mundum. Secundo ideo versus orientem oramus ut animus noster se ad paciora conuertere ammoneatur. Tercio quia qui deus laudare uolunt. non debent ad illum uertere terga. Quarto secundum iohannem damascenum qui quatuor sequentes rationes scripsit in quarto libro Canon. v. c. ut patriam nostram nos requirere ostendam. Quinto ut christum crucifixum qui uerus est oriens et ad quem oramus directe respiciamus. Sexto ut ueniens iudicem nos expectare monstramus. At enim sic. ideo damascenus ibidem deus paradysum secundum orientem plantauit uirum hominem transgressum exulem fecit et ante paradysum ex occidente habitare fecit. antiquam igitur patriam requirentes. et ad ipsam aspicientes. deum ad orientem adoramus. Septimo quia dominus crucifixus ad orientem respiciebat. ideo et nos oramus ad eum respicientes. Sed et ipse in celum assumptus ad orientem sursum ferebatur et ita ipsum apostoli adorauerunt et ita ueniet quemadmodum uiderunt eum euntem in celum. ipsum igitur expectantes ad orientem adoramus. Daniel quoque in babilonica captiuitate et iudei similiter versus templum orabant. Augustinus. tamen dicit quod nulla scriptura nos docuit versus orientem orare. Ab hac stantes. oramus sanctos. prout iam premissum est. ubi de psalmis agitur. Orandum autem est in ecclesia que ad hoc inuenta est prout in prima parte de ecclesia subiectum dicitur. Ps. lxxvii. In ecclesijs benedicite domino deo de fontibus israel. Et alibi adorare dominum in aula sancta eius et illud. Introibo domine in domum tuam adorabo ad templum sanctum tuum in timore tuo. Item preceptum est coram altare hoc adorabis. Item propheta. Venite adoremus et preciamus ante deum. ploremus coram domino qui fecit nos quia ipse est dominus deus noster. Deus ideo creator dominus ideo redemptor noster ideo saluator. Sed cum deus sit ubique ut premissum est. quare potius in templo quam alibi est adorandus. Preterea legitur. Job. iiii. c. quod cum mulier samaritana solutionem que sit onis que de loco adorationis inter iudeos et samitanos sepe uertebatur. a christo quesisset. Patres inquit nostri in monte hoc adorauerunt

et uos dicitis. quia hierosolimis est locus ubi adorare oportet respondit illi iherosolimis. Mulier crede michi quia uenit hora quando neque in monte hoc. neque in hierosolimis supplendum est. tantum adorabis patrem. sed uere adoratores adorabunt patrem in spiritu et ueritate. quasi dicat. Non profero locum in adorando ubique adoratur deus. dum taxat in spiritu id est per spirituales et ueritate id est eterne. Unde apertus inquit. Tu autem cum oraueris intra cubiculum tuum et clauso ostio ora patrem tuum. Sed licet ubique sit deus adorandus. specialiter tamen in ecclesia. alioquin frustra. tanto studio tantoque impendio templum domino fieret. nisi gratius in eo adorare acceptaret. Unde salomon in templo constructo et dedicato orauit ad dominum ut quicumque illud ascenderet pro peccatis suis. uel pro quacumque tribulatione clamans ad dominum. in his que iuste postularer exaudiretur quod orationis formam sequitur ecclesia in oratione quam dicit in ecclesie dedicatione. Assistent enim angeli ubi adorantibus ut deuotas eorum orationes domino offerant secundum illud. In conspectu angelorum psallam tibi. adorato ad templum sanctum tuum. ad confitendum nomini tuo domine. Idem angelus ad thobiam. Ego obtuli orationem tuam domino. Requiescunt etiam ubi sanctorum reliquie qui nobis deuote deum adorantibus suis precibus affecuntur quod nos nostris meritis non ualemus. In plateis uero et in publico more phariseorum orare a domino phibemur quod uero apostolus ad thimotheum inquit uolo uos orare in omni loco. leuantes puras manus sine ira. ad internam profinet orationem. In omni enim loco orat qui per caritatis officia et opera bona ubique manus cordis mundas ad deum leuat. Ceterum adorandus est pater. et filius. et spiritus sanctus quoniam omnes et singuli sunt unus solus et uerus deus. Licet enim alia persona sit pater. alia filius et alia spiritus sanctus tamen patris et filij et spiritus sancti una est diuinitas. coequalis gloria coeterna maiestas. Una igitur et equalis totius indiuidue trinitatis est oratio de qua sane potest intelligi quod dominus ait. ueri adorant orem adorabunt patrem in spiritu et ueritate. Manque qui deum ueraciter adorant ipse quidem adorant patrem in spiritu et ueritate id est in filio qui de se dicit. Ego sum uia ueritas et uita. Ego sum inquit in patre et pater in me est. Ideo pater adorandus est in filio. et filius in patre. et spiritus sanctus in utroque. Est autem deus adorandus de corde puro. consciencia bona. et fide non ficta. De corde puro non ut quidam faciunt qui in prosperitate deum glorificant. sed eum in aduersitate blasphemant de quibus propheta. Confitebuntur tibi dum benefeceris eis. si uero non fuerint faciati. murmurabunt. De consciencia bona. non ut quidam faciunt. qui contra deum grauissime peccant. et postea temere illi sacrificant. De quibus propheta peccatori dixit deus. quare

eu enarras iusticias meas et assumis testamen-
tum meum per os tuum illud utiqz testamētū
De quo veritas ait. **N**ic ē sanguis me9. no. te.
De fide non ficta. non ut quidam adorant. qui
recte dicunt. sed prave viuunt. quibus dom in9
improperat dicens. **N**ic populus labijs meo-
norat. cor autem eorum longe est a me. Dicunt
enī et non faciunt adorandus est itaqz de9 corde
per deuotionem. ore per confessionem. et opere
penerationem. **S**unt autē due species ado-
rationis. scilicet latria que soli deo debetur. et
dulia que quibusdāz creaturis exhibitur. ut di-
ctuz est in quarta parte sub quarta p̄cula ca-
nonis super verbo seruitutis. **R**ursus canoni-
ce hōre in ipsis hōris diei dicente sunt. nec ob-
stat illud psalmiste. **B**enedicam dominū in omni
tempore. nec illud apostoli. **S**ine intermissione
orate quōdnam. benedicere dominum in omni
tempore. est illum semper digna cōuerfatione
laudare. **S**ine intermissione orare est omnia in
dei laude seu gloria agere. sicut itēz apostolus
ait. **S**ive māducatis siue bibetis siue aliquid ali-
ud faciatis in gloria dei facite. **C**eteruz oratōz
salutatio precebit et sequitur ad illam respon-
sio prout sub prima dicitur. **F**inaliter autē post
orationem dicitur. **B**enedicamus domino quod
sumptum est de apostolo vel de ps. vel de ym-
no trium puerorū ubi dicitur. **B**enedicamus pa-
trem et filium etc. Et dicitur quandoqz a pueris.
qui sunt imperfecte etatis ad notanduz omnia
opa nra imperfecta esse **J**uxta illud. **I**mperfectuz
meum viderūt oculi tui etc. Et qz omnis laus nra
puerilis et imperfecta est ad comparacōez dei
quem laudamus. **Q**uisquibz hic enī dici potest.
minus a laude dei est. ac si dicat ecclesia lauda-
mus. sed laudando non sufficimus. quia supemi-
nencia dei eloquium nostruz et intellectū supat
quia accedat hōmo ad cor altuz. et exaltabit de-
us. **U**nde ab omnibus consequēter dicit. **D**eo
gracias quasi placeat sicut pium est in dei laude
superari. **D**icitur etiam a pueris ad norandū qz
soli pueri idest puri a malicia. digne laudant de-
um et gracias agunt. **D**icit etiam quandoqz a ma-
ioribus. ad signandū qz in eterna beatitudine
cum domino perfecti erim9 laudatores. quia in
hac vita non possumus esse perfecti. **R**ursus
post suffragia dicitur alia oratō que misericor-
diam dei significat que p̄cedit et s̄sequitur ho-
minem in bonis operibus. **D**icitur etiam iteruz
Benedicam9 et deo gracias. quia sicut domin9
postqz iterum post resurrectionem suam salutā-
uit discipulos suos. benedixit eis et illi gracias
referendo illū adorauerunt. ita et presbiter vel
alius iterum dicta oratione dicit. **B**enedicam9
domino et est subaudiendum cuius membra su-
mus et in quo benedicimus. et etiam benedicit.
Chorus vero gracias agēs dicit. **D**eo gracias
quod sumptum est de apostolo. **p**er quod signi-
ficatur qz vsqz in finem vite nostre innocēciam
debem9 seruare et deo benedicere et p̄ beneficijs

gracias exoluendo. **V**el benedicamus domino
cum deo gracias est laus finalis et exultatō in
effabilis que erit in gloria cum graciārū actio-
ne. **V**el deo gracias est de cōsumato cursu grā-
rum actio **D**e hoc etiam dictū est in quarta pte
sub ti. de oratione nouissima. **S**ed videtur qz po-
tius deberet responderi. **A**men idest fiat seu ita
fit scilicet qz deus sit benedictus. **S**ed bene r̄nde-
tur. **D**eo gracias ut notetur. qz hoc ip̄ quod
deum benedicimus. ab ip̄o deo habemus. **P**or-
ro quia quādiu viuimus in lubrico positi su-
mus et a demonibus impugnamur. quare semp
sanctorum suffragijs indigemus. **I**ncirco i ple-
risqz ecclesijs in singulis hōris. post benedica-
mus suffragia sanctoruz subiciūtur. **E**t nota qz
quia totuz tempus a natiuitate domini vsqz ad
festum p̄nificacōis est de infancla saluātoris
Ideo ut quidam dicunt non debent fieri tunc
cōmemoraciones p̄sertim de cruce iuxta illud.
Non coques edum in lacte matris sue nec etiaz
a dominica de passione vsqz i sabbatū post p̄th.
ut ibi dicitur. **H**oc etiam sciendū. qz quia pe-
trus et paulus in vita et in morte non sūt sepa-
ti prout cantat ecclesia. **I**deo nec in cōmemo-
cionibus separātur que simul fiunt et omuniter
de veroqz. **V**ltimo notandum qz cantandi vsus
a veteri testamento sumpsit incium. sicut in es-
dra legit **D**e quo in pte secūda s̄ti. de cantore
et in quarta pte sub ti. de alleluia dictū est. **E**t
ecclesiastici. ca. xlvij. **D**edit illi contra inimicos
potenciam et stare fecit contra altare cantores
in sono eorū dulces fecit modulas et ps. **C**anta-
te ei canticum nouum bene psallite ei in vocife-
ratione. **C**elebratur ei itaqz cantus ut ostenda-
tur homines debere referre gr̄as et laudes deo
dum manibus ceterisqz membris satagūt age-
re opera. quibus valeant deo placere. **V**sum ta-
men cantandi quidam reprobat prout dictuz est
in p̄xenio quarte partis **O**rdinem cantilene in
diurnis siue nocturnis hōris creditur. **B**eatus
greg. plenaria ordmacione distribuiffe cuz mul-
ti. et ante. et post eum. orationes antiphonas.
et responsoria cōposuerūt. **E**t nota secundum
bugonez de sancto victore. qz tres sunt species
sonorum qui tres modulos faciunt. **F**it enī son9
pulsu. flatu et voce. pulsus pertinet ad citharā
flatus ad tubam. et organum. vox vero ad cā-
tum. **H**oc genera musicoz antiquus popul9 in
dei laudem exercebat. **H**oc autem consonancia
sonorum. assignari potest concordie morū. si ad
pulsū cithare. manū operatio. ad flatum or-
gani. mentis deuotio. ad cantum vocis. sermo-
nis exortatio referant. **B**ernhard9 inquit. quid
prodest dulcedo. vocis sine dulcedine cordis.
frangis vocē. frange et vilitatē. seruas cōso-
nanciam. vocum. serua concordiam morū. ut per
exemplum cōcordes p̄x mo p̄r voluntatez deo
et per obedienciam magistro. **D**e organo dictū
est in quarta pte s̄ti. de sanctis **R**ursus hoc
triplex genus musicoz ad triplicez differēciāz

officij ecclesiastici refertur secundum sicardum
episcopum cremon. in merali. Nam ipsi officij
ecclesie consistit in psalmis. in cantu et lectioni-
bus. Primum musicorum genus est quod fit pul-
su digitorum. ut in psalterio et similibus. et ad id
pertinet psalmodia. Juxta illud. Laudate eum in
psalterio et cithara. Dicitur enim psalterium a psal-
lim grece quod est tangere latine. Secundum
est quod fit voce scilicet humana. et ad istud per-
tinet lectiones. Unde ps. Bene psallite ei in voi-
feracione. Et apostolus lectionem vocem voca-
uit dicēs. Ignorantes itēsum et vocem propheta-
tarum que per sabbatum leguntur. Tercium
est quod fit flatu. sicut in tuba. et ad istud per-
tinet cantus. Unde ps. Laudate eum in sono tu-
be. Sane rationalis diuersorum sonorum con-
centus. et concordiam varietate compactam et
bene ordinatē ciuitatis unitatem significat.
Suauis vero cantus fit ex diuersis. s. nō ex ad-
uersis vocibus. Rursus cantus in ecclesia letici-
am celi. significat. voces vero graues acute et
superacute. inuēit tribus modis p̄dicandū esse
tribus ecclesie ordinib9. p̄pter tricesimū et sex-
agesimum et centesimū fructū. Vel iuxta tria
volumina salomonis significat ordinem incipi-
entium p̄ficiendum. et p̄fectorum. De choro di-
ctum est in prima pre sub ti. de ecclesia. Sane
statutum est in concilio tholetan. et gerunden-
si. ut tam misse ordo. q̄z psallendi. quāz ministrandi
consuetudo seruetur in omnib9 ecclesijs. qui in
ecclesia metropolitana seruatur. Abbatibus q̄z
vel monachis curam animarū habentibus nō
licet publica officia aliter celebrare. q̄z in eccle-
sia ep̄ali. Quamuis augusti. dicat. Quod neq̄
contra fidem neq̄ contra bonos mores esse cō-
uincitur indifferenter habendū esse. et in eccle-
siasticis sacmētis sit de iure consuetudo seruāda.

De nocturnis. R.

Hec ecclesiastica officia a vespere i-
cipiāt. Juxta illud. De vespere in ve-
spere celebrabitis sabbata vestra
quia tamen ordo conueniens est. ut
a tenebris p̄deamus in lucem et nō econuer-
so. ideo a noctis officio inchoem9. Tempus au-
tem nocturnum. significat vitam nostrā in pec-
catis. Nocturnum officij nostri exilij seruicij
Laus matutina penitencie suffragium. per quā
tendimus ad lucis gaudiū et libertatis. Vel tē-
pus ante nocturnum. significat temp9 an̄ legē
mortis in quo omēs silebāt a laudib9 dei. Tē-
pus nocturnum. significat tempus legis date
moysi. Tempus laudis matutine. significat tē-
pus gracie a resurrectione vsq̄ ad finem mūdi
in quo tempore deum laudare tenem9. De bonis
nature. que in illa hora nobis contulit creando.
De bonis gracie. que in illa nobis contulit re-
surgendo. Et de bonis glorie. que in ea nobis
dabit resuscitando. Sane nocturnale officium
media nocte canitur p̄pter quinq̄z ratōnes. Pri-
mo. quia primogenita egypti de nocte infecta

147
funt et primogenita israelis saluata. Et igitur
dominus nobis seruet primogenita nostra id est
hereditate regni celestis q̄z nob̄ primo primo
genitus dei filius acquisiuit. Ideo ei canimus
officium nocturnale ne simus sicut esau. qui pe-
bulio lenticule rufe p̄didit primogenita sua. Se-
cundo quia dei filius fuit media nocte natus. Juxta il-
lud. Sapientie. c. xix. Dum medium silentium te-
nerent omnia et nox tē. vsq̄ a regalib9 sedib9
venit. Ihesus filius tuus ut ergo ipse natiui-
tati grati simus eum de nocte laudam9. et gr̄as
de ipse natiuitate agim9. Tercio quia xps in
nocte hac hora capt9 et illud e a iudeis. ea etiā
hora spoliavit infernum. large noctem accipi-
endo scilicet ante lucē. Mane vero surrexit. Me-
dia etiā nocte ad iudicium venturus asseritur
Unde statutum fuit ut in die vigiliarū pasche
ante noctis medium dimittere non liceat po-
pulos expectantes christi aduentū. ut dicitur
in sexta parte sub sabbato sancto. Ideo hac ho-
ra deum laudamus gr̄as agentes de ipse cap-
cio ne. et patrū liberatione eius etiam ad uetuz
solicite expectātes. Quarto ut noctes relicto-
rum nostrorum illuminarent. Unde paul9. Et si
illas in vinculis existētes media nocte orantes
ymnum cunctis audientibus dixisse memorantē
ubi terremoto repente facto ianua sp̄te pate-
facta est. et eorum vincula illico fuit soluta. Quin-
to p̄pter carnis illecebras psallendo et orando
et mandas. quia sic dicitur ecclesiastes xxij. Vi-
gilia honestatis domat carnes. Sciendū autē
est q̄ in primitiua ecclesia ministri ecclesie ter-
te nocte interpolatim surgebant ad diuinū offi-
cium celebrandum etiā in hoc tempore designan-
tes. videlicet tempus ante legem. tempus sub
lege et temp9 gracie. Surgebāt enim primo cir-
ca primū somnum qm̄ vulgus solet ire dormitū.
Secundo circa mediā noctem. Tercio paululū
ante diem. Sic ordinantes officij ut nocturne
finite et lectiones cum suis responsorijs p̄ lecte
essent prius q̄z lucesceret. apparēte vero auroza
pulsatis campanis cantabāt. Te deū laudam9
et matutinas laudes. Ad primā nocturnam pō-
tifex solum et ministri ecclie surgebāt que sine
inuitatorio cantabatur. p̄ eo quia null9 ab hāc
inuitabatur. Et vocabatur vigilia. quia habuit
initium a pastorib9. vigilias noctes super gre-
ges suos seruantibus. In p̄cipuis tamen solē
mitatibus popul9 tota nocte in dei laudib9 psal-
tebat. sed illud sublatum est et ieiuniū loco illi-
us vigilia ordinatur p̄ut dicitur in sexta parte
sub quarta feria. tercię ebdomate de aduentu.
Ad secundam nocturnā surgebant ministri
simul et coniugati tam mulieres q̄z viri. que cū
inuitatorio dicebatur. ad significandū angelos
imitantes pastores ad videndum regem natum
Ad terciā surgebant omnes cōmuniter. Sed
postea algescēte caritate. cum omnes tam mi-
nistri ecclesie q̄z populus surgere ad nocturnū
officium pigritaret statutū est ut dñes media

nocte surgeret Juxta illud p: dylate. Media no-
cte surgebat et tota noctis officium continue ca-
 tare. et plures adhuc illa hora surgunt. Quia
 vero quidam nocturnis delicijs plus quam dei
 seruicij vacantes institutione huiusmodi non
 seruabant consequenter statutum est ut saltem
 tempore vltime nocturne omnes surgant. Po-
 test etiam dici quod quatuor sunt ecclesie hostes.
 superiores id est demones malignantes inferio-
 res id est homines aduersares interiores id est concu-
 piscencie carnales. et exteriores id est illecebre
 seculares. De primis inquit ap: us. Mo est v-
bis colluctatio aduersus carnem et sanguinem. h
 aduersus spiritalia nequicie in celestibus. De se-
cundis ps. Sup: dorsum meum fabricauerunt pec-
catores pl: ini. si. De tertijs apostolus. Caro
concupiscit aduersus spiritum. Spiritus autem ad-
uersus carnem. De quartis io. Nolite diligere
mundum neque ea que sunt in mundo. quia quecun-
que est in mundo. aut est concupiscencia carnis aut
oculorum aut superbia vite. Aduersus hos quatuor
 hostes rectores ecclesie. debent quatuor noctis
 vigilias sollicite custodire. Ma pastores custo-
diebant vigilias noctis supra gregez suum vi-
delicet cotinuum gallicinium. in tempestum. et
antelucinium. in quibus obesse ciuitatis custo-
des vigilant alternatim. Primam ergo vigiliaz
custodire debent contra fallacias primorum ho-
stium. Secundam contra versuciam secundorum
Tertiam contra terelas. Quartam contra quar-
tas. et iteo nocturnum officium in quatuor est p-
tes distinctum. scilicet in tres nocturnos et matu-
tinus laudes quod per quatuor noctis vigilias
contra dictas quatuor hostium persecutiones
antiquitus ecclesia decantabat. Porro in memo-
 riam illius laudabilis consuetudinis et deuotio-
 nis antiquorum in tempore estiuale celebrat ec-
 clesia nocturnum officium in tempore prime noctur-
 ne. licet quandoque tempestiuus. quod quidam vi gi-
 lias sub antiquo nomine vocant et specialiter fes-
 tiuitatibus beatorum iohannis baptiste. petri et
 pauli et assumptionis beate marie que sunt preci-
 pue illius temporis sollempnitates et hoc facere inci-
 piunt in ipso vestro beati iohannis in crepusculo
 pro eo quod ipse fuit finis veteris testamenti. et incipit
 noui romani eciam adhuc in omnibus precipuis
 festiuitatibus totius anni in sero dicunt tres
 psalmos et tres lectiones quos vigilias vocant
 et in nocturnis item repetunt et totum officium
 matutinum perficiunt. Rursus in memoria dicte
 deuotionis antiquorum ter in nocte surgentium
 Tres nocturnos dicimus qui et inter nomen et
 dignitatem habuerunt. Et nota quod nocturna ne po-
 nitur pro hora. Sed nocturni non pro officio. vlt
 nocturna ne est collectio psalmorum qui dicuntur
 ante lectiones in dominica vel etiam in profestis
 diebus. Nocturne in plurali dicuntur tempo-
 ra in quibus psalmi cantantur. Nocturni non
 dicuntur. psalmi et ix. lectiones cum suis re-
sponsorijs in sollempnitatibus. Sane per noctur-

nas excubias dyaboli vitantis insidias. et iteo
 nocte surgentes currimus campanis audi-
 tis ad ecclesiam veluti exercitus ad miliciam auditis
 clangore tubarum. Aulam igitur regiam id est
ecclesiam ingrederes ad altare inclinamus qui
quasi regem milites adoramus eterni enim regis
militis sumus. Inclinantes autem erinam faci-
mus orationem dicentes ter. Pater noster. ser-
uonem ab patrem et filium et ad spiritum san-
ctum dirigentes. Cum ad patrem loquimur ad
mediam altaris intencione cordis et statu corpo-
ris nos presentamus propter patris potenciam et no-
stram perseueranciam. Cum ad filium loquimur
ad sinistram altaris presentem nos conuertimus pro-
pter ipsius exinanitionem et nostri lapsus offensionem
Cum ad spiritum sanctum ad altaris dextrum
transimus propter ipsius benignitatem. et nostram
gracie consecucionem. Quidam tamen ad hoc
habent speciales orationes tempe quidam psal-
mos graduales incipiunt de quibus dictum est
in proximo huius partis. Sacerdos itaque no-
cturnum inchoans officium a domino qui est al-
pha et o id est principium et finis. et bonorum lar-
gitor omnium incipit. Et quoniam scriptum est.
Jo. xv. Sine me nihil potestis facere et os aper-
ire ante omnia fiducialiter ab eo qui dicit. A pi-
os tuum et ego adimplebo illud. ut et os aperiat
ad digne ipsum laudandum dicens. Domine labia
mea aperies et os meum et quia non est specio-
sa laus dei in ore peccatoris nisi ipse in laudem
dei sui ipsius os aperire digneur. Juxta prophetam
quare tu enarras iusti. me. et affu. test. m. p os
tuum. Finis etiam hoc officium in ipso deo dum
dicunt. Deo gracias. ut incipit et finis circula-
riter referantur ad eum qui est alpha et o. Et
quod dicitur aperies. ponitur tempus pro temp-
ore id est aperit. Rursus petit sua labia aperiri
quoniam prius in completorio nos deo commē-
daumus et os et petit signo crucis munietes
conclusimus. quare merito nunc eum precatur
ut labia clausa aperiat ad laudandum. Chor: vo
ad notandum armoniam non mutata persona re-
spondens dicit. Et os meum annun. lau. tu. Est
enim vera armonia ut sit credencium cor vnu et
anima vna. Act. c. iiii. Et in tali vnitate deus
laudatur. Quia vero dyabolus dei laudem ab-
horret propter quod deum laudare volentem sa-
tagit impedire. Ma contempus pharao id est
dyabolus surgit in scabala. Deo ecclesia ne suc-
cumbat statim impetrata loquendi licencia. orat
dicens alta voce. Deus in adiutorium meum inter-
te. Chor: respondens dicit. Domine ad adiuu-
dum me festina. Sane premissis duobus habi-
tis videlicet gracia per quam os aperitur. et dy-
abolo per auxillum dei repulso nihil aliud restat
nisi laudare. Vnde statim ecclesia laudans subi-
cit. Gloria patri et c. De quo in proximo dictum
est. Verum quia non sufficit deum laudare
nisi etiam ad laudandum alios inuitemus ut qui
subit dicat veni. Apo. vltimo et contra coriag

trahat exodi. xx. **I**deo sequitur inuitatorium et inuitatorius psalmus. **V**enite exultemus. **V**bi multiplex causa redditur. quare deo exultare et iubilare debemus dum ibi dicitur. **Q**uoniaz deus magnus etc. **E**t ultimo assignatur causa scilicet. **N**e ingrati simus sicut iudei. qui propter suam ingratitudinem et maliciam. terram promissionis non intrauerunt. **V**nde dicitur ibi. **S**i introibunt in requiem meam. quasi. di. no. **I**nuitatoriu autem altare dicitur quasi mater ecclesia per illud inuitet omnes ad confitendum domino. **J**uxta illud **V**enite filij audite me. quod notat secundus versus. **P**reocupemus etc. **H**inc est quod in quibusdam ecclesijs iacentes ad orationem. ante matutinum ante singula altaria statim cum audiunt cantari. **V**enite exultemus. chorum intrant. **I**ncipiens enim inuitatorium est quasi prece. tanquam tuba exaltans vocem suam. **P**remittitur quoque inuitatorio vox humilis. **S**ed cum venitur ad psalmum inuitatorium exaltatur quia ecclesia primo secreto quasi ostio clauso laudat deum propter se. **P**ostea manifeste propter alios ut ardor accendat proximos. **H**inc ergo est quod in precipuis festiuitatibus inuitatoriu quasi voce valde remissa inchoatur. **S**ed cum venitur aduersum. **H**odie si vocem eius etc. exaltatur ne quis corde forte obduratus de voce non audita causetur. **V**nde psalmista. **Q**uasi tuba exalta voce tuaz. **R**ursus voce remissa inchoatur ad notandum quod in primitiua ecclesia populus clam ad fidem et ad christum colendum inuitabatur. **S**ed postea vox exaltatur ut ostendatur quod hodie liber inuitatur predicatur et adoratur. **I**tem inuitatorium ipsum ad aliquos versus illius psalmi **V**enite repetitur integre et ad alios imperfecte. quia licet omnes per ipsum inuitatorium ad laudes et gloriam dei inuitentur aliqui tamen perfecte. et alii imperfecte hanc inuitationem recipiunt. **D**icitur autem sexies integre. quia illi integre inuitationem recipiunt. qui perfecte laudes deo referunt. **P**erfecte autem laudes referunt qui nil quod non sit laudis interponunt. **Q**uia ergo senarius est primus numerus perfectus quod patet. quia constat ex suis partibus aliquoties scilicet vno duobus et tribus. **I**deo sexies integre repetitur. **T**er vero imperfecte repetitur propter illa tria hominum genera qui ad cenam inuitati inuitationem non receperunt scilicet auari. superbi. et luxuriosi ut dicitur in sexta parte sub secunda dominica post pentecostem. **V**el propter nostram in tribus scilicet in corde. in ore. et in opere imperfectiorem. **C**eterum epiphantie officium inuitatorio caret prout ibi in sexta parte dicitur. **E**t etiam mortuorum officium. nisi funere presente. quia in illo officio christi exequies imitatur. non enim in pasce dicitur. **A**dhuc quia non sufficit deum ore laudare. nisi et mente laudetur. **I**deo post inuitatoriu subicitur. **P**ymnus id est laus dei. **I**tem quia post inuitationem consequenter multi deum cum leticia laudant iuxta illud. **A**udiuit et letata est syon. **I**deo post

inuitatoriu cantatur communiter **P**ymnus. **T**ercio dicitur **P**ymnus in signum quia sicut in actibus apostolorum gentes gauise sunt quia ad fidem vocate sunt. **P**orro quia iterum non sufficit laus oris et cordis nisi et opus sequatur quia fides sine operibus non prodest ymo mortua est. **I**deo post **P**ymnum sequuntur psalmi qui bonam operationem designant. **D**icuntur etiam antiphone que significant caritatem sine qua deus non proficit. et versiculi de quibus in proximo dictum est. **P**ost versus ante lectiones per quas doctrinam habemus dicitur oratio dominica. **P**rimo ad notandum quod qui eget sapientia et intellectu doctrine. postulet illam a deo qui secundum beatum iacobum dat affluenter omnibus et non improperat. **S**ecundo ut ipsius orationis auxilio proficiat in nobis versus intentio. **T**ercio ut per illam dyaboli tentationes pellantur. **I**lle enim sciens nos velle lectiones legere. in quibus sanctorum victorie contra ipsum habite leguntur satagit nos acrius impugnare. **V**nde nos illa oratione munimus. **D**icitur autem secunde per quod secretum regis concilium intelligitur ut proposita similitudinis prosequamur exemplum et ut diligentius capiatur. vel quia in ea loquimur deo. **V**ltima tamen pars patenter concluditur ut pateat ad quid oratio ipsa dicatur scilicet ne lector per fantasmam tentationum efferatur et auditor a lectionis intellectu et profectu fraude tur. **D**e hoc sub titulo prima dicitur. **P**er preces vero que dominicarum orationum ante lectiones seculuntur imploratur sanctorum intercessio ad obtinendum quod in ipsa oratione postulatur. **G**ramm enim dominum ut mittat operarios in messem suam. **E**t aperiat cor nostrum in lege sua. et in preceptis suis. ne semen verbi dei quod auditur sumus. aut volucres comedant. aut spina suffocent. aut impera ubi non habet humorem areseat. **C**onsequenter lectiones que sunt doctrina subiunguntur. et post lectiones responsoria. que bona opera significant. **D**e quibus in proximo dictum est. **I**llud autem considerandum est quod in diebus festiuis et dominicis tres dicimus nocturnas in perfectis vnam. **S**iquidem in trium nocturnarum officiis tria tempora representamus. scilicet tempus ante legem. tempus sub lege. et tempus gratie quorum quodlibet tribus distinctionibus variatur. **T**empus ante legem has distinctiones habuit. **P**rima fuit ab adam usque ad noe. **S**ecunda noe usque ad abraham. **T**ercia ab abraham usque ad moysen. **T**empus sub lege has distinctiones habuit. **P**rima a moysen usque ad dauid. **S**ecunda a dauid usque ad transmigrationem babilonis. **T**ercia a transmigratione babilonis usque ad christum. **T**empus vero gratie has distinctiones habuit. **P**rima distinctio fuit apostolice et euangelice predicationis. **S**ecunda tempus in pugnationis per hereses emergentes. **T**ercia tempus pacis quoniam vicia hereses eliminati sunt. **R**ecte autem tres nocturni pres seu fideles vtriusque temporis significentur. qui vigilantes per dei laudes ab eternam

peruenient laudē. Vñ aposto^l ad corinth^h. j.
 Omnes stabimus ante tribunal iudicis et nos q̄
 uiuimus et qui residui sumus nō p̄ueniem⁹ eos
 qui dormierūt. Quia ergo illi bonis insisten-
 tes opibus bene uigilauerūt merito et nos ut
 eorū meritis trinitati placere et. ix. ordinibus
 angelorū sociari possimus. In nocturnali officio
 sub antiphonarum. psalmoꝝ. uersuum. lectio-
 num. responsoriorum nouenario deo laudes ca-
 nimus. Antiphone ad dilectionē. psalmi ad a-
 ctionē. Versus ad exercitatōz. Lectiones ad dei
 cognitionem. Responsoria ad gaudium. et can-
 tum p̄tinent angelorū. Nouenarij uo antipho-
 narij. psalmoꝝ. lectionū et responsoriorū. p̄ eo-
 dem accipiunt quantū ad numeri significatōez
 De hoc etiam dicitur in sexta pte sub festo na-
 talis et sub feria quinta cene domini. et sub ti-
 de. vij. diebus post pascha. In quibusdam ta-
 men ecclesijs quando dicitur. Te deum lauda-
 mus nonum responsorium non dicit. Premissal-
 itaq; trium temporum nouem diuersitates seu
 distinctiones inuenimus in nocturnis solēntas-
 tum sanctorū et dominicarum. In solēntatib⁹
 em̄ sanctorum tres nocturnas celebrates imita-
 mur excubias celestis iherusalem que edificat̄
 ut ciuitas et conseruat̄ p̄ angelorū excubias. q̄
 tantum trinas distinguunt. id est dum ter tria
 trinitati concinunt. sic et nos qui in illam credi-
 mus tres nocturnas celebramus. Imitamur et
 in hoc primitiue ecclesie tres interpolatas ex-
 cubias que ter in nocte surgebant ad ositendū
 domino ut p̄missum est. Siquidem canimus. ix.
 lectiones. ix. ps. ix. anti. et. ix. respō. uidelicet i
 utroq; nocturno tres. siue tria. ad notandū om-
 nes electos qui fuerant ante legem. sub lege et
 sub gratia associatos esse in cognitione sancte
 trinitatis. ix. ordinibus angelorū. et in cel̄ ip̄i
 trinitati ogaudere. et usq; in finē sociabūtur
 Sicut autem angeli p̄ores electis fuerunt. ita
 et psalmi lectiones p̄cedunt. In dominicis q̄
 diebus in quibus aliud festū non occurrit tres
 nocturnos celebramus. Et dicitur in primo no-
 cturno. xij. psalmi et tres antiphone. quarū q̄li-
 bet r̄ndet. iij. psalmis. et in plerisq; locis vnus
 Gloria patri. iij. ps. respōbz. Sane dominicā
 diem dominus sua resurrectione glorificauit et
 in ea angelorum consercia p̄meruimus. Vnde
 dominica uox dominicam resurrectionem nobis
 ad memoriam reducet. et etiam resurrectionem
 omnium fidelium qui ab inicio mundi fuerūt et
 usq; ad finem seculi futuri sūt. quia in resurre-
 ctione domini omnium electorū resurrectio sig-
 nificata est. Primum nocturnum recollit tēpus
 añ legē tēpus scz legis naturalis. xij. ps. illi⁹ re-
 colit resurrectionē omnium sanctorū. illius tēpis
 p̄sertim. xij. patriarcharū qui tunc maxime ui-
 uerunt et uigilauerūt a quibus populus do-
 mini in. xij. tribubus fuit p̄pagatus. qui fuit do-
 mino populus peculiaris. sicut in tempe ḡtie
 xij. apli p̄ ceteris p̄fulserunt. Quaternarius

psalmoꝝ. numerus. quatuor p̄ncipales seu car-
 dinales et tutes p̄tendit. uidelicet prudentia
 iusticiam. fortitudinē et tempantiā. quas cre-
 dimus sanctos patriarchas suo tpe p̄ ceteris
 habuisse et a h̄s exemplo monstrasse. Tres an-
 tiphone fidem sancte trinitatis. siue dilectōem
 in ea ostendunt. Quarum quelibet respondet
 quatuor psalmi. Nam quelibet tenēs fidem san-
 ctę trinitatis quatuor p̄missis uirtutibus est q̄
 dratus. Ciuitas em̄ in quadro posita est. sicut
 habetur apoc. c. penul. Ideo aut quatuor ps.
 sub vno gloria dicunt nec sepantur. quia q̄tuor
 p̄missę uirtutes inseparabiles sūt. s̄ qui habz
 vnā. habet omnes. sicut p̄bat Augustinus.
 Item in eo q̄ sub vna glorificatōne trinitatis
 quatuor psalmi copulant̄ ostendit dictos pa-
 triarchas i vna fide trinitatis dictas q̄tuor u-
 tutes habuisse. et ceteris exemplo monstrasse.
 Verum quidem omnes psalmi prime nocturne
 sub vna antiphona cantant. ad notandū delecta-
 tionem quā habent in cognitione trinitatis.
 Quidam etiā ad quemlibz psalmū dicunt Glia.
 s̄ p̄ tres antiphonas eos distinguunt. quia q̄li-
 bet tenetur ex suo dono reddere laudes trinita-
 ti ex hac delectatione quam habet in cognitōe
 trinitatis. Et attende quia in prima distinctōe
 temporis ante legem. uigilauerūt **Abel** **Enos**
Enoch et **Lamech**. quod in p̄mis quatuor ps.
 innuitur. **Beatus** uir cantat **Abel**. qui tanquā
 lignum plantatum secus decursus a quarum de-
 dit in tempore suo fructum iusticie. dum pro iu-
 sticia consuanda succubuit. Quare fremuerūt
 cantat **Enos**. qui domino in timore uiuit. duz
 nomen domini uocauit. Domine quid multipli-
 cati sūt cantat **Enoch**. quem dominus suscepit
 dum eum in paradisu transtulit. Domine ne i fu-
 rore cantat **Lamech**. quem dominus exaudiuit
 dum ei talem filium dedit. qui genus humanū
 a furore dei in archa saluauit. quia igit q̄tuor
 duntaxat psalmi dicuntur. Ideo duo psalmi s̄
 maturinali officio subtrahuntur. uidelicet. Cū
 inuocarem. et Verba mea. Et ideo illi potius p̄
 alij. quia primus semper in completorio et secu-
 dus in secunda feria ad laudes dicitur. In secu-
 da uero distinctōne primi temporis uigilaues-
 runt. **nce**. **Sem**. **heber**. et **phare**. Domine deus
 meus cantat **noe**. quem dominus in illa genera-
 tione iustum inuenit. et ideo aquis p̄sequētibz
 saluum fecit. Domine dominus noster. cantat
Sem. quem dominus gloria et honore corona-
 uit. dum euz super fratres patris benedictōne
 sublimauit. Confitebor tibi cantat **heber** q̄ mi-
 rabilia dei narrauit. cum ciuitatem gygantum
 dissipauit. In domino confido cantat **phare** q̄
 in urbe caldeoꝝ positus in domino confidit. cu-
 ius pars calicis ignis sulphur extitit. In ter-
 cia distinctōne p̄mi tempis uigilauerūt **Abra-**
ham. **Isaac**. **Jacob**. et **Joseph**. quod sequentes
 psalmi declarant. Saluum me fac cantat **Abra-**
ham. quem deus saluum fecit. in cuius tempe

sanctus defect. quia ydolatrie seruiunt. Vsqz
quo. cantat Isaac. quem dominus in sacrificio
resperit. Dixit insipiens. cantat. iacob. qui spes
domini fuit. Vnde ibi dicit. Exultabit iacob et
letabitur israhel. Domine quis habitabit. can-
tat Ioseph. qui fuit sine macula. duz adulteriu
recusauit. Secundum vero nocturnum domi-
nicalem. siue tres psalmi qui tunc dicuntur euz
tribus antiphonis. et tribus glorificationibz
recolunt resurrectionem eorum. qui sub lege mo-
saica fuerunt. et licet tunc multi sancti fuerunt
tamen tres ordines fuerunt. scz legislator cum
suis imitatoribus et psalmista cu suis. et pphes-
te. fuerunt naqz aliqui doctrina legis orati. fu-
erunt etiam aliqui qui cum dauid vel ad modu
ipius dno psalmos decantauerunt. ante archa
eius. fuerunt et pphete quibus datum fuit cor-
rigere populu doctrina et sapientia sibi a deo
data et p dicit eis futura. ppter hos tres ordines
tres psalmos dicimus. et quia isti seruiuerunt
trinitati cum delectatione spiritali. Ideo ad
singulos dicimus Gloria patri cum antiphona
Qui autem omnes psalmos prime nocturne dicunt
sub vna antiphona. et omnes secunde nocturne
sub tribus attendunt. quia et si illis q fuerunt
tempore legis nature. reuelata fuerit aliquan-
tulum veritas. illis tamen qui fuerunt sub lege
moysi magis. et inde maior est eis exultaco. qd
notat antiphonaruz triplicaco. Preterea illis
qui fuerunt sub lege nature. pmissa fuit heres-
ditas. sed his qui fuerunt sub lege moysi collas-
ta. Et nota q in prima distinctione tempore
legis vigilauerunt sacerdotes vt aaron cu do-
cuit quos exprimit psalmista. Conserua me. quo-
rum dominus pars fuit hereditatis et calicis.
In secunda iudices vt gedeon duz iudicauit qs
exprimit psalmista. Exaudi domine iusticiam
meam. quorum iudicium prodijt de vultu omni-
potentis. In tertia reges. ut Salomon dum po-
pulum rexit. quos insinuat ps. Diligam te. qs
dominus constituit super gentes. In tercio
vero nocturno tres ps. dicimus recolentes resur-
rectione omnium illoz. qui tempore gratie siue i
nouo testamto in tribus mundi ptibus. scilicet
Asia Africa et Europa viguerunt et vigebut.
Et quia tempe gratie maxime facta est reuelaz-
tio et impletio veritatis. Ideo psalmi illi cantan-
tur sepius cum antiphonis habentibus alleluia
ad magis gaudium designandu. put pleni in
serta parte sub natali dicetur. Vnde etiam est q
in quibusdam ecclesijs semp in omni tercio noc-
turno siue dominicali. siue festiuali. lectones ex
nouo testa. subiciunt sez expositones euange-
liorum. Et dicitur. Te deum laudam. Et at-
tende quomaz in prima distinctione tempis
tie vigilauerunt apostoli. qui exprimentur in
ps. Celi enarrant. quia in omnem terraz exiit
sonus eoz. In secundo martires quos declarat
ps. Exaudiat te. quia dominus pterit eos i die
tribulationis eoz. In tertia cofessores quos

inuit. psalmus. Domine in virtute. qui no fuit
fraudati voluntati labioz suoz. Illud ergo
interest inter. xij. ps. primi nocturni qui sine an-
tiphons dicuntur. quia non quilibet eoz ha-
bet antiphonaz. et tres psalmos alioz noctur-
norum qui cum antiphonis dicunt. quod nit er
est inter. xij. patriarchas qui peregrini erant
et spabant hereditate quam eoz posteru posse-
derunt. et eoz posteros qui terram patribus
eoz. pmissam hereditauerunt. Inter illos quoqz
tres ps. tercij nocturni qui dicunt euz antipho-
nis habentibus alleluia. et illos secundi nocturni q
dicuntur cum antiphonis sine alleluia illud in-
terest. quod interest inter illos qui habuerunt
testamentum imitandum. et eos qui habent no
imitandum. Maior namqz est gloriatio noui q
veteris testamenti. et de pceptis q de pmissis
Premissi igit tres nocturni fut illi tres anni
ficulnee quam dominus inutilem inuenit di ces
de illa. Dimitte me vt succidam. et respou est
ei. adhuc dimitte eam hoc anno vt circufodiaz
eam et mittam stercoza. Cantamus em in pma
nocturna vt recolentes facta patrum qui sub le-
ge nature fuerunt non inutiles inueniamur. Can-
tamus etiam i secunda et tertia vt recolentes fas-
cta patrum qui sub lege mosaica. et q etiam ante
nos fuerunt sub lege gratie no inutiles inuenia-
mur et si inutiles simus. optet q pastor noster
fodiat circa nos dicens. reducendo nob ad mes-
moriam mortem illoz. quos vidimus paulo ante
florere. fili vide q fortis fuit ille. q nobilis. q
diues. q potens. et ecce ad momentum transi-
uit. oportet etiam vt stercoza ponat peccata vi-
delicet ante oculos nostros ponendo. et si hoc
no habz effectum. dicat. in primo est q dominus
ad radicem arboris securim ponet et si te inuti-
lem inueniet in ignem eternu vbi perpetuo co-
bureris. piciet. Dicto de nocturnis festiuita-
tum et dominicarum. nunc de nocturnis feriali-
bus siue no solenium dieru pauca dicam. Et q
dem in illis dicimus. xij. psalmos vt nos deo de-
bere fuisse in. xij. noctis horas ostendamus cui-
libet hore vnu psalmu attribuēt. cu no possi-
mus iugiter deo fuisse. prout in pbenio dictu
est. Olim quidem varie psalmi ca nebantur. Na
alij. i. alij plures. alij pauciores dicebant. Sed
angelo reuelante patres conuenerunt. vt. xij. di-
cerent q psalmi bini et bini dicunt. ad notandu
q sine caritate que ad minus inter duos consistit
laudes nostre vel opera nostra nichil profunt
In quibusdam tamen ecclesijs in diebz p festis
inter duos ps. gloria patri interponit ad no-
tandum q xps est hominu et dei mediator. In
alijs vero ecclesijs duo psalmi sub vno gla pri-
terminant. ad notandum q laudes nostre tunc
deo accepte sunt. si in caritate maneamus. et sic
inter duos psalmos nichil interponit. qz inter
deum et primum in quorum dilectione caritas
proprie consistit mediu no habet. et secundu hoc
in. xij. ps. sexies tantu gloria patri dicit. sicut

sex sūt mundi etates. Preterea sicut hominuz a
natiuitate vsq; in finem vite sex etates natura
liter accidūt. ita in quotidiano nocturno series
dicitur gloria patri vt recolamus. quia vsq; in
finem in dilectione perseuerare debemus. ppter
eandem etiam causā tunc sex antiphone dicunt
que quid significant in problemio dictum est.
Vel ppter sex opera misericordie. que si obuia
uerimus de tenebris huius noctis vel mortis ad
veram lucem et vitā pueniemus eternā. Tres
quoq; lectiones que tunc dicunt. doctrinā ele
ctorum trium temporum significant a cum ipis
interpolate tria responsoria dicuntur. ad notā
dum q; quicquid electi in tribus temporibus
docuerūt et quicquid in tribus etatib; agim;
ad domini trinitatē referimus a trinitatē in fi
de. spe. et caritate glorificamus. Responsoria
em̄ a respondendo dicunt. Ad hoc tres lectio
nes dicunt. quia dominus tres posuit vigilias
dicens. Si in prima. si in secunda. si in tercia vi
gilia venerit. et ita inuenerit beati sūt serui illi
Due tres vigilie tres etates designant. scilicet
puericiam iuuentutem a senectutē. in quibus
bene vigilando deum laudare debemus. Et nō
q; psalmodia trium nocturnoz tam dominica/
lium q; ferialium dicta vocatur. Vnde expo. c. iij.
Viam trium dierum ibimus in solitudine. Sa
ne greg. vij. constituit vt in die resurrectionis
vsq; in sabbathū in albis. et i die penthecostes
vsq; in sabbathū eiusdē tres psalmi tantum ad
nocturnos. tres quoq; lectiones dicant. Omni
bus vero alijs diebus p totuz annū si festiuitas
est nouem lectiones legant. Alijs vero diebus
sej in ferijs. xij. ps. et tres lectiones. In domi
nicis vero dieb; exceptis dominicis pasche a pe
thecostes. xvij. psalmi et nouē lectiones dicant
tur. Illi autem qui singulis diebus pter ebdo
madas pasche a penthecostes tres tantū psal
mos et tres lectiones dicunt. non ex regula san
ctorū patrum. sed ex fastidio hoc facere compro
bantur. Nocturnis finitis campane pullant
et Te deum laudamus alta voce cantatur. ad
notandum q; manifeste et mirifice ecclesia tem
pore gratie laudat deum. et ad signandum q; si
bonis opibus doctrine sancte bene ruder. mis
ad celestem laudem cum angelis peruuenimus
Cantus quoq; tunc alta voce factus gaudium
mulieris de dragma perditā inuenta designat.
Quod vero finis eiusdē cantici ibi. Per singu
los dies etc. et alij versus sequentes altius canū
tur significat congratulationē vicinarum quam
mulieri ppter dragma repertam fecerunt. Cō
pullatio vero campanarum conuocationē vici
narum representat. In quibusdā etiam eccle
sijs lummaria accendunt. Nam et mulier ipa lu
cerna accensa totam domum euertit. Hoc etia;
significat q; ecclesia catholica per xp̄j extrahi
tur de inferno. Vel ip̄e p̄mus futurū gaudium
et leticiam representat. quam ecclesia requiescēs
a laboribus suis est in die iudicij consecutura Et

est sciendum q; cum beatus Ambrosius beatum
augustinum de manicheis conuersū baptisasset
dixit. Te deum laudamus. Augustinus vero re
spondit. Te dominum confitemur. et illo dicē
te. Te et etnum patres. ille respōdit. Tibi oēs
angeli etc. et sic totū illumymū alternatim cō
posuerunt. Post Te deū laudam. Vel q̄ndo
illud non dicit post omnes lectiones. et respon
soria dicitur verius a sacerdote. per quem exci
tat audientes vt in dei laude pmaneat. Et di
citur voce magis dimissa ad notandum q; nō p
dest clamor vocis nisi assit clamor cordis. Ve
rum beatus benedictus aliter officii noctis or
dinauit. non tamē dissenciens a p̄missa ecclesie
ordinatione. vel illi in aliquo contradicens sed
ordini suo quod clam peculiare constituens. ip̄e
nanq; instituit semel dici. Deus in adiutorium
meum intende. et ter Domine labia mea apies.
ppter reuerentiam vnitatis et trinitatis. Dein
de ps. Dñe quid multiplicati. eo q; a somno sur
gēs dicit in eo. Ego dormui et somnus cepi etc.
P̄inde in p̄mo nocturno sex ps. et quatuor le
ctiones cum totidē responsorijs carari instituit.
et totidem in secundo. per hoc vitam contempla
tiuam inueniens et actiuam. Senariū em̄ psalmo
rum numerus vitam designat actiuam. in qua
sex misericordie opera cōuenit exerceri. Si q̄s
ad contemplatiue vite pfectionē voluerit pue
nire. que per quatuor euangelia designatur.
et per quatuor lectiones similiter figuratur.
Quaternarius quide; numerus ap̄d monachos
quadrata stabilitate. et euangelicam in s̄ctis
exp̄mit. seu quadruplicem sensum scripturarū p
ter q̄drigas ammadab id est hystorizalem. alle
goricum. tropologicum. et anagogicū. In ter
cio vero nocturno tria cantica cantari instituit
in laudem trinitatis. a qua nobis vite pfectōz
dari cum caritate credimus et speramus. Cāta
tur autem illa cantica cū alla. quod est cāticū
celestis leticie vt per hoc totā trinitatē esse di
gnam celesti laude ostendat. Et ad quā plene
laudandam non sufficit laus humana. Quatuor
vero lectiones de euangelio que secunt signifi
cāt q; laudatores dei per quatuor euāgelistas
rum doctrinam. debent esse quatuor virtutib;
in signiti. per quatuor etia; responsoria laudā
tium alacritas designatur. Sed ne hoc bonum
agentes illud sibi ascribant. sed totū dei laudi
attribuant. et se illius seruos ostendāt. subiun
gitur Te deum laudamus. postea legit euāge
lium q̄s significat denariū id est vitam eternā
que digne deum laudantibus in fine reddetur.
ad quod sequitur amen id est fiat nobis. q̄s ex
euāgelio credimus et speramus. p̄mus vero q;
sequit. scj. Te decz laus etc. Gaudium quod s̄a
cti post labores habēt de remuneratōne dena
rij significat. Monachi autem nuq̄ nouem le
ctiones dicunt nisi in exequijs mortuoz. Vnde
et in triduo ante pascha nouē dicunt quasi ex
equias domini representantes. Ad laudes autē

instituit psalmū illum. Deum miseretur nostri
Primo absq; antiphona decātarī. Tum qz tes
 nebris facientibus diluculo matutie laudes cā
 tant. Ideo in eo dicit. Illuminet vultum suū sup
 nos. Tum quia hoc officium ad domini p̄tinet
 resurrectionem. per quam accepimus misericor
 diam et benedictionem. Rursus monachi domi
 nicam orationem in voce dicunt p̄pter simpli
 ces qui eam non intelligunt. aut obliuiscunt et
 p̄pter versutos qui sp̄nam odij gerentes i cor
 de fratrem odiunt. nolētes dicerē. Dimitte. n.
 de. n. sicut et nos dimitti. debi. n. Hoc igit dice
 re spellunt in publico vt purgent ab illo vī
 cio tam in fine noctis id est matutinis laudib⁹
 qui in fine diei id est in vesp̄is vt noctez aut
 diem non pertranscāt sine reconciliatōe fratris
In alijs autem horis non dicūt i voce. quia se
 pe attingit fratri fratrem irasci. et quodā furō
 ris impetu cōmoueri qui licet statim animū nō
 cobibeat. expectandus tamen ē ad veniā. Suf
 ficit em̄ si sol non oriatur sup iracundiam eius
 Dicunt etiā quatuor solūmō ps. ad vesp̄as.
 put in. vi. pte sub ti. de tempore aduentus diz
 cetur. Non vacat etiā a misterio qz monachi
 se toto corpore ab oriente in occidentem girant
 significantes deum vbiq; adorandum fore. q̄si
 vbiq; p̄sentem. vel quia ratōnabili motu ab or
 tu nostre natiuitatis vsq; ad occasū mortis euz
 sequi tenemur. sicut et firmamentū naturaliter
 vertitur ab oriente in occidentē. Hoc etiam qz
 dam designant ecclesie in quibus dicētes. Glo
 ria patri se inclinant ad orientem et subdentes
 Sicut erat rē. se vertunt in occidentez. Deuo cō
 em̄ in diuinis officijs est seruanda. Quia nō mo
 nachoz officium ad nos non p̄tinet ad p̄ns de
 illo sufficiat hoc dixisse. Vltimo nota qz mona
 chorum ordo figuram cherubim qui inter āge
 lozum ordines eximior p̄dicatur habere. p̄bat
 Raz sicut cherubim ita et monachi sex alis velā
 tur dicente scriptura. Sex ale vni et sex ale al
 teri. Due quidem i capucio quo caput tegit de
 mōstrātur. Illud vero tunice quo brachijs ex
 tēditur siue dextera et leua. Alias duas dicim⁹
 esse alas. et ante. et retro alias duas. et sic illud
 quo corpus tegitur sex alarum numeruz implē
 asseritur. Habitus quoq; eoz habitum imitat
 sanctorum. De helya nāq; legitur. vir pilosus
 et zona pellicea accinctus remibus. et de ip̄o et
 de illis similibus dicit apostolus. Circuierūt
 in melotis et in pellibus capris. et s ioh̄e bap
 tista inquit euangelista. Zona pellicia ēca lū
 bos. Ad hoc cuculla monachorum sūpta est a
 collobijs apostolorū. que vt dalmatica forma
 bantur. et in eius forma crucis p̄ferēbat. quia
 illi se vicijs et concupiscentijs crucifigebāt ei⁹
 migredo est mundi contemptus. longitudo pse
 uerantia in bono.

Vnt nonnulli qui eoz ordinem sequen
 tes. de quo in principio hui⁹ partis di
 ctū est. matutinas laudes a nocturnis di

uidunt illas fore per se officium afferentes. et
 mane auroza rutilante illas dicentes. prout in
 ti. primo dictum est. Tali nāq; hora xp̄us vi
 ctor a mortuis resurrexit. Vnde Marcus. Sur
 gens ih̄esus mane p̄ma sabbathi. Vel saltē ei⁹
 resurrectio. in matutino notificata est. Tali eccl
 am hora supra mare ambulauit. Merito ergo i
 hac hora laudandus est. vt ip̄e qui nos p̄ suam
 sanctam resurrectionem saluauit sup mare hui⁹
 seculi nos ire faciat sicco vestigio. sicut petruz
 Hac etiam hora mundum et angelos creauit. q̄
 statim post creationē suam cātico laudes crea
 tori suo iubilauerunt. Laudes ergo matutinas
 rubescēte auroza dicunt. scilicet in quarta vī
 gilia quam lucifer totam illustrat. Qui et matu
 tinus dicitur. a mane quod est lumen. qz nobis
 lumen mane reducit ad coronam glorie obtinē
 dam. iuxta illud. Non sit vobis vanum mane sur
 gere ante lucem. quia p̄misit dominus coronā
 vigilantibus. Quid autē significet tempus ma
 tutine laudis. dictum est in principio p̄cedētis
 tractatus. Dicunt autem laudes. quia illis offi
 cium laudem p̄cipue sonat diuinam. quam ei fa
 cimus. p̄ eo qz a tenebris erroris nos ad lucez
 seu viam veritatis reduxit. et ad temptatōnes
 dyaboli sp̄pellēdas. vñ ysaie. xxvj. Exproscemi
 et laudate qui habitatis i puluere. quia vos lu
 cis est. De hoc matutinali officio dicit p̄pheta.
 Ad te de luce vigilo deus. Sane matutinū et
 vesp̄tinum officiu⁹. Deo canimus quasi domo
 iuge sacrificium offeramus. Offerebāt em̄ dñō
 in veteri testa. iuge sacrificium. id est mane et
 vesp̄e. Sed vesp̄tinum dignius erat matutino.
 quia pinguius vt iudei dicunt. put sub vesp̄is
 dicitur. Nos autem per matutinū officium intel
 ligimus legem. per vesp̄tinum saluatoris passi
 onē. qui in vesp̄era mundi. scz in sexta etate ob
 tulit se deo patri pro nobis. Vnde. Eleuacō ma
 nuum meatum sacrificium vesp̄tinum. Respon
 det autem hoc sacrificium illi. quia ibi ps. po
 nūtur sub quinq; distinctiōib⁹ per gloria pa
 tri. sicut et hic. Item ibi et hic p̄mnus cum lectō
 ne et versiculo. ibi etiam canticū marie et h̄ cā
 ticum zacharie. Quia vero officium vesp̄tinum
 dignius est p̄pter rem digniorem quam signi
 ficat. omnia in maioribus solemnitatib⁹. et i ve
 sp̄tino solemnius cantamus q̄ in matutino. t̄sp̄o
 forium interponētes. Psidorus dicit in li. et h̄
 mo. qz officium matutinū est i lucis incio sic ap
 pellatum ab lucifero. que oritur mane inchoā
 te vt dictū est. Hoc officium laudum plenū ē
 laudibus. put dictum est in principio p̄cedētis
 tractatus. ad quas sacerdos per versum quē p̄
 mittit excitat auditores. qui est quādoq; i ma
 tutinis Meditabor in te. quandoq; Excelsus su
 per omnes gentes dominus. Vel alius. et dein
 de diuinum implorat auxiliū. dicens. P̄e⁹ in
 adiutoriū meū intende. Postmodum chor⁹
 ad idem festinans auxiliū i sūma trinitate glo
 rificat deum dicens. Domine ad adiuuandū me

festina. **Gloria patri.** Deinde antiphona icho
atur. **Circa quod notandū est** q̄ quedam eccle
sie in dominicis. que sunt a prima dominica p̄
ep̄ham vsq; ad septuagesimā; et ab octauo p̄
the. vsq; ad aduentum domini canunt ad lau
des Alleluia loco antiphone pro omnib; psal
mis. **Tum** quia vt p̄missum est. hoc officii lau
dibus est plenum. **Allā** enim laus est angelica.
Tum quia vt dominici dies resurrectionē dñi
replētāt. Sicut ergo in tempe paschali q̄d ē
resurrectionis allā multiplicatur. sic merito et i
eis debet multiplicari. **Et** est attendendū q̄
in dominicis que sunt ab octaua ephie vsq; ad
septuagesimam. concinūt allā iuxta cantū qua
rundā antiphonarū ad natiuitatē dñi p̄metiū
In dominicis vero que sūt ab octaua penthe
vsq; ad aduentū cātant alleluia iuxta cantū fe
rialium antiphonarū que dicunt ad Benedic̄
et de ipso sumuntur. **Quia** igitur in singulis
dominicis. pro varietate antiphonarū parum
etiam cantus in alleluia variant. Ideo iuxta bre
uitatem vel plixitatem cuiuslibet antiphone.
iuxta cuius cantum canit. multiplicatur vs̄ mis
nuitur in singulis dominicis numerus allā. **Ad**
hoc idō in allā certus numerus non p̄finitur
quomā deuote anime etus numerus vs̄ modus
in laudando deum p̄figi non potest. **In** alijs
vero ecclesijs passim in omnibus dominicis ad p̄
mos tres ps̄. loco antiphone q̄si ad intonandū
psalmos bis concinunt allā. ad inlinuandū q̄ in
dei laudem. ex caritatis feruore p̄cedunt. **Nec**
cantant illud iuxta alicuius antiphone cantum.
ad notandum q̄ iuxta apostolū caritas nō emu
latur. **Ad** psalmum vero Benedicite. cantant
antiphonam. tres pueri cui nec iubilus nec allā
subicitur p̄pter ratōes infra scriptas. **Ad** psal
mum vero Laudate dominum. ter dicūt loco an
tiphone alleluia. non iuxta alicuius antiphone
cantum. sed dumtaxat ad inchoandū psalmū
Ter autem dicitur. **Primo** quia respondet tri
bus ps̄. sub ip̄o psalmo Laudate contentis. **Se**
cundo p̄pter triplicem ordinem iustorum deū
laudantium. de quo infra dicitur. **Porro** in
laudibus matutinis quinque psalmi dicuntur. vt
quiq; sensuum reparatio notet. et p̄pter quiq;
status ecclesie. **Primus** psalmus est. Dominus
regnauit. in quo laudatur deus q̄ firmavit or
bem terre. scilicet in fide et in resurrectione. Ideo
hic psalmus p̄tinet ad regnum xp̄i. **Secundus**
Iubilate. qui p̄tinet ad confessores. **Vnde** ibi
dicitur. Introite portas eius in confessione. **Et**
recte incipit a iubilo. quomā confessio valde
placet deo. **Tercius** est. Deus deus meus etc. qui
significat statum martirum. qui sitiunt ad domi
num. **Vnde** dicit ibi. Sitiuit in te anima mea. **Et**
quomā tota nostra sitis est et intentio esse de
bet in trinitate et ad trinitatē. ideo sequit̄ p̄
Deus misereatur nostri. **Benedicat** nos deus d̄s
noster etc. Dicitur enim ter deus propter patrē

et filium et spiritum sanctum. **Quartus** est can
ticum trium puerorum. **Benedicite.** quod ē da
melis. iij. c. significans statum antihieristi. vt
iam infra dicitur. et in fine hui; ps̄. nō d̄; gl̄ia
patri. **Primo** quia p̄pter confessionem fidei p̄
fecti sunt tres pueri in camino ignis. in quo
facto maxime deo et trinitati derogatum ē. **Se**
cundo quia vltimus versus illi; psalmi idē di
cit q̄d Gloria patri. et in diuinis scripturis ni
hil debet supuacuum esse. **Tercō.** q̄ i ip̄o ps̄
distincte tota trinitas notificatur. et laudatur
deus in creaturis. **Parus** dum psalmus iste di
citur. nec sedere. nec genua flectere debemus.
sicut dicitur sub sabbatho quatuor tempum p̄
me ebdomade quadragesimo. **Quintus** psalmus
est. Laudate dominū. in quo status ille notat̄.
q̄ post mortē antexpi conuertent̄ iudei. vt iā
dicit̄. et in fine eius dicit̄ Gloria patri. ad ostē
dendum q̄ p̄ bonam operationē sociabimur an
gelis. qui incessanter deum laudant. **Potest** ec
dici q̄ in laudibus octo psalmi dicuntur. quia
officium istud mystice recollit status ecclesie ab
inicio apostolice stabilitatis. vsq; ad p̄fectio
nem electorum qui in fine mundi futuri sūt sub
quo statu octo ordines ecclesie siue electorum i
ecclesia sancta p̄ baptismum saluati reperiunt̄
sicut et in archa noe octo anime illorū significan
tes p̄ aquam saluati sunt. **Per** diluuiū em̄ bap
tismus. p̄ archam vero ecclesia significat̄. **Pri**
mus ordo fuit ecclesie primitiue in iudaico pop
ulo ouersatis. que per xp̄i p̄dicatō; reforma
ta et edificata est. sicut monstrat ille p̄m; p̄.
Dominus regnauit. in p̄mo eius versu. vbi d̄ sal
uatoris regno et de ip̄ius agit̄ potestate. **In** se
cundo versu agit̄ de defundatōe ecclesie que
tunc fecit fieri sup̄ illud fundamentū. quod est
xp̄s iuxta Apostolū. De quo etiam fundamēto
in. c. eiusdem psalmi habet̄. **Cantat̄** ergo h̄ ps̄
in laudibus. quia continet laudes xp̄i. **Secūdo**
ordo fuit p̄mitiue ecclesie intratis ad gētes p̄
p̄dicationem domini. et apostolorum monētū
omnem terram. id est omnem gentē ad iubilā
dum deo. quod monstrat secundus psalmus. **Iu**
bilate deo omnis terra. **Tercius** ordo fuit cre
dentis gētilitatis. quā tercius ps̄. Deus deus
meus. demonstrat offerre gr̄as et beniuolētiaz
apostolorū. vocatōni. **Quartus** erit respiscētis
iudaici populi per enoch et helyam conuersi.
quem ille quartus ps̄. Deus misereatur nostri
monstrat ad deum reuersum poscere misericor
diā eius. et tunc gaudebūt se agnoscere viā d̄i
quam in gentibus esse cognoscēt. **Quintus** erit
eorū qui futuri sunt tempe antixpi. in cuius fis
gurā p̄cessit Nabuchodonosor. qui licz tribula
bit sanctos vtriusq; populi. non tamē desistēt
benedicere deum. ad instar trium puerorū. q̄s
deus liberauit de camino ignis. qui p̄ illis q̄n
tum canticū Benedicite recolunt̄. **Co** enim tem
pore iusti purgabunt̄. velut in camino ignis.
non tamen vrent̄. sed ibi accipient formaz auri.

Vnde **Joh.** in apoē. Vidit pedes ei⁹ similes auricalco sicut in camino ardenti. vnde rite sequitur ille psalmus et ppter tribulationē quam designat antiphona illius sine alleluia. et ipse sine gloria patri cantat. Annus autem ipse tres habet distinctiones. In prima inuitantē superiores creature ad laudem creatoris. scilicet que sunt sup̄ celū. q̄ in celo. et que i aere. In secunda inuitantē ad hoc creature terrene. et que mouentur in aq̄s. In tercia inuitantē omnes spiritus et aīe vt cum omni creatura dñm benedicamus. quia sicut tres pueri **Nabuchodonosor** et **cammiū** ignis. sic et nos **dyabolū** et **inferni incendiū** euasimus. Ceterū hoc canticum bene cōuenit diei dominico et cuiuslibet festiuo. quia in prima die dominus vniuersa creauit. et per suam resurrectionē postmodū inuouauit. Deoq; in ea die et in festis q̄ resurrectionē dominicā inuitantur dicit. in quo dei creature ad creatoris laudem inuitant. Hinc etiam est q̄ cedez laudes sunt i dominicis diebus et festiuitatibus sanctorum et i tempore paschali. quia representant gaudia resurrectionis xp̄i et n̄e. Sextus septim⁹ et octauus erit eoz qui vniuersaliter ex tribus mūdi partib⁹. scz ex **Asia** **Africa** et **Europa** conuertēdi et colligendi sūt qui post antixp̄i psecutōz et eius mortem. maiore pace fruuntur. vsq; i diem iudicij quam nunc habeat ecclesia. Tunc ei erit senectus in misericordia vbeti. in qua q̄ete triplex ordo iustoz. scz coniugati. continētes et virgines. quos **job** **noe** et **daniel** expriment. Et generaliter vniuersi sancti quibus aureola debetur. qui in tribus mundi partibus de tribulatione euadent. regnaturi cum sponso ecclesie celebrabunt laudem dei. que d̄mentur in illis tribus psalmis. **Laudate dominum de celis.** **Cantate domino canticum.** et **Laudate dominum in sanctis.** Queritur autem quare hij tres psalmi sub vna antiphona et ec̄ sub vno Gloria patri dicuntur. Respondetur. ideo. quia p̄missi sextus septimus et octauus ordies electoz. qui ex diuisis trib⁹ mundi partibus colligentur. sine aliquo interuallo simul erunt et p̄ter glorificabuntur. Continēt etiā ip̄i tres psalmi triumphū de mundo carne et dyabolo. Et quoniam vnus sine alio non habetur. Ideo merito coniunguntur. Queritur quare p̄missi duo psalmi scilicet **Deus deus meus.** et **Deus misereatur nostri.** cōbinantur. et sub vno Gloria patri. et sub vna antiphona dicunt. Ad quod quadruplex est responsio. Primo qz psalmus **Deus deus meus.** significat sitim ad deū. In psalmo **De⁹** misereatur n̄i. trinitas notat. ut s̄. Ad significand̄ igit̄ sitim et desiderium otinuum ad deuz hoc fit. Secundo ad notandum q̄ ante p̄secutionē antixp̄i populus credentis gentilitatis. qui recolitur per psalmuz. **Deus de. me.** et iudaicus populus respiscens qui recolitur p̄ psalmum. **Deus misereatur nostri.** vnum erūt in fide. et postquaz hij oiuñti erunt. veniet antixp̄i tribulatio. vt

premissum est. Tercio qz prim⁹ psalm⁹ illoz significat dilectionem dei. Vnde ibi dicitur **Sicut in te anima mea etc.** Secundus dilectionem primi. Vnde ibi dicitur. **Cognoscamus in omnibus gentibus salutare tuum.** que ita d̄nere sūt vt vna sine altera in xp̄iana p̄fessione nō habetur. Quarto quia gratia quam ecclesia i primo psalmo sitire videtur. in secundo collata eē monstratur. Vnde ad gratiarum actionē inuitat̄ euz d̄. ibi. **Confiteant̄ tibi populi deus etc.** Rursus iō in fine ip̄ius ps̄. **Deus de. me.** non dicit̄ **Gloria patri.** quia in eo agitur de miseria humani generis. Vnde ibi dicitur. **Sicut in te anima.** nō em̄ omnes psalmi de miseris multis. quia alijs aduersitatibus tractātes. laudant illum p̄ illis quod tñ deberent. Sed sequenti ps̄. scz. **Deus miseri.** subicitur **Gloria patri.** quia in eo agitur misericordia dei p̄ quam generi humano bona conferuntur. et mala remouentur. Ceterū p̄ dicti duo ps̄. et ps̄. ille **Laudate dñm.** nūq̄ variantur. ad designandū q̄ sine fide et desiderio trinitatis. que in p̄missis duob⁹ ps̄. vnitis expr̄muntur. et sine laude dei que per ps̄. **Laudate** designatur. nunq̄ xp̄ianus esse debet. Querit̄ ergo quare ecclesia in ps̄. illo **Tribulate.** ad iubilandum nos inuitat. et tñ ip̄a non iubilat. Ad qd̄ dici potest q̄ officium laudum domini resurrectionē significat. que iam completa i capite. s̄. in xp̄o. adhuc est in mēbris implēda. Ad notandum igit̄. q̄ iam in pte impleta est non dicit̄ iubilus in fine antiphonarū p̄sertim illaz. que dicunt̄ sup̄ ps̄. in quibus fit mentio de resurrectione. Est em̄ iubilus cantus. spe glorie conceptus. Quia vero resurrectio adhuc i mēbris implēda est. Ideo in quibusdā antiphonis iubilus dicit̄. Vnde et in tempe paschali in versiculis et r̄sorijis et in alleluia iubilamus ppter nostram resurrectionem quam speramus. quaz quia non videmus. nec adhuc plene expr̄mere possumus. Ideo p̄ vocem non significatiuā iubilamus. In antiphonis ergo non fit iubil⁹ ppter resurrectionē domini que impleta est. nec etiā in antiphonis laudum. in quaz ps̄. mentio fit de resurrectione domini. vt in primis trib⁹ ps̄. nec in fine antiphone quarti psalmi. quia **nabuchodo.** videns tres pueros in camino ignis positos. vidit et quartū cum eis. scz xp̄m eos consolantem. Qui em̄ in tribulatione sūt hic. solū orāt̄ ne deficiant. et potius est tunc locus timendi q̄ sperandi. Ideo in fine antiphone hui⁹ ps̄. non dicit̄ iubilus. p̄sertim quia in tribulatione sanctorum gloria dei non apparz. Sed i fine antiphone que dicit̄ supra ps̄. **Laudate dñm** dicit̄ iubilus. quia in illo nō fit mentio de resurrectione. s̄. de spe glorie quam expectamus ex qua est iubilus. De hoc iubilo dictum est in p̄hemio huius ptis. Porro p̄mus psalmus laudū in dñicis scz **dominus regnauit.** q̄ est psalmus leticie cōmutatur. In ferijs ps̄. **Miserere mei deus.** q̄ est ps̄. p̄nialis. Circa quod notandum est. q̄ dies

domini et festiui recolunt resurrectionē sactorum
 qui fuerunt ab inicio. et erunt vsq; i fine seculi
 Vnde in dominicalibus et festiuis laudib; reco-
 lentes regnum domini post eius resurrectionem
 a morte corporis. siue gloriam resurrectionis ele-
 ctorum. canimus ps. Dominus regnauit. qui tamē
 s; i dominicis dicit ad p̄mā. a septuagesima vsq;
 ad pascha. prout ibi dicit. Dies vero feriales
 recolunt peregrinationem ipsorum sanctorum
 et penitentiam. et ideo in ferialibus laudib; di-
 cimus primū ps. scz. Misere mei deus. recolē-
 tes nostrā resurrectionē a morte animarū. per
 penitentiam. siue electorum peregrinationē et peni-
 tentiam siue conuersionem. Quia enim iudei ad
 petri p̄dicatōz compuncti corde et conuersi. il-
 lum frequētabant. inde inoleuit vsus. vt et nos
 qui de gentili errore conuersi sumus. illum i of-
 ficijs frequentemus. quatenus ad conuersionē
 et penitentiam. puocemur. p̄ quā resurgere va-
 lemus. de hoc etiam psalmo sub prima dicitur
 At hic loco secundi ps. s. **Iubilate.** qui i domi-
 nicis et festiuis dicit dieb; sex ps. in sex ferijs
 dicuntur. quia sicut primitiua ecclesia sactorū
 p̄dicatōne hereditatem accepit. et post ad gē-
 tes intrauit. et sic gentilitas credidit. Et sicut
 indaicus populus. sactorum predicatōe respici-
 scet in fine. et qui sub tempore antixpi futuri
 sūt. tribulatōem euadent. et populi post eius
 p̄dicatōem ex tribus mundi partibus colligē-
 vt p̄missus est. et ita in loco ps. iubilate. qui s̄-
 actorum p̄dicatōnem continet dicitur in secūda
 feria ps. **Verba mea.** que est vox ecclesie ad he-
 reditatem domini vocate. In septuagesima ho-
 ps. **Confitemini.** prout ibi dicit. Et i tertia fe-
 ria ps. **Judica me deus.** qui recollit qm̄ primitiua
 ecclesia intrauit ad gentes. Et in quarta feria
 ps. **Te decet.** qui cantat in figura gentiū que
 ab ydolis conuersi sūt ad deum. et in quinta fe-
 ria ps. **Domine refugium.** qui sic intitulat̄ Ora-
 tio moysi hominis dei. congruens respicientie
 iudeorū. Et in sexta feria ps. **Dñe exaudi oratō-**
 nem meā. quem dauid cantauit. quando filius
 suus eum p̄sequēbatur p̄secutionēz antixpi si-
 gnificans. Et sabbatho ps. **Bonū est confiteri**
 domino. qui sic intitulat̄. ps. canticū i die sabbā-
 thi. id est in die quietis. figurans s̄ctos a tri-
 bus mundi partibus collectos. post antixpi p̄se-
 cutionē fore in quiete mansuros et domino con-
 fiteri et psallere. Premissi ergo sex ps. ideo ita
 ordinantur. ut in eis notari possit ordo xp̄iane
 conuersionis. Verum loco ps. **Benedicite** sex
 cātica in sex ferijs dicunt. quia sicut psalmus il-
 le continet gratiarum actiones trium puerorū
 ita et in canticis orinentē gr̄az actōes electorū
 Talis est enim differentia inter canticū et psal-
 mum. qualis inter bonam operationem et gra-
 tiarum actionem. Moyses em̄ legiē p̄mus oim̄
 instituisse cātica. quando pharao submersus
 est. Deinde **Deborah** non ignobilis femina in
 libro iudicum. Postea et **virgini** et **femine.** Canti-

cum est vox humana. psalmus vero ē quod cāt a-
 tur ad psalterium. Item ps. demonstrat opera
 electorum illius ordinis quem significat. acta
 post conuersionem. Canticū vero ostēdit lau-
 dem dei p̄ eisdem opibus. De canticis dicit in
 vi. pte sub sabbatho s̄cto. Rursus ideo per
 singulos dies feriales septimane secundus et q̄n-
 tus ps. mutantur. quia sex ps. et sex cātica q̄
 per sex dies septimane commutant concordant
 in significatōnibus octo psalmis qui canunt i
 matutino dominicali. seu octo ordinib; electo-
 rum de quibus p̄missum est. Non incongrue igitur
 de die in diem ordinatim canunt. quemad-
 modum et ps. dominicalis matutini canūt. seu
 quēadmodū ordines electorū quibus concordant
 numerantur. vt p̄ eos electorū ordines in nouo
 testa. de tempore in tempus sic ordinatū fuisse
 ostendantur. **Psalmus** vero **Deus de me.** et lau-
 date nunq̄ commutant. nec p̄termittunt. quia
 nullum fuit tempus nec erit. quo anime iustorū
 non sitiant ad deum fontem viuū. et quo non
 laudent dominum in excelsis. **Vt** autem hec
 clarius pateant. notandum est q̄ quilibz dicto-
 rum sex ps. habet in se hoc vocabulū mane vel
 equippollens. Mane autem in sex diuiditur. scz
 in mane tempis. in mane pectoris. i mane n̄e re-
 demptōis. in mane hominis. i mane eternitatis
 et in mane mundiālis prosperitatis. **Mane** temp-
 is est iniciū et fundamētū fidei de quo dic-
 tum est. **Et factum est vespere et mane dies vnus**
Mane pectoris est iniciū gratie cum. s̄. gr̄tia i-
 cipit lucere in corde. vnde. **Emitte lucem tuā**
et mane exaudies vocem meā. **Mane** n̄e redēp-
 tionis est matutinū tempus quo dominus noster
 surrexit. vel eius resurrectio innotuit. Vñ erit
 matutini et vespere delectabilis. **Mane** hominis
 est puericia eius vel adolescētia. i qua virgini flo-
 ret. Vñ. **Mane** sicut herba trāseat. mane floze-
 at et ēn. vespere decidit. induret et areseat. **Sepe**
at ē q̄ hō māe puericie trāseat. i. moriē. Si vero
 stringat eū venire ad mane adolescētie in q̄ vi-
 ret et florē. sepe ē q̄ et tūc trāsit. q̄ si forte euz
 stringat venire ad vespam senectutis. tūc ab h̄
 dubio in mortem decidit. indurat ut cadauer et
 areseat in puluere. **Mane** eternitatis ē iniciū eter-
 glorie. vñ. **Audiatā fac michi mane miam tuam**
id est vocē mie tue. scz. **Venite benedicti d̄e.** **Ma-**
ne mundiālis prosperitatis ē ip̄a prosperitas. vñ. **Ab ā-**
nunciand mane miam tuā. **Penitens** ḡ sollicitus
 de aia sua mane tempis surgit ad oratōnem ut
 possit dicē. **Mane** astabo tibi et videbo. mane
 exaudies vocē meā. qd̄ habet i p̄mo ps. **Verba**
mea. v. qz oracō eius nō h̄z effectū sine mane
 pectoris. i. sine gr̄e inicio. id̄ d̄e. **Emitte lucem**
tuā. qd̄ h̄et in sc̄do ps. **Judica me deus.** qz
 mane pectoris p̄det ex mane n̄e redemptōis
 Ideo dicit eritus matutini qd̄ ē i t̄cō ps. **Te**
decet d̄e. Et quia habito mane pectoris. qd̄ est
 effectus mane redēptōis. hō incipit sibi vilescē.
 Sequit̄ mane sicut herba trāseat d̄e. qd̄ h̄et in

quarto ps. f. Dñe refugium. Sed qz qto sibi qz
 qz magis vilescit. tanto magis mane eternitatis
 affectat. De co. 82. Audita fac michi mane miaz
 tua. qd habet in. v. ps. Dñe exaudi oroz meam
 Et qz nemo ad hoc puenit nisi qui laudat deuz
 i aduersitate et pspitate. Deo adiugit ad an
 nuncians mane miam tua zc. qd habet in. vj. ps
 Bonu e zc. Nurus vj. ps. q p singlas ferias mu
 tant. et catica q i illis dicunt. me se ouemut et
 agrue pnt tps gratie successib9 coaptari. In
 scda nqz feria recoliit stat9 pmitie eccie. q san
 ctroz pdicatoe hereditate accepit. vt dictuz e
 vn i illo ps. Verba mea orat eccia p etna here
 ditate qua p xps pcepit. qre in ti. eiusde ps. 82
 i fine p ea qua osequit hereditate In catico ho
 gras agit dicēs. Confitebor tibi dñe qm iratus
 es michi ouisus e furoz tu9 et solat9 es me. qd
 e psa. xij. c. Reuera ira dei pmalit vsqz ad passi
 onē saluatoris. h tuc ouerfus est dñs a furore a
 solat9 est eccia; apiens ei ianuā celestis reg
 ni. cū omis pus ad inferos mitterent. Itē i ps.
 sollicitudine sua ondes eccia dic. Mane astabo
 tibi et videbo zc. i catico ho ofides dic. Forti
 tudo mea et laus mea dñs. i. ipe p que su fortis
 a p qz laudat teneor. Ad tota igit ptnz eccle
 sia qd e Verba mea zc. 33 speak ad pmituaz
 cui p aplos pmo sca e pmissio etne hereditatis.
 a tuc verillu crucis cepit i natōib9 eleuari. ad
 qd ptnz caticu. sic ex his q pcedūt caticu ipsa.
 maifeste appet. Et em in b libro paulo supius.
 In die illa radix yesse. q stat i signu pfoz ipm
 gētes depcabit a erit sepulch9 ei9 gloriu. Et
 paulo9 eleuabit signu i natōes et oregabit
 pfugos isrl zc. Saluator nē e radix yesse a ipe
 stat i signu pfoz. qz ad eum respiciūt gentes
 et ipz depcant. eius sepulch9 fuit gloriu. licz
 peccis nris exigetibz ad tps sit ignomimofu et
 ipe p aplos et alios pmitios. leuauit in natōes
 crucis signu m q e victoria vt sciat oēs in quo
 dyabol9 e victus. 33 an b oregauit ipe p fu
 gos isrl. qn i die petib. erat viri religiosi i relz
 ex omi pte vei natōe q sub celo e. et ex illis cre
 diderūt. vna die tria milia. et alia die qnqz mi
 lia. nā eis dicit Paul9 i actibz aploz. Primum
 optz iudeis loq h bñ dei. In tertia feria illis tē
 pus recolimus qn ab impijs eccia psecutōz pa
 ciebat a iudeis pmo. a postea a diuersi impato
 rib9 rōnis. p vtim tpe Neronis vsqz ad tempa
 dyocleciani et maximi am impatoz. Que autez
 tuc passa fuerit eccia indicat ps. Indica me ds
 et discerne cam meā de gēte nō scā. a ondit tri
 sticia cū dic. Quare tristis icedo dū affligit n. e
 inimicus. 33 qz ab hac psecutōe libata e cātāt
 caticu. Ego dixi. qd e psa. xxxvii. c. qd cātāt
 Ezechias post liberatōz a sennacherib. et p9
 infirmitate qua incurerat ne eleuaret cor ei9
 in supbia. Vel qz eleuatu erat ppter inopimas
 bilē triūphū de exercitu sennacherib. Sicut ei
 ille libatus reddidit gloriā deo. sic et ecclesia.
 pus tñ qñ despans dic. Nō aspiciā hoiez vsē et

habitatōe qētis. i. saluatorē meū. p que mibi
 quies deberz eē. imo cū videbat suos passim in
 terfici dicebat. Gñatio mea ablata ē. et itez p
 cisa est velut a terete vita mea cū adhuc ordi
 ner succidit me. Tamē sperās ecclesia dicit Vi
 uēs suple nūc i pte ad e tua. Viuens scz post i
 fusa qete. ipe ofitebit tibi sic a hodie ego sup
 ple libata ab hostibz. a ego ita ago sicut pa e
 bonus notā facit filijs veritatē suā. In qrtā
 feria recoliit illud tps quo ecclesia cepit exalta
 ti sup inimicos suos reddita sibi pace p impa
 torē Constantinū. Vnde cātāt. De decz ymn9
 deus i syon. Spon interpretat speculacō siue cō
 templatō. qz tpe quietis potuit ecclesia vacāe
 otemplatōi. Ad hoc etiā ptnz titul9. f. ps. 88
 Canticū hieremie et ezechielis de populo Enf
 migratōis vel vba pegrinatōis cum incipet
 erit. sic em plus ille de babilonia exire cepit.
 recepta licētia a tyro. ita et eccia de babilone
 psecutōis p ostātinū rōnū impatorē liberata
 quā pattebat sub pueris impatoribz h3 spem
 pficiendi in melius qusqz pueniet i celestē ihe
 rusalē. Vñ recolēs pteritā psecutōz dic. Verba
 miqz pualuerūt sup nos. Et pfectū suū cste
 dēl dic. Bndicēs coronā am benigtatis tue Co
 rona am benigtatis tue e tps grē qd p ecūū
 diez vsqz i finē mudi decurrit i q cāpi. i. q sunt
 plam. tumore sup bie carētes. vbertate grē re
 plent. ppe hāc libatōz cātāt eccia caticū ame
 nīs samuelis qd cātāt libata psecutōe sue
 emule fenēne. f. Exultauit cor meū in dño. qd e
 pmo Re. ij. c. Cū em res pblica cepit p aglicof
 viros et ipatores xpianos mistrati. potuit ec
 clefia dilatare os suū sup inimicos suos. f. iude
 os paganos et hēticos. Vnde seqē. Dilatatu
 e cor meū zc. Eadē qz pace q gaudēt gentiles
 ouerfi gaudēt et iudei ouerfi. Vñ i psona iudai
 ei pli cātamus i qnta feria. Dñe refugium fact9
 es nob. Ad aut iste ad iudeos ptineat. titul9 on
 dit. f. Oracō moyfi hois dei. Ad idē etiā ptinet
 canticū moyfi. Cātemus dño. qd e exo. xv. c. in
 pncipio. Sicut em exultauerūt iudei in tēmpo
 pharaōe cū exercitu suo. ita exultāt hodie xpi
 amideictis pueri impatoribz q eccia; pseqbā
 tur i odiū nois xpian. In sexta feria fit ome
 moracō passionis dñi. vñ cātāt ille ps. Dñe ex
 audi oroz meā. cui9 titul9 e ps. 88. qn pseqba
 tur eū fili9 ei9 absolō. Sic aut dshabunt ples
 filios h vn9 illoz. f. absolō psecut9 e eū. ita et
 dñs nē ples h3 filios. de qbus nūc dic. Nō pnt
 iugē filij spō si qusqz cū illis e spōsus. 33 vn9
 illoz. f. iudas psecut9 e eū. q d absolō. qñ ab
 solō. i. par pns ppe osculū qd dedit dño. qd e
 signū pacis. Ad idē ptnz canticū. Dñe audiui
 auditū tuū. qd e Abacuek. iij. c. in pñ. i quo 82
 Cornua i manib9 ei9. ibi abscondita e fortitudo
 ei9 a. f. e. i. mozs. Per cornua reg itelligē osue
 tim9. a e sesus. Cornua i maib9 ei9. i. regnuz i
 ptate ei9. Vñ ac at ptatē ei9 meruit sibi dari. vel
 poci9 sibi datā no tificari p passioz q ipe die

Data est michi omnis p̄sas i celo et in terra p̄
 cornua em̄ ouementer scdm̄ hoc itelligūt duo
 cornua crucis. Vñ videt̄ fm̄ hoc q̄ pot̄ d̄c̄t̄ d̄i
 cens. Manus eius i cornib⁹. q̄ cornua i manib⁹
 eius. Maluit tñ sic d̄c̄t̄ Abacuk̄ p̄p̄ta. vt on̄de
 ret q̄ i p̄tate a volūtate ei⁹ fuit eū crucifigi. sic
 ip̄e dixit. Nemo tollet a me aiaz meā. s̄ ego ha
 beo p̄tate ponēdi aiaz meā et itez sumēdi eam
 ibi. s̄ in cruce abscondita fuit ad t̄p̄s fortitudo
 ei⁹. qz reputat⁹ ē tāq̄ p̄cussus a d̄o et huilia
 tus a an̄ facie ei⁹ ibit mors. qz mors p̄ ei⁹ mor
 tē destructa ē. Et nō qz s̄ dies ē q̄nta a s̄da fe
 ria i q̄ agit de passiōe saluatoris sic et i d̄n̄icis
 nocturnis. v. loco ponit̄ cāticū. i q̄ ponit̄ ote
 pt⁹ Nabuch. et victoria triū pueroz i camio
 ignis. vbi asp̄cūs q̄rti erat filis filio dei. Vñ sic
 h̄z alia t̄n̄llacō filio hois. qz i passiōe saluatoris
 fca ē destructō dyaboli et victoria xp̄iani p̄l̄i
 de trib⁹ ptib⁹ orb̄ collecti. p̄ eū q̄ ē ver⁹ filius
 dei et ver⁹ fili⁹ hois. In sabbo fit om̄ozacō vi
 ctorie p̄l̄i iudaici q̄ erit oīū d̄o eccl̄ie d̄i i sic sc̄l̄i
 et cātabit cū eccl̄ia p̄s. Bonū ē ofiteri d̄no ad ā
 nūciā d̄ m̄a. s̄. p̄sp̄itatis m̄iaz tuā a v̄itate tuā
 p̄ noctē. s̄. adūlitatis. q̄ p̄s. ititulant̄. laus cāticū
 d̄s i die sabbi. vñ oueniēs ē ut i die sabbi cātē
 p̄s. ille i q̄ agit de p̄secutōe iude q̄ p̄secutus ē
 xp̄z i figura absolo q̄ p̄secutus ē p̄ez. a q̄ ititu
 lat̄ i die sabbi. Vñ at p̄s iste ptineat ad iudai
 cū p̄lin ouiciē ex illo h̄ su. In decacordo psalte
 rio cū cātico. Psalteriū decacordū d̄z lex p̄p̄. r̄
 mādata legis. Et nō qz s̄ psalteriū q̄dā portāt
 s̄ i eo s̄ psallūt vt iudei p̄fidi q̄ nob̄ sūt i codici
 bz testes i cordib⁹ hostes. Quid portāt a psal
 tē vident̄ nō tñ psallūt. vt falsi xp̄iam q̄ cū tri
 sticia aliqñ bona op̄at̄. Quidā portāt et in eo
 psallūt vt illi q̄ cū hilaritate bonū op̄ant. Hoc
 at̄ erit i p̄lo iudaico cū vñ erit cū eccl̄ia. Quasi
 cāticū moyfi Audite celi. qd̄ ē deus. xxxij. c. p̄
 ficat ad sabb̄m et ad p̄lin iudaicū ex h̄b̄ Bede
 h̄r̄i p̄t̄ q̄ d̄c̄t̄ sup̄ Lu. q̄ i dieb⁹ sabbi iudei ad si
 nagogas ofluebāt ad meditāda diuie leḡ mā
 data p̄positis n̄di negocijs. iux̄ illd̄. Vacate
 et videte qm̄ suavis ē d̄ns. In m̄ozia ḡ p̄stie
 religiōis cāticū ip̄z deus. i sabbo cātāt i q̄ sta
 t⁹ illi p̄l̄i q̄z habuit off̄slo l̄ p̄picō d̄o describi
 tur. P̄ at̄iphonā seq̄ caplin p̄ qd̄ fit exhorta
 cō ne deficiam⁹ i via. Et d̄: qñz. Bñd̄icō a cla
 ritas Apoc. viij. d. et qñz. Fuistis aliqñ tenebre
 eph. v. b. a qñz. Rex p̄cessit Ro. xij. c. vbi h̄o
 tam̄ i fide p̄seuerare. mie op̄ib⁹ itēdē. opa te
 nebray abicē. a arma lucis induē. Et osolanū
 p̄ p̄missiōz gl̄ie. Et p̄ caplin seq̄ r̄nsorū. In q̄
 busbā tñ eccl̄is nō d̄z r̄nsorū. Videt̄ em̄ s̄ sup̄
 fluere p̄p̄ r̄nsoria i nocturnis d̄c̄ta. qz hodie
 nocturne et laudes matutie vbiqz oīū cāticū
 hoc tñ rō cessāt si laudes matutie officiū sit p̄
 se. In oib⁹ tñ alijs horis p̄ caplin seq̄ r̄nsorū
 p̄ caplin seu r̄nsorū chor⁹ exhortatōz assen
 tiēs ymnū resonat. P̄ ymnū seq̄ h̄sus. Quia
 em̄ p̄ cāticū zacharie qd̄ statū subseq̄ p̄missio

notat̄ et nos tardi si m⁹ ad credend̄ p̄missiōni
 bus. iō p̄mittit̄ h̄sus alta voce. vt exu em̄ ad
 credend̄ dei p̄missa. Et d̄: i q̄busbā eccl̄is h̄sus
 Repleti sum⁹ mane m̄ia t̄i a. i q̄ recole t̄ps q̄ iu
 stis r̄cōp̄sabit̄ m̄ces p̄ h̄z seculi laborē. vñ
 d̄c̄t̄ Beda. Repleti sum⁹ m̄a. p̄teritū ponēs p̄
 fuō p̄p̄ali c̄titudine. qz i mane c̄mitatis m̄ia
 d̄ni replebim̄. iux̄ illd̄. Satiabor cū appa. gloia
 tua. In alijs h̄o eccl̄is d̄z i matutis. d̄ne medita
 bor i te. Cōseq̄nt̄ chor⁹ h̄su exat⁹ subic̄ cā
 ticū zacharie. s̄. Bñd̄icūs. qd̄ ē luc. i. c. qd̄ sp̄ d̄z
 iux̄ qd̄ ait apl̄us. Seruies d̄o. p̄s. et ymnis a
 cāticis. i. corde ore et ope. Quidē p̄ ymnū exp̄
 miē leticia quā de ofsecuta lib̄tate h̄em⁹. Et q̄a
 xp̄s h̄ac nob̄ leticiā acq̄sivit. idēco ne de h̄mōi
 bñficō inḡti eēvideam̄ i laudē dei cātād̄ o p̄rū
 pim⁹. at̄iphonā ichoates Et qz nos lib̄auit. et
 ḡtes referim⁹ alta voce cātād̄o cāticū ip̄z. et
 qre qz visitauit nos ex̄ntes i miseria. et fec̄ red̄
 pleb̄ sue. Quare ec̄ s̄ cāticū alta voce d̄c̄at̄. in
 vi. pte sub. v. feria cene dicef. Vel iō p̄ p̄s. et
 leōnes et h̄sū cāticū ip̄z d̄z. vt recordem̄ q̄ fit o
 tpe noui. te. qd̄ p̄ p̄missos matutiales p̄s. siḡfi
 cat̄ remuneracō abrahe p̄missa nob̄ dabitur si
 doct̄ria xp̄i ibuti q̄ p̄ lectōz et ad dei fuiciū i
 tati. qd̄ p̄ ver̄sū siḡficat̄. sine timore i s̄c̄titate
 et iusticia oibus diebz fuierim⁹ deo. Rursus iō
 p̄s. Bñd̄icūs i s̄ loco d̄z. qz i eo agit de p̄cursoē
 illi q̄ i. vi. etate veit. a iste ē sext⁹ p̄s. i laudib⁹
 Et nō qz qz s̄ cāticū et cāticū marie. s̄. Magni
 ficat̄ aia mea d̄m̄ r̄c. euāgelia sūt. iō ca stat̄ el
 cātam⁹. Et exz s̄ duo cātica nō cantant̄ i eccl̄ia
 eo ordie q̄ edita sūt. que ordmē poit̄ mḡt̄ in h̄i
 stozis. vbi agit de ortu p̄cursois. s̄. cāticum
 zacharie p̄us cātāt̄ et tñ s̄ d̄o editū ē. qz ei ibi
 legit̄. Et erit cornu salutis nob̄. qd̄ ē sc̄m̄ i re
 surrectōe. Et qz loquit̄ ad puez. q̄ fuit i auro
 ra solis. iō cātāt̄ i laudib⁹. Cāticū at̄ h̄gis. qz
 legit̄ ibi. Resperit hūilitatē acille sue. eccl̄ie. s̄.
 ip̄z marie. qd̄ qd̄ f̄z ē i. vi. etate. et agit de in
 carnatōe ibi. Suscepit isrl̄ puez suū. iō canit̄
 ad vesp̄as. s̄. i sexto officō diurno. Ter cō canti
 cū Symeois qd̄ seq̄ canit̄ in septio officō. s̄. in
 cōpletorio. qz orat̄ se dimitti in pace. qd̄ erit i
 septia q̄sc̄ctū. Rursus i trib⁹ horis tria diz
 cim⁹ euāgelia. s̄. i auroza Bñd̄icūs. qz ibi vera
 uy nūciat̄. In vesp̄a Magnificat̄. qz i fine m̄di
 put̄ ibi d̄z de⁹ sup̄bos dis̄p̄det a huiles exalt̄ a
 bit. In cōpletorio s̄c̄c̄ dimittis. qz p̄ iudiciuz
 s̄c̄c̄i in pace regnabūt. Finito cātico at̄iphon
 na q̄ dilectōz siue deuocōz quā i laudādo deum
 h̄re d̄emus. siḡficat̄ repetit̄. Dū aut̄ h̄sus at̄e
 ip̄m cāticū d̄z offerē icē sū vt notet̄ deuocō ab
 igne caritatis eḡdiēs. q̄ i oi laude eē d̄z. Thuri
 bulū em̄ ē cor hois. igms caritas. icē sū oīd̄. fu
 m⁹ i altū tēdēs ē deuocō q̄ sūt sū tendere debz
 Quē illud. Dirigat̄ oīd̄ mea r̄c. de s̄ i q̄rta pte
 in ti. de accessu p̄ntificis ad altare d̄c̄tū ē et d̄i
 cet̄ sub vesp̄is. Primo at̄ offerē icē sū ēca alta
 re. nāq̄ sacerdos legal̄ mane intrabat templū

vt sup altare incensu offerret. vt dicebat sub ti. de
vespis. offerret itaqz incensu eca altae vt notet ca
ticu toto cordis affcu ee pferens. Et ne nobis
accidat qz otigit zacharie cui du incensu offerret
apparuit aglus dicēs. qz ei nascere filiu qz
ille n edidit obmutuit. Credam igit s pmissi
omb dei ne a laude ei muti efficiant. Alia etiā
rō sub vespis dicebat. p caticu seqt orō p qz e i
pēnda pmissio. s qz dēz e i pbeio h9 ptis. De
laudibz matutis qf mōchi dicūt i pcedēt. dēz e

ostq de nocturnali pmissum e officio
ducit aliq dice de diurno. Et pmo de
hora pma i qz deū laudat debem. tū
qz e inciu diei. et nob dedit noctē cū

salute et sine sathane impedimēto tnsire. put
i opletorio rogauim ipm. Tū qz tū hora pps
a iudeis pilato edit 9 ē. a eē agel nūciauit mu
lieribz ad monumētū orto iā sole venietibz eū
surripisse. Eadē etiā hora visus ē i litore mais
a discipul piscatibz dicēs illis. Pueri habetis
aliq pulmētū. Tū qz eadē hora dñs i templo
oueniebat. et p pūis manitabat. i. mane expecta
bat v. i. ad eū mane festinabat. Tū etiā qz sep
tura dic. Primū qrite ignū di. Merito g ecclia
i hac hora dñm laudat et eū iuocat dic. Deus i
adiu. me. irē. cū glificacōe seqnti. et inde petit
liberari. et a psecutōe mōi a a tēptatōibz dya
boli. vt pz in ymno. Jam lucis orto fidē rē. Est
at notand qz i vna hora ymn9 ipē iuariabil ē.
qm qlibz die pmissa liberatōe egem9. Dicit a i
opletorio ynus De lucis rē. In q petit ecclia
fātasmatibz libari. qz eē liberatōe sp egem9 p
ut sub opletorio dicebat. Quedā ec ecclie nūq va
riat ātiphonā ad pma. Cū em de9 sit iuariabil
qz e alpha et o. i. pncipiū et finis. idēco qz sp a
nob pncipias a decias erigit. tāq sp soluetel p
micias diei nūq variat ātiphonā h sp dicūt il
lā s fmitate. n aliqz festū accidat. qz tūc sit de
ipō festo. Alie tū ecclie variat ātiphonā a pnu
et i dñicis et i feriis et i festis dei et scōz. p a
tiphonā secūt ps. et ex otimētia pcedētis ym
euidēt appet qre dicat pma ps. De9 i noie tuo
rē. In q ecclia orat a picul et ab iimicis libari. De
mō se armat pmo sē hostes cigulo castitatis.
cū dic. Bti imaclati i via rē. Secdo galea salutis
.s. spe. cū dic. Retribue suo tuo rē. de qb dicebat
sub sexta. Tercō ec scuto fidei cū dic. Quicumqz
vult rē. i q fides nra otimēt vt iā dicebat. qz e scu
tū et muimē nēz. a victoria sē carnē mūdum et
dyabolū. et eius oēs tēptatōes. Vn petr9. Cui
resistite fortes i fide rē. Quare sumit gladium
spūs qd ē v bū dei. dū dicit caplin siue lectōz q
ptimz ad doctrinā qz optz ut pcedat bō opa q
p ps. sigficant. a tandē seqt doctria de spūali
b9 et secretōribz. iū illis. Cepit ih̄s facē a do
cē. Sūt g tres ps. s. De9m noie. Bti imaclati i
via. Retrbue. ut i tē9 horis muimētū sē ipuq
tōes iteiores et exteiores hēam9. Et dñr sub
tribz glificatōibz. eo qz fmitas in nēis opibus
glorificat. Scds ps. ē Beati immaculati. vsqz

Retribue. Terc9 Retribue. vsqz. Legez pone
michi. qui ex octonarijs v suū ostituunt. Vabz
em vnusquisqz. xvj. v sus. qz. xij. sigficat. xij.
pphas. alij. iij. designāt qtuor maiores pphas
.s. Hieremiā. Maiā. Daiele a Ezechielē. siue xij.
aplos et. iij. euāgelistas. Dicūt g illi duo ps.
ex. xvj. v lib9 ostituti vt oñdat qz i ea q. xij. p
phete et. iij. maiores. siue. xij. apli et. iij. euan
geliste dicit p posse obuare dēm9. De octo
narijs dicebat sub ti. de opletorio. Sūt ec qamō
.v. ps. hito respēu ad diuifioz cōtonarioz. vt
suū. c9 libz ps. sigficates q ecclia petit ne moris
ingrediat p fenestras qnqz sēsuū nōz. seu vt
qnqz sēsus nēi p diē diuinit9 mūmant. Prim9 ē
De9 i noie tuo. Scds Bti imaclati. Tercus i q
corrigit. Quart9 retribue. Quint9 Adhefit. Et ē
sciend qz a ps. Bti imaclati vsqz ad ps. Ad dñz
cū tribularet. ē vn9 ps. otimēt. xij. capla q sm
amb. ē paradus pomoz. et apoteca spūsancti
Deo ecclia rumiat illū p horas. velut spēs aro
maticas paradisi. vt sit spēs aromatica do a mū
do. qz qrit qre ps. ille De9 i noie tuo dicat ad
pma quē dauid cecinit dū iudei eum saul trade
re volebant. Rñdeo ideo. qz p zypheos qui in
terptantur florentes. intelligit dyabolus. q
caducā floriditatē suis oñdit. Tū em siue p se
siue p mēbra sua infidiatur nob. et nos apte p
sequit. vt nos et ne fdat morti. Ad vitandaz g
ei9 calliditatē iste ps i pma hora siue i diluctō
cātād9 ē quē dō cātabat vt ab iimicis saluaret
p illū ps. Bti imaclati i via. q plen9 ē mo
bz. qz optz vt hij qz de9 libauit s vickis a car
cē mimicoz. moribz bonis et in oī deuocōe affi
stāt. In dieb9 ho dñicis qbz matutiale sē et
historia mutat dñr ad pma qnqz ps. q sūt i fie
ipius nocturni dñical. s. De9 s me respice rē
q ps. qre i pma dicant. sub opletorio dicebat. In
qbusdā tū ecclis dñr solū in dñicis a septuages
fima vsq ad pascha. Quo ec tpe sē ad pma ps.
Dñs reguit. ppē rōz ibi scptā. In pmissis ec dñi
eis sē ad pma ps. Cōfitemi dño. ne aliquod s
psalterio pfermittat. qn totū i septiana dicat.
Et qz pvti i vsu illo. s. ē dies qz fec. rē. agit de
resurrectōe ad quā dies dñici ptinet. Et sm s
i dñicis dñr ad pma. ix. ps. vt cū. ix. ordinibz ā
geloz i resurrectōis gaudio fmitatē laudare
possum9. In pmiss. v. scz. De9 s me9 re. a seqnti
b9. s. xpi passiōe cātāt. Per ps. ofitemi a tres
qtidianos inuit. qz i qtuor mōi ptib9 doctriaz
qtuor euāgelistaz laudat dēm9 ps. Deus in
noie tuo. petim9 erroris deposicōz i Cōfitemi
erhortam ad laudis ofessioz. i Bti imaclati ad
laudis opatōz. i Retribue. ad mā datoz. retru
butōz. Vex qz fides ē fūdamētū mādatoz. et
victoria q vicit mōm. qz ceta sine fide frustrā
iō subdri simbolū fidei. Quicumqz vult. qz anasta
si9 allexādm 9epī rogatu thcodosij ipat oī ad
eradicādā iualescētē hēticoz. p fidiā a fidē ca
tholicā diuulgādā edidit a singlis diebz ecclia
ostituit cātā ad pma qz p l9 rē maxie ad ecclia

cōuenit. vel quia fides principiū salutis existit
 Quidā tñ ex curiositate illis obmētūt i illis die
 bus quibus in missā. Credo in vnum deū dicūt
 Quidam autē dicūt q̄ dicit̄ anastafius. fugiēs
 a facie ostentim impatoris. i treueri illis opoſu
 it. q̄d̄ nō d̄z i ecclia ex p̄maria ecclie instōe. Et
 adūte q̄ in s̄ simbolo due p̄ncip̄l̄ sūt ptes. s̄ s̄
 trinitate et de icarnatōe x̄bi. S̄z de libero ar
 bitrio p̄mittit̄. Postea seq̄t̄. c. i q̄ pastor oues
 et p̄familias oparios ne i caloze a labore defi
 ciāt solat̄. de q̄ iā dicēt. Et q̄n̄z capl̄m. Ḡra
 vob̄ et par̄ a dō. Galath̄. i. a. q̄n̄z pacē a verita
 tē. zach. viij. d. Post. c. seq̄t̄ r̄n̄so iū. x̄pe fili d̄i
 viui r̄. vt ecclia oñdat se inuere a applaudē h̄f
 q̄ i illo dicta sūt. n̄l om̄n̄ tñ orat̄ p̄ se. vñ p̄ ea
 subic̄t̄ x̄sus. Exurge x̄pe. i. fac nos exurgē. Ex
 urgē aut̄ a vicis n̄l aliud ē q̄ ad d̄n̄z rediē. Sci
 end̄ at̄ ē q̄ q̄dā ecclie omittūt r̄n̄so iū illud. x̄pe
 fili dei viui. i aduētū et i septuagesima qz lz tā
 ptes q̄ fuer̄t añ legē q̄ q̄ fuer̄t sub lege sparēt
 p̄ x̄p̄z a miseris liberari. tñ qz ip̄e i illo tpe nō
 dū venerat. Idēo cū tpa illa t̄colunt̄. mia x̄pi
 mime iuocat̄. i festiuitatib̄ tñ scōz. q̄ i ill̄ tpi
 b̄z occurrūt. ill̄s dicūt. qz i illis tps ḡte resp̄t̄
 tā. Quedā tñ ecclie n̄ dicūt capl̄z. nec ec̄ r̄n̄so
 r̄n̄. s̄ solū x̄fū. Exurge. volēt̄es morē apl̄oz
 imitari. q̄s legim̄ p̄ ascēsiōz añ aduētū spūs
 s̄cti i orōib̄z p̄seuerasse. sic lucas dic̄ qz ip̄i ado
 rates tuer̄ h̄ sūt i ier̄m cū gaudio magno a erāt
 sp̄ b̄ndicētes i t̄plo et laudātes deū. Nec legi
 m̄ eos tūc fecisse h̄mōz ad p̄l̄z s̄ i die pen. da
 to eis spūsco hora tertia cepūt tāqz ofirmati
 ad p̄l̄z loq̄. in q̄ m̄struimur qz v̄s ad horā ter
 ciā bonis opib̄z et orōib̄z vacare debem̄. et
 tūc tadē alios docere. q̄d̄ nōt̄ ip̄a lectō seu ca
 pl̄z. nā p̄s. ad opa. l̄cō x̄o p̄tin̄z ad doctrināz
 p̄t̄ s̄ ḡ lectōz i p̄ma subēhūt. a p̄oñs r̄n̄so iū
 q̄d̄ ei r̄ndē d̄z. Hursus p̄ p̄mā pastoris opa in
 telligunt̄. Vñ tūc d̄z. Respice d̄ne i suos tuos
 et in opa r̄. q̄ pastor x̄pi ex̄plo debz p̄ opari
 vt i alijs horis alios ad opand̄ valeat exhortai
 Ideoqz nō dicūt capl̄n̄. q̄d̄ ē exhortacō seu cō
 solacio p̄ p̄s. p̄ q̄s opa significānt̄. S̄z p̄ p̄maz
 d̄z lectō vt dictū ē i p̄hemio h̄z p̄tis. Subse
 q̄nt̄ dicunt̄ p̄ces. qm̄ in oculo agathēn̄. statu
 tū ē vt p̄ces siue capl̄a de p̄s. i singul̄ horis di
 cant̄. Dicunt̄ aut̄ p̄pter tria. Primo ad t̄secā
 das sup̄fluas cogitacōes. Secdo ad impetrand̄
 m̄iam p̄t̄ oues errātes et oparios fatiscētes
 Tercō ad postuland̄ auxiliū oīra t̄ptatōes ut
 possim̄ in d̄nica orōe patrē securi iuocare Et
 d̄nt̄ hoc mō. Primo nāqz d̄nica orōe d̄z in q̄ sūt
 septē petitōes p̄t̄ septē dona spūlland̄i h̄nda
 vt iā dicēt. S̄z qz musce moriētes. p̄dūt suauis
 tarē yngēt̄. p̄cedūt ip̄az kyrielesō. Optet em̄
 t̄le q̄d̄ p̄cedere q̄d̄ ianes cogitacōes repellat a
 mēte. vt dicēdo ip̄az orōz. mēs q̄ inuisibili loq̄
 tur sola iuisibilia cogitet. In diuis h̄qdē offici
 is añ ip̄az orōz d̄z ter vel semel kyrielesō. et p̄ea
 ter l̄ semel x̄pelesō. a itez. ter l̄ semel kyrielesō

Dicit̄ ter kyrielesō. ad notandū tres stat̄ Sinitas
 tis a d̄ne maiestatis. q̄s aliq̄ mō i ecclia celest̄ ra
 mus. S̄z semel d̄z p̄pter vnā subam. Prim̄ sta
 tus fuit añ assumptā humanitatē. qm̄ trinitas
 inuocabat̄ sine coplātōe humane nature. et dis
 cebat̄ d̄ns. qz d̄ns nomē illi. Secdo p̄ assumptā
 tā h̄umitatē. s̄ qm̄ x̄ps videbat̄ i t̄ra et n̄lomi
 n̄dēbat̄ a suis deo et filius d̄i. p̄t̄ assumptā
 em̄ h̄umitatē q̄ vncta ē oleo spūali vōt̄ x̄pus
 Vñ i medio statu dicim̄ x̄p̄el. Nñ igit̄ ter di
 cum̄ x̄p̄el. oñdim̄ eū nūq̄ fuisse sepatū a suba
 trinitatis. lz fieret h̄o. S̄z qm̄ semel oñdim̄ eū
 fuisse solū int̄ hoies et nemnē sibi p̄ oia filēm
 habuisse. Tercus stat̄ fuit ex eo tpe q̄ voluit
 clarificare assumptā h̄umitatē plusqz eēt q̄
 diu mortalis erat. Quia ḡ i illa clarificacōe oñ
 sa ē trinitas. Idēo dicim̄ ter kyrielesō. semel x̄o d̄z
 p̄t̄ vnā subaz. De hozz h̄ hozz efficaciacōe d̄z ē i
 iij. pte sub t̄. de kyrielesō. Et nō qz p̄missi status
 dicunt̄ p̄t̄ nos. nō p̄t̄ deū. ap̄d̄ qz nō ē trans
 mutatio. nec vicissitudis obūbracō. P̄ kyrielesō
 seq̄t̄ d̄nica orōe in q̄ sūt. viij. petitōes. p̄t̄ h̄nda
 viij. spūlland̄i dona. p̄ q̄ merētes viij. h̄ tutel. et
 p̄ istas a. viij. vicis liberari. ad c̄cto b̄titudies
 pueniem̄. Et d̄z voce demissa et secrete. P̄rio
 vt p̄ h̄verba h̄ilitatis a orōis deuocōe siḡfice
 tur. Secdo vt q̄h̄ ad it̄iora reuerfi ip̄as cū ma
 gna diligētia mēte capiam̄ q̄s h̄bis p̄nūcia
 mus. Tercō qz i eo deo loq̄m̄. qui nō tñ h̄ba s̄
 renes scrutat̄ et corda. Quarto ad notandū qz
 orōe ip̄apoc̄i h̄z efficaciacōe i deuocōe cordis q̄
 i clamore oris. Licz em̄ moyses ad d̄n̄z n̄ clama
 ret. ore tñ d̄ns q̄ magis attēdit clamorē cordis
 q̄ oris inq̄t̄ ei. Quid clamas ad me. ero. x̄iij. c.
 Fims tñ ip̄ius orōis alte. p̄nūciat̄ vt ab oībus
 ofirmē. et vt auxilio p̄cū astantiū r̄ndētū. Añ
 a t̄ptatōe liberem̄. qz sic ait auḡ. impossibile
 ē multitudinē nō exaudiri. P̄ncipiū q̄ ei9 p̄bli
 ce p̄nūciat̄. vt p̄ s̄ p̄h̄i astātes ad adorand̄ iui
 tenē. Sane d̄nica orōe d̄z. vt vita spūalis aie im
 petret̄. p̄t̄ q̄d̄ immediate illa dicta subic̄t̄. Vi
 uet aia mea a laudabit te r̄. Deide seq̄t̄. Erras
 ui sic ouis q̄ r̄. i q̄ fit ofessio. p̄o em̄ p̄t̄ i d̄o vi
 uē q̄ n̄ ofitet̄. Conseq̄nt̄ d̄z. Credo i deū. in quo
 fides n̄ra ofimē. sine q̄ ip̄ossible ē deo placē a
 p̄ quā of̄ oia aduersa armanē. q̄ p̄ d̄nicā orōem
 mundant̄. Et d̄z voce demissa. fims x̄o alte. ad
 notand̄ qz corde crediē ad iusticiā. ore autē cō
 fessio fit ad salutē. de quo in quarta pte d̄cm ē
 vbi de simbolo agit̄. Postea sac̄dos q̄i suspi
 rās dic̄. Et ego ad te d̄ne clamaui r̄. iux̄ ill̄s d̄s
 De p̄fūdis clamaui. Quia x̄o nō ē spēosa laus
 i ore p̄ccoris. qz p̄ccori dixit̄ d̄s. Quare tu enar
 ras iusticias meas et allu. te. meū p̄ os tuū. idō
 petit̄ sibi gr̄az oferr̄. q̄ iplet̄ possit̄ digne lau
 daē dic̄. Repleat̄ os meū laude. Subsecunt̄ ec̄
 p̄ea multe p̄ces q̄ ecclia orat̄. obsecrat̄. postu
 lat̄. a gr̄as agit̄. iux̄ doctrinā apl̄i ad th̄i. Obse
 crat̄ dū dic̄ d̄ne aūte facie tuā r̄. p̄rie aut̄ ob
 secracō est qm̄ cum adiuratōe petit̄. vt cū d̄z p̄

passionē tuā libera nos dñe. **O**rat. dum bona si
 bi dari petit. vt ibi. **C**or mundū crea i me deus
Postulat. dū a se sibi mala sēria remouei petit
 vt ibi. **D**ignā dñe die isto. sine peccato nos cu
 stodire. **G**ras vō agit p iā receptis cū dic. **B**n
 dic aia mea dño. **D**e s̄ ec̄ sub t̄. de tertia dicef.
Potest ec̄ et alie dici. qm̄ orō dñica cū seq̄nti
 bus p̄tib⁹. et cū p̄s. **M**iserē mei. iō dicunt. qm̄
 sūt inē ec̄iaz nēam. q̄ mima. a q̄ maria omittūt
 p̄ minimo omittētib⁹. a p̄ seip̄o sacerdos orat
 qm̄ kyriel et orōz dñica dicit i q̄ nemo se excusa
 re p̄t nisi veracit̄ dicat. **D**imitte nob̄ s̄bita nēa
 zē. **P**ro maiora omittētib⁹ et p̄ p̄niaz resurgē
 tib⁹ s̄ p̄s. **M**iserē mei d̄s. q̄ p̄p̄tinz ad peitē
 tes put dēz ē sub t̄. de laudib⁹ matutinis. **E**t
 viuet aia mea zē. q̄ aia mortua fuit p̄ mortale
 p̄c̄m. **E**ro zē etiā suū expoit̄ dic. **E**raui sicut
 ouis zē. **M**edicinā q̄rit vbi dic. **Q**uere suū tuū
 zē. q̄ mā. tua nō sū oblit⁹. i. par⁹ sū adimplē.
Rursus i his p̄tib⁹ ec̄ia orat p̄ p̄c̄is. a p̄fti
 p̄. iij. orat. s̄. p̄ imūdia remouēda. a p̄ mūdi
 cia s̄ferēda. p̄ tristitia q̄ ē ex mōrsu s̄cie remo
 uēda. et p̄ leticia s̄ferēda. p̄ q̄b⁹ dic. iij. p̄ti/
 culas illius p̄s. **M**iserere mei. **P**ro imūdia re
 mouēda dic. **A**uerte faciē tuā a p̄c̄is meis. q̄si
 dicat. noli ea c̄nast̄ puire. s̄ q̄ possz ec̄ q̄ hō
 nō curaz ea s̄leri. ex q̄ i p̄nti nō puirent. iō ad
 didit. **E**t oēs iniquitates meas dele. **P**ro mundi
 cia vō s̄ferēda dic. **Q**or mundū crea i me d̄s. **S**z
 q̄ ec̄ collata mūdia. hō eā sibi collatā igrat.
 et adhuc s̄cie mōrsu toz q̄. iō addidit. **R**e pi
 cias me a facie tua **D**eim⁹ p̄ leticia sibi s̄ferēda
 di. **R**edde michi leti. sa. tui zē. **S**z q̄ adhuc re
 stāt inimici q̄ nos ad mala trahē nitunt. q̄ sunt
 tres. s̄. caro mūd⁹ a dyabol⁹. iō d̄co s̄ mimicos
 poit̄ tres v̄s̄iclos. s̄. **E**ripe me dñe. a aliis duos
 seq̄ntes. **I**nimicus vō repuls⁹ iā laudat̄ p̄. **V**n
 dic. sic. **P**salmū dicā nomī tuo zē. **E**t q̄ oī tēpe
 laudād⁹ ē. adiūgit. a reddā vota mea zē. et ec̄
 i omī loco. iō adiūgit. **E**raudi nos d̄s salutāis
 n̄. **A**dhuc q̄ p̄ passiōz redēpti sum⁹. et p̄ eum
 orō nēa recipit efficiā. iō reducim⁹ ad memo
 riā q̄ i passiōe dñi legimus et cātam⁹ vicz **S**ac
 t⁹ d̄s. **S**c̄us fortis zē. **I**nde hortam⁹ aiaz nēaz
 ad b̄ndicendū sibi p̄p̄ b̄nficia nob̄ collata ibi.
Bndic aia mea dño zē **C**onsequē vō ut pura sit
 orō amunē facit s̄fessionē. p̄ quā aveialib⁹ mū
 dan̄. sine q̄b⁹ amunis vita facile nō ducit. **E**t
 q̄ hois s̄fessio nil valz nisi miteri⁹ ouertat. iō
 subiūgit. **C**ouerte nos d̄s salutāis n̄. **P**retea
 q̄ in principio diei ē. orat a peccato p̄ diem li
 berari. dicēs. **D**ignare dñe die isto zē. sine quo
 vix p̄t esse ad momētū hūanitat̄ fragilitas. a
 q̄ necesse est vt mīa dei sequat̄ sicut p̄uenit. iō
 eco addit. **F**iat misericordia tua zē. **D**emū orat
 p̄ diuers⁹ ḡdib⁹ ec̄leſie. et tandē cludit p̄ p̄s
Miserē mei d̄s. p̄ quē noster opilio sol⁹ orat
 p̄ omnibus in collecta. **D**ū autē sacerdos orat
 seu p̄ces h̄mōi dicit i dieb⁹ p̄festis se ad terrā
 p̄sternit vt maiorē i se et i alijs exercit⁹ deuocōz

Sed finito psalmo. **M**iserere mei deus surgit.
 ceteris p̄stratis manētib⁹. et stās orōem dicit
 qm̄ vicem gerit illius sacerdotis qui in celo est
 qui p̄ nob̄ quotidie impellat. **P**rimo ergo ias
 cēdo cū ceteris orat. sic et dñs cuius vicari⁹ ē
 p̄ usq̄ resurgēz cū peccatorib⁹ ouersatus et i
 cruce p̄stratus est. **P**ostea stādo orōz dicit ut
 illius resur̄ctōz recolat e⁹ vicē gerit. **I**n qui
 busdaz tñ ec̄leſijs om̄s illo surgēte surgūt i q̄
 significat se spem recepisse a peccatis resurgēdi
Et nota q̄ sola ec̄leſie vinitas adorādo in fa
 cie cadit. **I**n p̄festis ḡ dieb⁹ q̄bz p̄strati ora
 mus. in q̄ octo significānt **P**rimū infirmitas cor
 palis. q̄ de puluere s̄ipti sumus. **S**c̄dm̄ infir
 mitas animi. q̄ p̄ nos non erigimur. **T**ercū ē
 erubescētia. q̄ nō audemus oculos in celum le
 uare. **Q**uartū prudētia. q̄ vidimus vbi cadim⁹
 id ē in terrenis affligim⁹. **Q**uintū vt cordis cō
 tritōz significemus. **S**extū q̄ xpm̄ adorant es
 eum ad terram descendisse et carnē de trā cre
 dimus induisse. a hoc etiā quidā figurāt. q̄ vo
 lentes sibi signū crucis imp̄mere. p̄s in climati
 terrā manu tangūt. **S**eptimū. quia reducim⁹
 ad memoriā. licz in paradiso āgelici creati fue
 rimus cor pa nēa p̄p̄ lap̄m̄ n̄m̄ inē aialia brus
 ta iacere et aiaz corpali mole ḡuari. **O**ctauū vt
 ip̄o actu s̄fiteamur nos esse peccatores. et rez
 nis desiderijs inherendū ventrē trē. et animā
 pauimēto infigimus. a s̄ ē introductū ab abra
 hā qui cadēs i terrā dñm̄ adorauit. quē p̄p̄he
 imitat⁹ fuerūt. **V**n origenes i omelia illi⁹ euā
 gelij. **E**rat ioseph et maria mirātes sup̄ his zē
 ita dicūt s̄cti p̄p̄he qm̄ angusti⁹ aliqd̄ s̄teplaz
 banē cadebāt in facies suas. vt peccata p̄ rui
 nam corpis plenius purgarent. **M**iqz ec̄ i p̄ua
 tis orōib⁹ genua flectim⁹ vt salomō a aplis
 dicēs. **F**lecto genua mea. a. p̄. d. n. ut p̄ s̄ omne
 genu xpo flecti inuamur. s̄ tūc p̄strati. s̄ fa
 cie erecti stam⁹ q̄ si ip̄o actu dicētes. **T**rahe me
 post te. **Q**uid dicē debem⁹ dū genua flectimus
 in. vj. p̄te sub t̄. de pascha dicef. **E**t qm̄z stam⁹
 q̄ i letātes q̄ i domo domi ibimus. **I**n p̄mo q̄dē
 mō exp̄mimus condicōz nēaz **I**n sc̄do desiderū
In tercio spem. **I**n dieb⁹ vō dñicis et i pascha
 libus genuflectio non fit. nec dicē p̄ horas ky
 rielepsō. nec oratio dñica. s̄ stātes oramus. p̄p̄
 leticiā resur̄ctōis quā tūc recolim⁹. **D**e q̄ i se
 quenti p̄te sub festo pasche dicef. **R**ec i dieb⁹
 penth. q̄bus recolimus lib̄tatē. p̄ aduētū sp̄is
 s̄cti nob̄ datā. **R**ec in alijs festiuis dieb⁹ p̄p̄
 leticiā ip̄az festiuitatū in q̄bus recolim⁹ s̄ctā
 societate angeloz et s̄ctoꝝ. q̄ iā ē i leticia s̄s
 p̄terna. nisi p̄ p̄nā corpis et sāguinis xpi **I**n
 his tñ dieb⁹ stātes capite ic̄liato orat̄ s̄bem⁹
 sic et deuote m̄heres ad monumētū fecerūt. et
 tūc ec̄ h̄mōi flebiles p̄ces vite p̄ntis dimittim⁹
 ad nōn⁹ q̄ i fut̄a resur̄ctōe vbi erit v̄a lib̄tal
 a v̄a societas. nilā p̄cacō ex̄cebit̄ p̄ miserij. **S**
 s̄ dicef i vj. p̄te sub t̄. s̄ sabbo p̄p̄. **I**n q̄bus
 tñ ec̄ijs i oib⁹ officijs s̄ dñica orō. licz stādo

nam illa est sal et condimentum sacrificij. et i-
testa. nullum sacrificium sine sale fiebat. et ita nul-
lum officium nostrum sine illa fieri debere vide-
tur. De hoc etiam dictum est in phemio huius
partis. Sane preces huius mystice humilita-
tem significant. put sub copletorio dicebat. ver-
si autem ad orientem illas dicimus. De quo dictum
est in phemio huius partis. Ultimo subicitur
oratio. quam salutatio. scilicet Dominus vobiscum
precedit et etiam sequitur. quia sicut dominus
postquam resurrexit salutavit apostolos dicens. Pax
vobis. et postea eis locutus est. et post locuti-
onem iterum dixit Pax vobis. ita et presbiter
eius vicarius postquam surrexit ab accubitu salu-
tat fratres dicens. Dominus vobiscum. et post
orat. et post orationem iterum dicit. Dominus
vobiscum. quasi dicat. Si gratiam dei impetra-
stis. in illa perseverate. et iterum populus dicit.
Et cum spiritu tuo. ac si dicat. Oasti pro nobis.
et nos pro te oramus. De hoc dictum est in qua-
ta pre sub tri. de salutatio ad populum. Nouissimi
me dicitur. Benedicamus. de quo dictum est in
phemio huius partis. Postquam vero ecclesia dire-
xit orationes ad dominum implorat orationes san-
ctorum dicens. Preciosa in conspectu tuo. quod non est
de prima. inde est quod quidam dicunt illud post ma-
tutinas laudes. Etiam quidam in preponunt inter
primam. et preciosa. Primam de beata virgine.
Et quidam missam animam. Et quidam religio-
si hoc in capitulo dicunt. Aliqui tamen dicunt
esse de prima secundum ea que dicta sunt in probe-
mio ubi agitur de lectione et inuantes illud cum
prima. Deinde sacerdos ad honorem trinitatis
orat generaliter pro se et pro omnibus dicens.
Deus in adiutorium meum. Vel dicitur ter. ut petat
auxilium contra insidias dyaboli carnis et
mundi. Vel in honorem trinitatis. et ideo subicitur
gloria patri. nec post gloria patri sequitur
alla. pro eo quod locus in quo hec dicitur consueuerunt.
puta capitulum sacer non est. Sicut enim sacer
locus significat illam iherusalem in qua vox illa
angelica scilicet alla auditur. ita locus ille non sacer
pereginationem nostram representat in qua pec-
cauimus. Deinde quod dum in hac vita sumus pec-
camus. Deo subiungimus kyrieleyson et pater
noster. et postea. Respice domine in suos tuos
et. ubi dicitur. et dirige filios eorum. filij nostri
sunt cogitationes que de mente nostra nascuntur
quas ad opera domini implenda rogat dirigere.
Operavero manuum nostrarum sunt opera exte-
riora que interius a cogitationibus procedunt
Sed quia omnia ad unum tendunt. Ideo postea
dicit opus singulariter. cum dicit. Et opus ma-
nuum nostrarum dirige. Et iterum opilio siue pa-
stor pro omnibus quibus orat generaliter dicens.
Dirigere dignare domine. Oratione vero ser-
uicium concluditur ut diuina gratia que actio-
nes nostras precedit etiam ipsas subsequatur.

Ora tertia deo laudes exolumimus. quo-
modo in illa secundum Marcum. Ihesus linguis

iudeorum morti adiudicatus est et a pilato ad co-
lumnam ligatus est et flagellatus. Merito ergo ho-
ra illa oramus. ut sicut spiritus sanctus ab adamo
per dyaboli suggestionem sepatus est. ita per
christi crucifixionem dignetur eadem hora spiritu
sanctus in cordibus nostris infundi. In hac etiam
hora repromissus spiritus sanctus datus est apo-
stolis. et visibiliter dei magnalia loquebantur
Vnde in actibus apostolorum. Non sunt isti ebrii
cum sit hora tertia diei. propter quod et ymnus
sanctus nobis spiritus sanctus. Dicitur etiam psalmus.
Legem pone. quia tunc lex noua data est apostolis
Quia vero homo pro lege dei a morbo peccati
sanatur. iuxta illud Sapientie. Nec herba nec
malagma sanabit eos. sed tuus sermo domine. et.
Deo in quibusdam ecclesiis dicitur capitulum
illud. Sana me domine. et. Hieremias. et. et. et.
sorium. Sana animam meam. et. Et quandoque il-
lud dicitur. Caritas dei diffusa est. Romanus. v.
c. Et quandoque illud. Obsecro vos fratres per
misericordiam dei. Roma. xij. c. Rursus quia
non potest sanari nisi conuertatur. Ideo sequitur.
versus. Adiutor meus esto. et. quasi dicitur quia
uis liber et sanus in via tua sum constitutus tamen
non sufficio sine tuo adiutorio. puenire ad illam
meridiam de qua dicitur. Indica michi ubi pas-
cas. ubi cubas in meridie. Vnde dicitur. Adiu-
tor meus esto domine. et subiungitur. Ne dere-
linquas me. id est inceptum meum ne intermit-
tas. quia sine te nichil est conatus meus. neque
despicias me. id est ne contempnas quod ego morta-
lis te eternum audeo querere. quia tu es deus meus
qui me creasti et recreasti. salutaris meus. id est
qui sanas plagam peccati mei. Deinde omnes
ad orationem prosternunt. et prosequitur sacerdos
modum orationis quem apostolus docet dicens
Primo omnium fiant obsecrationes. orationes
postulationes. et gratiarum actiones. pro omni-
bus et pro his qui in sublimitate sunt. Obsecra-
tio fit cum adiuratione pro malo remouendo. Ora-
tio pro bono impetrando. vel pro malo supando.
Postulatio pro bono adipiscendo siue cumulando
Gratiarum actio pro bono iam collato consu-
ando. Obsecratio est ibi Ego dixi. et. ubi petit vul-
nera sanari et medicinam dari. Oratio ibi. fiat mi-
sericordia tua domine. vel ibi. Ostende nobis do-
mine. Postulatio ibi. Conuertere domine usqueque.
ubi postulamus ut per domini auxilium omnia
nobis aduersa remoueantur. Gratiarum actio ibi
Sacerdotes tui induantur. et hoc pro nobis
omnibus. Item orat pro regibus qui sunt in sublimi-
tate dicens. Saluum fac regem. et oremus pro
prepa pontifice nostro. et pro omnibus viuis di-
cens. Saluum fac populum tuum. et. Et pro defun-
ctis dicens. Oremus pro fidelibus defunctis. Ses-
quitur etiam. Misere mei deus pro his qui sunt
in grauioribus peccatis. sicut precessit dominica
oratio pro his qui sunt in quotidianis. Post
surgit opilio siue sacerdos et omnibus prostratis ma-
netibus orat pro vniuersis. de quo dictum est sub prima

Hora sexta pro nobis crucifixus et clavis ostendit est xpus. quare tenebre super omnem terram facte sunt. ut soli morte domini sui lugens. se quasi nigris tegeret vestibus. ne illum crucifigenti b9 lumē pberet. Hac etiā hora in die ascēsis eius discipulis discubuit. Merito ergo ecclesia illa hora deo laudes exhibet. gratias ei agēs quia p ipa xp̄us pati voluit. ppter quod ipm diligit vehementer. Undem canticis. p̄uncia te dilecto quia amore languet. et ob hoc tunc dicitur psalmus. Defecit in salutari tuo rē. Dicitur etiam responsorium. Benedicam domini in omni tempore. scz quia dignatus est pati p me id est pro salute anime mee. Hac etiam hora adam de paradiso eiect9. ē. Recte ergo illa hora deum deprecari debemus. ut vnde ille p̄p̄ superbiā eiectus est. illuc p humilitatem a bonā operationem redeamus. Hanc officiū sexte statui temporis respondet. sicut et officia aliarum horarum. In prima namqz hora est inchoatio. In tertia profectus. In sexta consumatio. secundū q̄ sol in p̄ma incipit lucere. In tertia magis calet. In sexta est in summo feruore quod indicat verba ymno. que in ipsis horis et etiā nona p̄mittunt. Inchoationi respondent vba. que dicuntur ad primā in psalmo. Deus in nomine tuo saluum me fac. et in virtute tua libera me. id est sepa me a zypheis. In principio namqz n̄e ouersionis incipimus a malo separari. Vnde merito ibi petimus qui tandem loco et p̄mio separati sumus. Ad idem p̄met quod dicit secundus psalmus. Viam dirigant vie mee. Et qd dicit tertius ps. Retribue suo tuo. exponitur. id est frequentet tribue. Et vbi dicit. Viuifica me rē sup̄plendum est qui p̄mortuus eram per peccatum. Vnde petit per gratiā iustificari. Ad profectum pertinet quod dicit in principio tertię. Legem pone michi domine. Sibi enim posito in via petit dare legem correctionis. Ad consumationē pertinet quod dicitur in p̄ncipio sexte. Defecit in salutari tuo anima mea. rē. id est anima mea posita in salutari tuo defecit a terrenitate. Vel defecit in salutari tuo. id est aia mea tendens in salutare tuum defecit in terrenitate q̄to em̄ quis magis rēdit in dilectōz dei. t̄to magis deficit a terrenis. et quasi p̄m̄io de siderio languet. iuxta illud. Fulcite me florib9 stipate me malis. quia amore languet. Per flores quidem micia bonoz operum. p mala p̄fectio accipiē. que etiā alios accendens quodam modo consolatur. non in hic plenam recipit consolationem. s̄ potius affligitur ex dilectione. Vnde sequitur. Defecerunt oculi mei in eloquium tuum. et in secunda pte. Quomodo dilexi legem tuam. et in tertia. Oculi mei defecerunt in salutari tuo rē. Ad hanc perfectionem p̄met responsorium. Benedicam dominum. a versiculus. Dominus regit. Nam sicut habet alia trālatio. Dominus pascit me nichil michi deerit. i

loco pascue ibi me collocauit. id est dominus ē pastor meus in quo sum tutus et sufficiens. vñ sequitur. Et nichil michi deerit. Spiritualem em̄ substantiā credit a deo sibi offerendam. qz iam scit se esse collatum in loco pascue. vbi fideles in fide plenius corroborantur. Vñ dicit ibi me collocauit. Quem em̄ dominus pascit i aduētu spiritus sancti eundem regit. id est in bonis opibus facit eū delectari. et per rectū iter ducit ad tutissimā ciuitatem iherusalem. Tali nichil deest teste apostolo qui dicit. Omnia i eo possum qui me confortat. Dicitur autē q̄qz capitulū illud. Alter alterius onera portate. Galat̄. vij. a. Quandoqz illud. Nolite conformari huic seculo. Roman. xij. a.

Hora nona xp̄us clamās emisit spiritus. Mori em̄ voluit p homie illa hora in qua homo de paradiso expulsus est. et in eadem hora per mulierē et lignuz redemit. quos p mulierem et lignum decepat hostis. Ars autē vt ars falleret. et me. fer. in ho. Vnde legitur. In eadez quoqz hora miles latus xp̄i apuit. ex quo duo nostre saluatōis sacramenta. scilicet aquam baptismi. et sanguinem n̄e redemptōis nobis eduxit. et velū templi scissum est et monumenta aperta sunt. Eadem hora iferna penetrās iertricabiles tartari tenebras ofringēs. serasqz eius cōtinuens. captiuitatē sanctorū secum transtulit ad celos. igneaz tūphea submota antiquū incolā paradiso restituit. Eadem etiam hora ceteros apostolorū ad orandū conuenire consuevit. Et petrus et ioh̄s ascēdebant in templum causa orationis. Petr9 qz eadem hora ascendit in cenaculum oraturus. quando raptus est in extasim. et in theolū plenum reptilibus de celo ante se dimitti vidit audiens. Petre mac̄ta et manduca. Merito igitur ppter has p̄rogatiuas hac hora deus ecclesia laudat dicens ps. Mirabilia rē. et responsoriū. Redime me domine. orans p sua redemptōe. ne oblita esse videat q̄ tali hora redēpta est. Illud autē ofiderandum est. q̄ in hora nona iam sol declinauit a centro. status ergo tempis innuit statum virtutum. innuit em̄ feruorem virtutum in quo animus p̄us erat p̄temptatōes esse tepēfactū. nam vt ait beatus greg. Vicia nos temptāt. virtutes nos humiliant. Cum em̄ vir p̄fectus temptat ab altitudine intimi gaudij. descendit ad considerandū suā fragilitatez et ad videndū q̄ facilis sit ad casum. vt patet in apostolo qui dicebat. Re magnitudo reuelationum ex me rē. Gaudebat enim paulus de reuelatōe. dolebat de temptatōe. Vñ ip̄e dicit. Propter quod ter dominū rogauī rē. Nisi enīz sibi molesta esset rēptacō. nō rogaret vt tolleretur. Non est tamen snblata. quia per infirmitatem virtus cui gaudium debetur p̄ficatur. Vñ tribulationes et angustias notāt aliqui versus psalmoz. none vt in p̄ma pte. Tribulatio et angustia rē. Et in s. da. Multi qui p̄secutē. et in

tercia exaudi etc. Ab eisdem petimus liberari in
 responso Redime me id est fac ut effectum
 redemptiois tue que facta est in sanguine tuo
 sentiam in tribulationibus meis. Hoc idem est in
 versu. Ab occultis meis munda me id repellere
 a me malam cogitationem et spesce sua fore. Sicut
 Augustinum. Et nota quod responsoria dominice
 calia in tribus horis scilicet tertia sexta et nona co
 uenienter respondent responsorijs ferialibus.
 Nam in responsorio feriali ad tertiā scilicet Sana
 animam meam etc. petitur sanitas vulnerum que
 preterita peccata fecerunt. Et in responsorio domi
 nicali Inclina cor meum etc. et in versu Auerte
 oculos petitur cautela de futuris quod fit im
 plemente diuinorum mandatorum. Item in feri
 ali responsorio septe Benedicam dominum etc.
 fit iugis diuine laudis promissio. In dominicali re
 sponso In eternum domine etc. fit promissio
 impletio. Ibi enim promittit se laudaturum et hic
 laudat. In responsorio feriali none Redime me do
 mine etc. petitur redemptiois effectus quo fit
 ut res mentis id est amor sit directus ad deum
 Et in responsorio dominicali Clamaui etc. promittit
 effectus pedis id est amoris scilicet clamor ad deum
 ex amore est enim clamor cordis. In pluribus
 tamen ecclesijs sunt eadem tam in ferialibus quam
 in dominicalibus. Et est notandum quod versus qui
 dicuntur in tertia in sexta et in nona neuma ha
 bent ad designandum quod in nulla hora expre
 re valeamus gaudium et brauium sempiternum

Capitulum dicitur quandoque. Omnia proba
 te. Thessal. v. c. Et quandoque. Sicut in vno cor
 pore multamembra habemus Ro. xij. a.

In hora vespertina significat ecclesia pri
 mu aduentu domini qui fuit vespere ve
 spe mundi in vltima etate de qua psallit red
 dit gratias deo iuxta illud apostoli. Nos sumus
 quos fines seculi deuenerunt. Preterea christus
 in vespa de cruce depositus fuit. Eadem quoque
 hora in cena sacramentum corporis et sanguis
 mis instituit. pedes discipulorum lauit. Discipu
 lis euntibus in emaus in habitu pegrini fras
 ctione panis se manifestauit. Merito ergo ec
 clesia christo in hac hora gratias agit. Est tamen
 duplex mundi vespa. prout in sexta parte sub ephra
 dicetur. Sane sicut ait Ricardus episcopus ere
 moni. in mitrali officium diei sequentis incipit
 in vespis quia vespertina finis id est hora. Pri
 mu est officium secundum eorum consuetudinem in
 ternario numero prout dictum est in phemio
 huius partis. Unde vespertinum officium a ve
 spa stella nominatur que in principio noctis ori
 tur. Preterea licet ab initio mundi dies prece
 deret noctem in nocte tamen dominice resurre
 ctionis. nox cepit precedere diem. ut dicitur in
 sexta parte sub sabbatho sancto in principio.
 Dicit autem ecclesia in hac hora quinque psalmos
 primo propter christi quinque vulnera qui pro nobis
 obtulit sacrificium in vespa mundi. Secundo ad
 correctionem ut videlicet defleamus et peramur

ueniam peccatorum que in die per quinque iesus cor
 poris committunt et ad nos intrant iuxta illud
 ierem. Mors intravit per fenestras nostras. Quis
 enim est qui visu non concipiat. Tercio pro ipsos
 quinque psalmos munit se ecclesia contra noctur
 nales tribulationes. Nec enim hora insinuat fle
 tum eorum quibus occidit sol iusticie et ita sunt in
 vespe de quo dictum est. Ad vespum demora
 bitur fletus qui durabit usque ad matutinum.
 id est quousque sol fidelibus oriatur qui occide
 rit peccatoribus secundum quod legitur. Et ad ma
 tutinum leticia. Et propter eandem etiam caus
 sas peccatus quinque digitis iudicamus. Rursus
 secular es dicunt quinque psalmos. religiosi ve
 ro quatuor. propter rationem tangendam in vi
 parte sub ti. de aduentu. Et nota quod vespertinu
 matutinumque officium ceteris horis in numero
 psalmorum preferuntur. eo quod in senaria operum
 distinctio. vespere et mane solummodo memo
 rantur. et in veteri lege matutini et vespertini
 officij antiquitas commendatur. quinque ergo ps
 in sex vespertinis ebdomade officijs dicuntur et
 cantantur psalmi secundum materias diei. ut ec
 ce in septima die. scilicet in sabbatho propter resurre
 ctionem que sequitur. agimus de victoria et lau
 de dei que sequitur victoriam. Unde in primo
 ps. scilicet Benedictus dominus. ad literam agi
 tur de victoria dauid contra goliath. quantum
 vero ad spiritualem solum de victoria nostra
 qua dyabolum superamus. quia ergo post vic
 toriam nil restat nisi laudare dominum. pro que
 victoriam habemus. Ideo sequuntur quatuor ps
 qui sunt de laude. In primo enim laudem pro
 mittit ecclesia dicens. Exaltabo tibi domine. In
 secundo seipsam incitat. Lauda anima mea domi
 num. In tercio alios inuitat. Laudate dominum.
 In quarto congratulatur celesti iherusalem di
 cens. Lauda iherusalem dominum etc. et sic de
 alijs ferijs et ps. In quibusdam ecclesijs sta
 tim post psalmum sequitur ymnus. et post ym
 num lectio siue capitulum. In quibusdam econ
 uerso. Et in quibusdam ymnus non cantant qui
 post psalmos immediate ymnus cantant. Ogru
 um ordinem suare videntur. quoniam primo est
 in corde dilectio que per antiphonam designa
 tur. Deinde sequitur bona operatio. qua ps. di
 signat. Postea mentis exultatio que per ymnus
 notatur. Sed quia exultatio sepe negligentiam
 parit. Ideo sequitur lectio seu capitulum que
 hominem ad cor reuocat. Qui vero lectionem ym
 no imponunt volunt ymnus locum responsorii ob
 tinere. Unde cum in festiuitatibus responsorium
 post lectionem cantant. ymnus pretermittunt
 Ad maiorem tamen exultationem notanda in qui
 busdam ecclesijs utrunque cantat. et tunc respon
 sorium precedit ymnus. ad notandum quod tunc
 maxime respondere debemus exhortationi per
 procedens capitulum facte. post quod statim sequi
 tur responsorium. Tamen generale est quando
 cunque cantatur responsorium. precedere debet

lectio cui respondere debet. Qui vero ymnus non cantant illud attendere videntur. q̄ canti cum beate marie sequitur quod excludit respō forium cuius locū tenet ymnus. Nam si canticū zacharie in laudibus matutinis excludit r̄isori um. multo magis canticum beate marie virgis excludere debere videt̄ in vesp̄is. Et nota q̄ ad vesp̄as dicitur capitulum. Benedictus d̄s et pater. sc̄da ad corinth̄. i. a. Et illud Domin⁹ aūt dirigat. secunda ad thessal. iij. a. Post ym num sequitur versiculus. videlicet in sabbato. Vesp̄ina oratio r̄c. In alijs diebus. Diriga tur domine. Et vterq̄ versus vesp̄inum tem pus designat. in quo cantatur quod sonant ver ba illa que i psalmo secuntur. sc̄z. Eleuacō ma me. sacri. vesp̄inum. Optat enim vt oratio diri gatur ad dominum. quod de veteri testamēto tractum est. vbi habetur q̄ hora vesp̄ina sacē dos intrabat s̄ctum tabernaculum vel templū ut offerret thimiama super altare incensū. sicut mane intrabat vt offerret incensū. Hoc thimia ma significat suauitatem odoris. hinc habz cō suetudo vt dum dicitur versiculus sacerdos thu rificet altare ad implendum iuge sacrificium. sic enim fiebat in lege in qua duo agni offere bantur. vnus mane. alter sero. et hic pm̄gior. ad notanduz q̄ caritas crescit. Deo ergo thu rificatur. vt simus semp bonus odor deo. p̄fis ciendo in scientia et doctrina. Etiam quia p̄pter p̄missiones dei debemus tales esse vt simus et boni odoris. Vel ideo in vesp̄is et matutinis. p̄ psalms n̄ lectōez dum versus dicitur. in cē sator. ad notandum q̄ nemo potest bonū odo rem deo reddere. vel bonum exemplum operāz di alijs dare. quod per incensū significatur nisi prius in iudicio dei opetur. quod per p̄s. et ali os doceat. quod per lectionem notatur. Vnde mos inoleuit. q̄ m̄cipuis festiuitatibus anti phona ad magnificat et benedictus ter d̄z. siue totiens canendo. p̄celatur. donec omnis popu lus qui inter est incensū repleatur odore. Et vl timo dicit̄ cum neuma voce quidem non signi ficatiua. put dictum est in p̄hemio huius p̄ris Sacerdos autem qui maior est in ecclesie offi cio vt qui vicē tenet aaron debet incensū offer re vt sit thimiama s̄p̄iternū coram domino et suaue flagrans odor. iuxta illud. Dirigatur do mine oratio mea. sicut incensū in conspectu tuo De hoc dictum est sub laudibus matutinis. Si citur ergo in vesp̄is versiculus exhortationis. scilicet vt excitet pigros ad intelligendum p̄ missa dei. que continentur in cantico illo beate marie. Magnificat anima mea r̄c. q̄d est luc. i. c. Prima promissio facta fuit noe. Vnde Gen. Pnam arcum meum in nubibus celi. et hec im pleta est. Secunda abrahe et dauid. abrahe di ctum est. In semine tuo benedicetur omnes gē tes. dauid dictum est. De fructu ventris tui po nam super sedem tuam. et hec impleta est i bea ta virgine. quod notat̄ i cantico suo ibi. Recor

datus misericordie sue. et per hoc certi sumus q̄ dabit nobis vltimam. scilicet paradisu. Iso autem canticuz ip̄m quotidie dicitur. vt frequ tior dominice incarnationis memoria animas fi delium in opere dei et in doctrina se exercentiū ad deuotionem operis incepti accendat. Cū em̄ in cantico ip̄o notentur cogitationes. sicut in psalmo opera. Si diligenter beate marie actus et dicta sepe recolimus obseruantia castitatis. et virtus operationis semp ad ip̄ius operatō nis imitationem perseuerabunt in nob. Nec eē mouebit nos fauor humanus indebitus. nō tē poralium immoderatus appetitus. non t̄p̄alis affectio. non de impetranda commissoz venia desperatio. Nempe non nos mouebit indebit⁹ fauor humanus. quia cum beata virgo cōmen daretur a beata elisabeth dicente. Vnde s̄ mi s̄chi vt veniat mater domini mei ad me r̄c. Non ip̄a mota fuit fauore humano. sed suans humi litatem clamauit. Magnificat anima mea domi num. et tandem adiecit. Quia respexit humili tatem ancille sue. Et nota q̄ dicit respexit hu militatem. et non dicit. respexit virginitatem inuēs mētis virginitatē p̄ualere corpis itegri tati. Terum ideo dixit humilitatē. qz de⁹ sup bis resistit. cosq̄ a beatoz sorte seceruens per varia penaz loca p̄ peccatoz impietate disp sit. Non nos mouebit immoderatus t̄mpaliuz appetitus. quia sicut ip̄a dixit iudex noster. Si uites dimisit inanes. et. Deposuit potentes de sede. Non t̄mpalis afflictio nos mouebit. quia deus exaltat humiles. In hoc em̄ cantico exem p̄lo humilitatis eius reformamur et filij dei ins carnacō p̄ quā depo. po. de se. et exaltauit hu miles. ad memoriā reducit. vt fidei nostre de uocō excitetur. Non desperatio de omissoz im petrada venia. qz misericordia eius a p̄genie i p̄genies timentibus eum. Beda dicit. q̄ inde i oleuit consuetudo vt in officio vesp̄itino can tetur canticum beate virginis. Et potius in ve sp̄itino q̄ in officijs alijs. Primo quia in ip̄a ve sp̄a mūdi. suo singulari assensu mundo succurrit p̄dito. Secdo quia p̄ hoc fit incarnatōis in ves p̄pera mundi facte iugis recordacō. Tercio. q̄a ip̄a est stella maris. que in huius mundi vespe re nob̄ lucere cepit. sicut vespera stella a qua d̄z vesp̄itinū officiū. in inicio noctis lucere in cipit. Quarto vt mens nostra p̄ diē varijs fati gata cogitatōibus. imminēte quietis scilicet no ctis tempore. recolendo dicta dei genitricis. quicquid supfluum vel nociuū diuturna euaga cio contraxerit. totū hoc p̄abus et lacrimis ea intercedente mundetur. Quinto qz virgo por tavit dominum in vespera mundi. Rursus ca niē in sexta laude. quia dominus in sexta etate uēit sicut et canticū s̄ymeonis in septima p̄p̄ se ptimā etatē q̄scētū. put tactū est sub laudibz matutinis. Ceterum hoc canticum est exulta tio laborantium quoz spiritus exultat in d̄no. quia fecit eis magna qui potens est. cuius mia

est in secula. Ob hanc exultacionem representan-
dam lampades accendunt in vespere. Vel p̄
canticis principaliter accendunt. eo q̄ de euāge-
lio est. vel ut nos de numero adolescentularum
et quinq; prudentum curiam cum lampadibus
bonorum operum in odore vnguentorum beate virginis
intrañtes euz ea in gaudium domini n̄ri. Et quia
opa n̄ra non sunt in lampadibus radiacia. n̄ fue-
runt caritate informata. Ideo canticus claudite
sub antiphona p̄ quam caritas designat. Re-
cantata antiphona in p̄festis diebus p̄sternit
se ecclesia in oracione p̄lixius orans quā in alijs
officijs. quia specialiter orat p̄ his quibus oc-
cidit sol iusticie. Licet et p̄ alijs orat. et facit ea
que dicta sunt superius sub t̄. de tercia. vbi de p̄-
cibus agitur. In solēmbus vero diebus. statim
dicitur collecta. et quasi stātes oram. De quo
et in quibus officium vespertinum cum hora p̄ma
conueniat. ibi etiam dictum est. Mortuorum offi-
cium incipit a vespere. non tū habet secundas
vesperas. ad notandū q̄ hoc officium finez ha-
bet. q̄ anime saluandoz ab omni pena libe-
rate. eterna beatitudine fruēt. Sed sancti de
quoz glorificacōne in aia iam certa est ecclesia
p̄imas et sc̄das vespere habent. si in festo eoz
rū nouem lectiones dicant. Primas em̄ h̄nt p̄
glorificacōne anime iam p̄cepta. Secundas p̄
glorificacōne corp̄is quā habebūt. que nunq̄
finem habebit. Si vero habent tantū tres le-
ctiones p̄imas vespere habent tantū modo. qz
et ipi duplicē stolam habituri nō sint cū s̄ om-
nibus electis nō oueniat. Sed ecclesia ad ostē-
dendum differenciam p̄miorū illis et istis debi-
toz. magis solēnsat p̄ illis de quoz maioribus
meritis sibi p̄ miracula siue p̄ alia documē-
ta ostat quāuis ad plenū certa esse non possit.
Nam et stella differt in claritate a stella. Vnde
Auḡ ait in sermone de beato stephano. Cum p̄-
ciola sit mors sanctorum. si quid distare inter
martires potest. precipuus esse videt̄ qui pri-
mus est. Quoz tū in vespere p̄cedētibz dicit̄ so-
lūmodo antiphona et collecta de festo sequēti
put dicitur sub vigilia natal. Postremo no-
tandum est. qz religiosi ante completorium p̄mit-
tunt collacionem. que a sanctis patribz origi-
nem traxit qui dictis vespere ouenire et de sc̄p-
turis sacris offerre solebāt ad instar opariorū
ad recreacionem adiuicē confabulancū. Ideo
qz tunc vitas vel collacōnes patrū. et his simi-
lia. que potius sint ad recreacionem et delecta-
cionem legūt. et erudiciores si dubium occur-
rit interrogant.

In hora completorii x̄ps cū discipulis orauit p̄rem.
Eadem qz hora sanguineas guttas sudauit. et ec̄
corpus eius in sepulcro positū fuit et custodes
deputati. Merito igit̄ in hac hora ecclesia deo
laudes et gratias agit. Illam etiā in memoriā
eterni gaudij celebrat. Nam completo electoz
numero in illa hora opletur gaudium sancto-
rum in die generalis retribucōnis. et inde est qz

completorium significat gaudium. Dicit̄ autē
completorium qz in eo opletur cōmuni v̄s
locucōnis. cibi et potus. et alioz q̄ necessario
pro corp̄is sustentacōne sumunt. Et secundū
s̄ etiam significat finem vite p̄ntis. Sane hoc
officium incipit p̄ter morem alioz officioz.
Conuerte nos de 92. Quia em̄ q̄si tota die p̄sal-
modie instituumus. et pene impossibile ē
quā aliquem puluerem sup̄bie oraxerim. et qz se-
pe etiam. uij illud. Etiam sicut ouis que pe-
rit. inde est qz nos humiliātes dicimus. Con-
uerte nos 2. P̄terea quilibet p̄fectus et bo-
nus. estimare se debet imperfectū siue insipientē
iuxta illud. Justus accusator sui est. Ideo dicit
sacerdos. Conuerte nos 2. in his verb̄ indicat̄
se p̄fectū. bonarum quippe mencū est ibi cul-
pam agnoscere vbi culpa non ē. Nam et si dixe-
rimus. quia peccatū non habem. ipi nos sedu-
cimus. Hinc est qz etiam osequēte muocamus
diuinū adiutorium dicentes. Deus in adiutorij
meū ut. Conuerte nos 2. referat̄ ad p̄teita ma-
la tollēda et deus in adiuto. 2. ad bona opa fu-
tura faciēda. qz sine dei adiutorio quicquam
boni facere nō valem. Quia v̄s totū ad laudē
trinitatis faciendū est. Ideo sequit̄ gloria pa-
tri. Rursus incipientes p̄ conuēte nos de 9. Sa-
lutaris noster. oramus ut nos a malis conuer-
tat. et iram suam a nobis auertat. et qz merita
nostra non sufficiunt. eius adiutorium postula-
mus dicentes. Deus in adiu. me. 2. Dicunt̄
autem quatuor p̄s. ad obrimēda remissionē pec-
catoz. que omittere dū sumus in hoc corpore
ex quatuor elemētis et ex quatuor humoribz vel
complexionibz opositi. seu qz corpus ipsum ex
his opositū. cōtra picula et fāasma noctis
munimus. et deo omedamus. iteoz tunc dicit̄
In manus tuas domine 2. Et custodi nos 2.
Et incipit ecclesia a voce p̄fectiois dicens. Cū
muocarem exaudiuit me 2. Hoc em̄ p̄fectozum
est. Sed quia p̄fecti se debent reputare imper-
fectos. iuxta illud job. Etiam si simplex fuero s̄
ignorat anima mea. Ideo sequit̄ in eodem p̄s.
Misere mei. sup̄ple domine et exaudi oracionē
meā. quod est dicere imperfectozū. Postea alijs
admonitis ad bonū facit in eodem p̄s mencōnez
de pace eterna ibi. In pace in idip̄m id est que
est inuariabilis. qz p̄ces s̄p̄ in memoria habere
debemus et maxime dum corpus quiescere de-
bet in lecto mens debet quiescere in deo. Debet
etiā quiescere in spe. Vñ sequit̄ secundū psalmus
In te domine speraui 2. Sed quia spes nō est
sine timore. aliter em̄ p̄sumpcio esset. Ideo seq̄-
tur tercus p̄s. Qui habitat in adiutorio altissi-
mi 2. in quo deus p̄mittit liberare ecclesiam.
Dyabolus est em̄ quasi fur de nocte mēdēs. et
ideo nocte inimmēte dicit ecclesia illum p̄s. con-
tra nocturnales temptacōnes. Dicit̄ ergo ille
p̄s v̄s a quatuor tēptacōnibz liberem. scz a timōe
nocturno. a sagittavolante in die. a negō per-
ambulante in tenebris. ab incurfu et demomo

meridiano id est ab incurte demotio. Prima est leuis et occulta. Secunda est leuis et manifesta. Tercia grauis et occulta. Quarta grauis et manifesta. In quinto vero psalmo. Ecce nunc. Benedicit ecclesia deum pro liberacione tēpōtacionū nocturnāliū. ibi. In noctibus extollite manus vestras in sancta et bndicite domino. Dicit em̄ augustinus. sup hūc ps. Nox res tristis ē. dies leta res est. Ergo p noctem intelligitur aduersitas. per diem prosperitas. In adūlitate bndicendus est dñs sicut et in prosperitate exemplo job qui amissis filiis et rebus omnibz dicebat. Dominus dedit et c. Sit nomē dñi benedictum. Vnde et hic dicit. Benedicite dominum. Sed querit̄ quare dicunt tantūmō ser versus illius psalmi. In te domine speraui. Respondet̄ deo. quia dominus dicens sextū versus videlicet. In manus tuas domine. septa etate mūdi. sexto qz die carne obiit ut iam dicit. Rescete ergo se versus tñ eiusdē psalmi in opletorio cantamut in hac sexta etate in q̄ p eum redempti sumus sicut habet finis vltimi versus. ibi. Redemisti me domine deus veritatis. confortem̄ dormicōm eius ut scz mēbra quiescant et cor vigilet sicut caro eius in sepulcro quēuit et diuinitas vigilauit. Notandū est qm̄ in quibusdam ecclesijs statim post ps. dicitur ymnus. ea forte racione. quia per bonam op̄acionē peruenitur ad exultacionem absqz om̄is purgacionis medio ab his qui purgati transeūt ab hac vita. Alia etiam racio iam dicitur. Et sic p̄dicunt ymnus q̄ caplūz. ad ostendendū mystice. q̄ illi in quibus completa sūt siḡta precedenciū laudum seu p̄fecti qui p̄ completoriū siḡficant̄ pueniunt exhortacionē que per capitulū siḡficat. Nec tamē caplūz p̄termittūt. quia hic semper utilis est exhortacio ad p̄seuerandum in bono. quia nec nocet admissio subdure calcare equo. In alijs autem ecclesijs inter ps. et ymnū interponunt antiphonam vel allā. per antiphonam sequentes ordinem beati ignacii de quo in prohemio dictum est. In alijs vero ecclesijs statim p̄ ps. et antiphonam vel allā. sequit̄ lectio siue caplūz cū responsorio. In manus tuas. Vel alio quia ut dicunt in omni officio dici debet lectio. Postea adiciūt ymnū. Te lucis. in q̄ optant p̄tegi in nocturnis tribulacionibus. Alij vero nō dicunt lectionē put in p̄hemio huius partis dictum est. sed statim post psalmū. dicit̄ ymnū. Tum quia tempus illud dormicionis est non aptum est ad doctrinam. Tum quia post opletorium non solū cibi et potus. verum etiam doctrina que p̄ lectionem siḡficatur referenda nō est. Vnde est q̄ statuit beatus bndicūt post completorium nemo loquat̄. Dicit̄ autem capitulum. Tu in nobis es domine ih̄ere. xiiij. c. Religiosi in hoc officio ante om̄ia lectionem p̄mittunt dicentes. fratres sobrii. ne ordinem esore excedere videant̄. representantes in se etiam mariam magdalenā. de qua dominus dixit.

preuenit vngere corp̄ meū in sepulcro. id est hoc fecit qd̄ factura erat mortuo si licuisset. ita et hoc lectio quasi vngit reddendo animas attētas ad vigilandū an̄ om̄edacionem dormicōnis. Post ymnū subicitur versiculus. Custodi nos domine. vel alius qui notat focus officij effectum. Postulatur em̄ domini custodia conē noctis picula. Et dicit̄ accuta voce et cum neuma ex quo excitati et memoēs facti ineffabilis gaudij. qd̄ erit merces laboris nostri. canim̄ canticum symeonis. Nunc dimittis. quod est luce. ij. c. Primo ut illius exemplo pacem inuenientes mereant̄ videre lumen. quod est xp̄us. Secundo ideo canticum istud canim̄. qz sicut sanctus symeon cupiens ex hac vita in alterā transire illud cecinit. sic et nos dū dormire debem̄ q̄si morturi. qz somn̄ est quasi mortis ymago illum canim̄. p̄ quem nos domino commendamus. Tercio p̄pter causam sub vesperis dictā. Quarto quia canticū illud est de vtr̄qz aduētū. Vñ merito illud dicim̄. ut p̄missionibus alliciam̄ et a vicis quiescamus. Considerandū est autem q̄ cum septem sint p̄tes ceterarū horarū. s. versus cum gloria patri. ymnus. ps. lectio. cantus. p̄ces. et oracio. In tribus tñ horis scz in matutinis laudibz et vesperis et in completorio addit̄ et octaua. videlicet canticū euāgelicū. quoniam hęc tres hore p̄tinent ad octauā id est dominicam resurrectionem. qz mane surrexit. In vesperis se discipulis manifestauit. In completorio discipulis ait. Parvobis. ea p̄pter in his tribz horis ymnus qui ē exemplum leticie ps. sequit̄ ut continet̄ in euāgelio gr̄e. Euangelium gracie huius officij est canticum symeonis. scz. Nunc dimittis. in quo pacem rogam̄ eternā. ut sicut symeon transire cupiens postq̄ vidit xp̄m dimitti rogauit. sic et nos post lumē fidei pueniam̄ ad splendorē spei. vbi erit pax eterna. Cōsequenter oracō dominica et p̄ces dicunt̄. quibz etiam contra noctis fantasmatā nos munitur. Subicitur etiā symbolū. in quo nostre fidei p̄fessio continetur. ut si forte nos mori contigerit in cōfessione fidei moriam̄. fit etiā in quibusdā ecclesijs sicut et in p̄ma cōfessio general. Apter na em̄ cōfessione inuicem nos mūdant̄. Iuxta illud. Cōfitemini alterutrū peccata vestra. ne demus requiem temporibz nostris. donec mueniamus locum domino. Precibz ergo et oracōne completur hoc officium. iuxta illud apli. Orantes p̄ inuicem ut saluem̄. Rursus p̄ces misterice humilitatē siḡficat. que in fine debet esse quia sicut in principio ip̄a necessaria est. ad qd̄ siḡficandum. voce humilima hoc vniuersū m̄choatur. ita in consumacione eadem humilitas monstranda est contra supbiam. in q̄ ceciderūt omnes qui opantur iniquitatē. Post p̄ces. opilio noster siue sacerdos commendans domino gr̄em suum dicit collectam. Vñ nō est agruū ut post h̄ offm̄ aliqd̄ aliud fiat. nisi qd̄ p̄tineat ad q̄tem. Et attēde qm̄ ad p̄mā et ad opletorium.

apostolorum symbolū nō dimittim⁹. qz cūcta
opera nostra in eius nomie incipim⁹ et concludi
mus in quem credimus. Similiter ad verum qz
officium confessionem et Misere mei deus. ad
dicim⁹. ut quicqd in nocte peccauim⁹ aut in die
deliquim⁹. per confessionē et penitenciam dilua
mus adimplentes illud. **C**onfitemini alterutrū
peccata vestra. **R**espicientes etiam illud. qz
similiter facit dos farma assarum. offerebat in die vi
te sue medietatem in mane et medietatem post
meridie. **S**acrificium autē nostrum est spūs
humiliatus. **V**ltimo notandum ē qz omnia officia
diurna qntuz ad psuauariabilia sūt. noctur
na vero variabilia. ppter illud. **P**er noctē enim
intelligitur mundus iste qui variabilis est. **P**er
diem vero ille eternus qui ē inuariabilis. de q
scriptum est. **O**rdinatio tua pseruat dies. **E**t
est verior littera pseruat in singulari quam p
seruant in plurali. licet aliter quasi omumter
pferatur. **H**oc etiam officium in quibusdā ec
clesijs quantum ad ynum inuariabile est. prout
sub ti. de pma dictum est. et etiam quantum ad
ps. lectionem pces et collectam ita qz p nulli⁹
sancti solēitate. sicut nec officium pmevariā
pro eo quia in illo de pace et specialiter de illa
ad quam suspiramus agitur. que ut pmissum ē
inuariabilis est hoc duntaxat excepto quomā
in dominicis diebus dicunt ad pnam illos quim
qz ps. scilicet. **D**eus deus meus respice in me rē
et sequentes ps. **C**onfitemini. put ibi dicitur ē
Sed quare illi quimqz psalmi in pma et versus
in manus tuas domine rē. in cōpletorio potius
quam in alijs horis ponuntur. **R**esponso xpūs
cui in his horis canimus. qui est pncipium et fi
nis in cruce pendēs legitur incepisse ps illum.
Deus deus meus. et omnes ps sequentes seria
tim⁹ ad dictum versū dixisse et ibi finuisse.
et spiritum emisisse. **M**erito igit q nos in passi
ombz huius seculi constituti ad ipsius imitatio
nem in hora pma. que est in pncipio horaz di
ei. et nō alibi dictos quimqz ps. **E**t in cōpletorio
qz sūm aliquam cōsiderationem ē finis. siue vlti
ma horarum diei. debemus dicere versus ipsuz
Quod vero hoc officium ad vltimam diei horaz
pertineat. hac cōsideratione apparet. **N**am in
primadictis qtuor octonariis versus in psal
mis. duos pro prima. et duos pro secunda hor
ris. **E**t in tertia sex. duos pro tertia. duos pro
quarta. et duos pro quinta. **E**t in sexta sex. du
os. p sexta. duos. p septima et duos pro octaua
Et in nona sex. duos pro nona. duos p decima
et duos pro vndecima. **R**estat vltima hora. scz
duodecima. ad quā pmet cōpletorium quod
notat ymnus. **T**e lu. an. ter. **P**remissos autem
octonarios obmam⁹. si duo caritatis pcepta ob
suam facimus. xi. obmaciones ut p quauis ho
ra diei in qua delinquim⁹. vni dño legis et ca
ritatis binarium offeram⁹. **V**t pro pma. **B**eati
pro secunda. **R**etribue. pro tertia. **L**egem pos
ne. p quarta. **M**emor esto. p quinta. **B**onitātē.

pro sexta. **D**efecit. pro septima. **D**i. eri. p octa
ua. **I**nq. pro nona. **M**irabilia. p decima. **C**las
maui. pro vndecima. **P**rimipes. **F**uunt ergo vn
decim obmaciones. ad emendandū vndecim
nostrę trāgressiōis. et in quolibet octonario
aliquid de lege domini memoratur. qz per eam
vinea colitur. et denarius eternitatis acquirē
Sunt ergo. xxij. octonarij. qui p horas diei dic
untur ppter rationem sub ti. de prima dictam.
Et dicuntur bim et bim. et sic duplicati sunt.
xi. **V**nde. **V**arus enū numerus significat trāscō
nem. sicut denarius pfectionē. **D**icuntur ergo
per xi. ut p ea que in illis dicuntur iusticiōes
mandatorum suorum nobis relaxat.

Incipit sexta pars de officiis domini
carum specialiter et quarundā feriaz
et festiuitatum domini et ieiuniorū q
tuor temporum.

Proxima precedenti pte de diuinis officiis in
genere diximus. nunc autem de specialitatibus
et diuersitatibus eorundem p annū circulū osten
damus. videlicet de officiis dominicarū et qru
dam feriarum. et festiuitatum domini. et de iei
nijs qtuor temporū. et oueniēcia ipsorum offi
ciorum tam nocturnalium qz etiā missę. non vni
us duntaxat ecclesie. sed diuersarū officia p
sequentes. **A**d quorum euidentia est distinctio
temporum pmitenda. **P**iquidem ann⁹ solaris
quatuor temporum successione dilabitur. scilicet
cet hiemis in quo semina iaciuntur. veris in q
semmata pdeūt. et mspicias accuunt. estatis in
qua messes albescunt et falce succidunt. et aus
tumpni in quo pventilacōnem gna a paleis ses
perata in horreis reponunt. **S**ic et magnus vi
te pntis annus durans ab inicio seculi vsqz ad fi
nem mudi. qtuor temporum varietate mensura
tur. **P**rimum fuit tempus deuiacōis in ge
nere humano. videlicet. ab adam vsqz ad moy
sen. in quo de clinauerunt homines a cultu dei.
qz vera lux ē fci ydolatre. et nil illuminacōis do
ctrię habentes et simul mutiles facti sūt. et nō
fuit qui faceret bonum vsqz ad vnum. **T**unc enī
reliquit homo deum creatore suum. et de lapis
de dixit. tu es deus meus. **H**oc tempus. qz fuit
ignorancie et cecitatis bene cōcordat hiemi in
qua obscuritas regnat. **S**ecundum tempus
fuit reuocacōis siue renouacōis. videlicet a mo
yse vsqz ad natuitatem xpi. quo edocti sūt ho
mines p legem et pphetas de aduentu xpi de cu
racōne peccati. et dilectione vnius dei. **T**unc
dominus dixit ad israhel. audi israhel. dominus
deus tuus adorabis et illi soli seruias. et doct⁹
est homo. quid sibi ipi. quid deo. qd primo fa
cere teneē. **P**ostmodū ob eandē causam suscitauit
pphetas. ut. s. pdicacō hominē magis ab er
roribus tuocarz. **H**oc tpus cōcordat cū vere. qd
habz aliquid luminis. s. multū obscuritatis.
Tercium tpus fuit regressiōis siue cōciliaci
ōis et visitacōis. videlicet a natuitate xpi vsqz